

НАШЕТО МАТМО

АНЕТЕ ХОБЕРГ

Една страст,
избухнала като пожар
и изпепелила всичко...

enthusiaст

АНЕТЕ ХОБЕРГ НАШЕТО ЛЯТО

Превод: Людмила Костова

chitanka.info

Прекрасно лято на италианската Ривиера. Клара и Шефан са 20-годишни. Влюбват се още със запознанството си и преживяват една страстна седмица. Нелепо обстоятелство обаче ги разделя.

Годините минават и всеки е поел по своя път. Невероятна случайност ги среща отново и двамата откриват, че силните им чувства не са се променили. Клара обаче е омъжена и има дъщеря студентка. Шефан е професор по литература и води безгрижен ергенски живот. Ще зарежат ли двамата досегашния си уют и сигурност, за да се впуснат към неизвестното? Настъпва денят, в който трябва да решат.

„Пленяващ роман за любовта, живота, съдбовните срещи, несбъднатите мечти и трудния избор, който трябва да направиш.“

„Ди Цайт“

Юли 1982 г.

Тя искаше всичко. И получаваше всичко. Вече две десетилетия бе така. Две десетилетия, през които се погаждаше с живота.

Сега искаше да дойде влакът. Да дойде навреме. Влакът, който спираше в курорта Чинкуе Тере, минаваше през многобройни тунели — през Аласио към Вентимиля, прекосяваше при Мантон границата с Франция и накрая, вече набрал скорост, прогърмяваше към Кот д'Азур. Влакът, в който всяко купе си имаше собствен вход — двукрили врати със завеси и дебели, тежки дръжки, които поддаваха само ако ги натиснеш по-силно, три стъпала, по които директно се слизаше на перона. Тя харесваше тези стари влакове на италианската железопътна компания. Макар миналата седмица един такъв влак да я беше откъснал от него, като увеличаваше километър по километър разстоянието помежду им. Именно този вечерен влак в осем днес трябваше да бъде точен.

Беше седнала в малък, мизерен бар срещу гарата на Екс ан Прованс. Поръча си вино. Евтино, кисело червено вино за няколко франка. Един от мъжете на бара я попита как се казва. „Клара“, отвърна тя, отпи глътка и побърза да погледне през прозореца. Откъде е? От Германия. Повече не каза. Искаше да остане сама с мислите си. Да ги подреди. Да ги разстеле като килим, да ги пръсне току пред входа на гарата и да ги остави да чакат там, пред огромния часовник. Голямата стрелка показваше седем. Още двацет и пет минути.

Той беше казал, че ще дойде в сряда, четвъртък или петък. В един от трите дни ще слезе от влака и ще се затича право в прегръдките ѝ. Днес беше първият ден. Ден, който бе обгърната от нещо, почти превърнало се в спомен. Нещо, което само допреди една седмица беше вълнуващо, разтърсващо настояще, сега потъваше почти незабелязано в миналото и оттам изпращаше огнените си отблясъци.

В един горещ юлски ден тя пристигна в Леванто, градче в Чинкуе Тере. С една синя раница, която тежеше много, понеже беше натъпкана с книги. Щеше да остане няколко дни на баните. Щеше да чете. Искаше да се почувства пораснала със своите двацет и една години. После възнамеряваше да продължи към Франция, за да ходи на лекции като гостуващ студент в университета в Екс ан Прованс. Бяха ѝ

изпратили програмата и тя отбеляза съответните лекции с дебели червени кръстчета. Литература на екзистенциализма. Сартр и Бовоар. Такива теми я интересуваха. Надяваше се да намери отговори на въпросите, които животът започваше да ѝ поставя. Един живот, който все още усещаше като нов, живот, освободен от родителска опека и ограничения. Тя просто откачи домашните наставления и ги запрати в глух коловоз. И сега отлежаваха там — грижите на майка ѝ, строгостта на баща ѝ, закрилата в годините на детството ѝ. Вече не се нуждаеше от всичко това, не желаше повече да се нуждае.

Леванто я поздрави със сънливо равнодушие. Мъничка гара, където в чакалнята срещу няколко лири можеш да прослушаш грамофонни плочи. Тук-там магазини за сувенири, ресторанти и кафенета. Магазин за хранителни стоки с червен светещ надпис Alimentari^[1], с неспокойно мигащо „m“, което сякаш се канеше да изпрати на намиращия се до него Bar Tabacchi^[2] тайно морзово послание. Бензиностанция с единствена колонка, около която се суетеше възрастен мъж в син гащеризон. Няколко пансиона и хотелът, но никъде нямаше стаи. Разгарът на сезона, обясни на Клара жената от туристическата агенция. Отчаяният поглед на момичето я накара да грабне телефонната слушалка и да размени с някого няколко бързи, неразбираеми изречения.

— Можете да отседнете при сестра ми — каза накрая тя и написа на Клара адреса. — На пет минути оттук, съвсем близо до плажа. Не е някакъв лукс, но за спане е идеално.

Стопанката бе сложила в някогашната баня сгъваемо легло. Над ваната бе поставена дъска, която служеше за гардероб. Под прозореца имаше мивка, а до нея — закачалка с две кърпи. Стените бяха облицовани с плочки до тавана, розови на светлокафяви цветчета. В ъгъла над леглото бе окачена Мадона със скръстени пред гърдите ръце и поглед, отправен към небето. Имаше и тераса на покрива, на която се излизаше през прозореца. Там бяха разположени маса и два стола и няколко саксии червено мушкато.

На Клара квартирата ѝ хареса. Тя подреди книгите си над ваната и сложи до тях панталоните, блузите, полите и роклите си.

На път за плажа си купи плажно мляко и бутилка минерална вода, отделно пощенски картички и марки. Щеше да пише на родителите си, че е пристигнала и е добре. Беше облечена в светлосиня широка рокля с червена бродерия на деколтето и ръкавите. Под нея носеше бански на розово-бели карета. Дългата си червеникаворуса коса беше вързала на конска опашка. Хавлия, книга, портмоне, плажно мляко и вода — всичко беше прибрано в чанта от лико, която иначе използваше за дамска чанта.

Ходеше изправена, с опънат гръб. Конската опашка се вееше в такт с бързите ѝ крачки. Още тогава не обичаше да спира, за да не губи време.

Той веднага я видя — и тя него. Беше онази така характерна размяна на погледи за части от секундата, мигновеното поглеждане встрани, тази игра, заредена с възможности. Игра, която беше непозната за Клара, игра, която не бе играла досега, но ѝ харесваше. Той седеше на шезлонг под едно дърво. До него имаше маса с книга и пепелник, а отпред — табела с цената на шезлонгите и чадърите. Под цената бе отбелязана температурата в момента. „22 градуса“ бе изписано с небрежен почерк. Чадърите и столовете блестяха в синьобяло, тук-там имаше и по някой и друг зелен може би единствено за да нарушат морската хармония.

Тя постла кърпата си върху пясъка, а той запали цигара. С ъгълчето на окото си тя видя как димът се издига към небето. Той беше с черна, леко къдрава, дълга коса, вързана на тила. Носеше сини плажни шорти. Бе загорял от слънцето, което беше идеално за работа като неговата.

Тя започна да се маже с млякото. Той тъкмо обсъждаше цената за два шезлонга плюс чадър с възрастна двойка съпрузи и след като те платиха, той понесе всичко към водата. Тя го наблюдаваше как забива чадъра в пясъка и с две отработени движения нагласява шезлонгите под него. Той тръгна да се връща на мястото си, а тя бързо грабна книгата.

— Не искаш ли сянка? — попита той на безупречен немски. Това я изненада. Беше го взела за италианец.

Вдигна поглед. Погледна го в синьо-сивите очи, в които личеше любопитство.

— Скъпичко ми идва — отвърна тя и посочи към табелата с цените.

Той кимна.

— Разбирам, но внимавай със слънцето. Няма да си първата, която ще изгори.

— Благодаря, ще го имам предвид.

Той сви рамене и отмина.

Този следобед тя влезе три пъти в морето. Погледът му плуваше с нея, следеше я, когато лягаше по гръб и се оставяше на вълните да я люлеят. После същият поглед лягаше до нея на кърпата. Понякога тя рискуваше да му се усмихне и получаваше в замяна усмивка, която траеше не повече от една стотна от секундата. На тръгване тя му подхвърли едно кимване. Той го улови. Понечи да се скрие зад намигване, но тя го забележа и то ѝ бе достатъчно като отговор.

На следващия ден преди обяд той внезапно се озова до нея малко след като тя бе легнала на пясъка. В ръката си държеше чадър.

— Подарък — каза в отговор на сбърченото ѝ чело той. — Подарявам ти малко сянка.

— О, благодаря. — Тя се надигна до седнало положение. — А какво ще каже шефът ти? Имаш си шеф, нали?

Той махна небрежно с ръка.

— Няма и да забележи.

— Значи ти си нещо като господаря на чадърите на този плаж, така ли?

Усмивката му седна до нея. Забележа малко разстояние между горните му резци.

— Може и така да се каже. Какво четеш? — Той посочи към книгата, която лежеше на плажната кърпа.

— „Спомени на едно порядъчно момиче“.

— О, Бовоар.

— Познаваш ли я?

Той поклати глава.

— Предпочитам да чета Сартр.

— Разбирам. Мъжкият поглед върху нещата.

— Приеми го така, ако щеш. В момента имам друго мнение за французите. Малко са ми фалшиви. Предпочитам американците. Хемингуей, Остър, Селинджър — директни, непринудени, жизнени.

Постепенно стана ясно, че и двамата изучават литература. Той беше от Фрайбург, през летните ваканции гостувал на леля си и чичо си, които имали къща в Леванто, и припечелвал малко на плажа. Казваше се Щефан. Представиха се само с малките си имена. Вечерта тя отнесе неговото в стаята си. Положи го сред мушкатото на покривната тераса и си наля червено вино от половинлитрова бутилка в чашата си за миене на зъби. Беше купила виното на път за вкъщи от Alimentari без „m“; бутилка, опакована с лико, с каквито можеш да се сдобиеш навсякъде в Италия. Усети алкохола. Усети и как нещо се надига в нея. Като малка птичка, която за първи път се учи да размахва криле. Малко непохватно, но с огромна радост, че напуска топлото гнездо, че най-после се издига и застава на пътя на ветровете отвън.

След няколко дни Щефан най-после стигна до въпроса, на който Клара тайничко вече беше отговорила. Дали е заета тази вечер? Дали иска да излезе с него? В Монте Росо — на няколко километра оттук. Хубаво било там, все пак нещо различно от Леванто. Тя кимна. И това кимване го насърчи да се засмее облекчено, а тя прегърна този смях. Беше първата прегръдка. Все още доста сдържана, но все беше някакво, макар и леко докосване.

Тази вечер тя си облече широка виненочервена пола с пайети по края. Прекалено прозрачна според майка ѝ. Но майка ѝ вече беше далече със своите наставления и те не стигаха до нея. Косата си сплете на рехава плитка.

Той пристигна с една веспа, синьо-жълта веспа.

— На чичо ми е — каза той, когато тя се качи. И дръж се за мен — когато даде газ.

Той беше с джинси и риза на бели и сини карета, с навити догоре ръкави. Миришеше на сапун... и на слънце, сякаш кожата му бе попила топлината на деня. Клара вдъхна всичко това. То се просмука в нея, докато увиваше колебливо ръце около тялото му и сключваше пръсти пред корема му. Този корем беше твърд на пипане и тя усещаше как се вдига и спуска, докато излизаха от градчето и навлизаха в планината. Веспата лъкатушеше нагоре и надолу по завоите.

В малкия ресторант имаше няколко външни маси. Маси, покрити с бели хартиени покривки, закрепени от четирите страни с дебели метални щипки. Поръчаха си червено вино и тристепенно меню. Било хубаво и на прилична цена, осведоми я Щефан. С леля му и чичо му често идвали да се хранят тук. Имаше известна несигурност, непохватност, неловкост, настанила се между тях върху бялата покривка, и шумолеше там, а те двамата се опитваха да я прогонят с приказки. Приказки, които имаха само една цел — да запълнят всеки намек за тишина. Щефан разказа за семейството си, за следването, за плановете. Преди два месеца предал магистърската си работа и след четири седмици щял да се изнася от Фрайбург. Далече. Къде, още не знаел. Може би в Южна Америка. За всеки случай на някое място, до което баща му нямало да има достъп. Баща, който все имал различни от неговите планове и искал да го върже за фирмата си. Фирма, която произвеждала винтове. Винтове и гайки.

— Старият така и не разбра, че такъв живот не е вариант за мен.

На свой ред и Клара разказа биографията си. Баща ѝ е директор на хамбургска гимназия. Строг, педантичен, с неутолима жажда да поучава, инкарнация на училищен директор. Проектирал всичко, за което някога е мечтал, върху единствената си дъщеря. А майка ѝ, домакиня, така ревностно му се подчинява, та чак било патологично. Клара наистина каза „инкарнация“, „проектирал“ и „патологично“. Обичаше да използва сложни думи.

Щефан се усмихна и си доля вино. Повече пиха, по-малко ядоха. И пушеха, докато разказваха един на друг за живота си. Току се спасяваха в любимата си тема, литературата, за да запълнят няколкото минути мълчание, които упорито се стремяха да се настанят помежду им преди подхващането на следващата тема. Търсиха убежище в

късите разкази на Хемингуей, докато чакаха сервитьора да дойде с еспресото и сметката. Шефан сложи на масата няколко големи банкноти и уж случайно докосна ръката на Клара. И изреченията, тези толкова умно формулирани изречения, изведнъж им избягаха.

На връщане Клара облегна глава на гърба на Шефан и ръцете ѝ за първи път се опитаха да погалят твърдия му корем.

В Леванто се отбиха на плажа, където още имаше няколко отворени бара. Гледаха да си изберат сред тези с най-хубавата музика. И двамата си харесаха „Блу“ на Джони Мичъл. Ракията, която пиха, се наричаше грапа — италианска ракия, която имаше съвсем различен вкус от познатия ѝ. Клара усети как волята ѝ се атомизира, как се разпада на най-малките частици, които вече не бяха в състояние да се подредят според ограниченията, поставени от родителите ѝ.

Има ли си приятел в Хамбург, осведоми се по някое време Шефан. Тя само поклати глава и нейното „Вече не“ доведе до първата целувка. Нямахше нужда от увъртания. Разбраха се.

Не можели да отидат у лелята и чичото, каза Шефан, когато мъжът зад бара изключи музиката. Гледали с предубеждение на тези неща. На Клара ѝ се стори логично да покани Шефан в своята баня с розови плочки и сгъваемо легло. Изкачиха се на пръсти по стълбата, като не спираха да се кикотят. Мадоната от ъгъла над леглото стоически гледаше към небето, докато те се събличаха, и ръцете и устните ѝ разрешаваха всичко. Смееха се, докато се любеха, защото леглото издаваше много странни звуци, а и в този момент животът им хвърляше щедро специални оферти. Нищо не им струваше да си играят с телата си, тези още толкова млади тела, които взаимно си даряваха това, което тепърва откриваха.

Клара отиде до мивката да си донесе чаша вода и погледна в огледалото. Видя усмивката му, в която имаше нещо като собственическа гордост. Тя му протегна ръка.

— Ела, ще ти покажа моята тераса.

Изнизаха се през прозореца, без да се обличат. Нощта бе пропъдила всякаква прохлада. Лятото беше топло.

Клара седна в скута на Шефан и запали цигара. Дръпна си и му я подаде.

— Пушенето ти отива — каза той. Някои момичета изглеждат глупаво с цигара, но на теб ти стои някак естествено.

— Баща ми все казва, че било просташко.

— Мисля, че не харесвам баща ти. — Той я целуна по врата, там, където имаше лек червеникаворус мъх, който се изправяше при допир.
— Искаш ли да дойдеш с мен в Южна Америка?

Тя го погледна.

— Просто така?

— Просто така.

— За колко време?

— Колкото ни е приятно.

Тя наведе глава назад и намери свивката на рамото му.

— Ами следването ми?

— Можеш да презапишеш един-два семестъра.

— Ще трябва ти да се обясняваш с родителите ми.

— Аха, порядъчното момиче?

— О, я без намеци.

— Накрая и Бовоар се е отървала — засмя се той.

— Според екзистенциалистите, когато вземеш някакво решение, неизбежно вземаш и останалите — отвърна тя. — Вече няма връщане назад.

— Но те казват и това, че човек е напълно свободен да взема решения. Следвайки изцяло собствената си воля.

Тя го целуна по ухото.

— Аха, значи си мислиш, че трябва да избира да тръгна с теб към неизвестното, макар да се познаваме едва от три дни?

— Това е предложение.

— Не си ли твърде щедър на такива предложения?

Той завъртя глава към нея и отложи отговора си с една целувка. Устните ѝ се съгласиха да му дадат отсрочката. Когато се откъснаха един от друг, той се облегна назад.

— Не искаш ли да знаеш дали нямам приятелка?

— Разбира се, че искам да знам. — Тя погледна към мушкатото. Червеният му цвят едва се забелязваше в тъмнината.

— Да, имам, по-точно имаше една, с която излизах.

— От колко време?

— От около една година. Преди да дойда тук, скъсахме.

— Защо?

— Не бяхме на една вълна. Тя мисли за сватби, общ дом, деца. А на мен не ми се ще сега да се обвързвам.

— И с мен се получи така. Моят приятел се разбираше твърде добре с баща ми. Тогава разбрах, че между нас нищо няма да излезе.

Прегръдката му изпревари отговорите.

— Възможно ли е двамата да сме се търсили и да сме се намерили? — попита накрая той.

Тя се засмя.

— Мисля, че е още рано да се каже. Стига с приключенията за днес...

— Ти си бодра, Клара.

Тя се изплъзна от скута му и отиде до парапета на терасата. Обърна се внезапно към него и разпери ръце.

— По-скоро бих казала, че съм смъртно уморена... и малко пияна.

Той се изправи, затича се към нея и я повдигна така, че за секунди краката ѝ се отлепиха от земята. В този миг тя усети непозната досега лекота, но още беше твърде млада, за да даде име на усещането.

През следващите дни прекарваха почти всяка минута заедно. На плажа тя лягаше близо до него и гледаше как дава под наем шезлонги и чадъри. Той постоянно напускаше мястото си под дървото, за да седне до нея. Носеше книга и цигари, пушеше с нея и ѝ четеше. Беше взел „Безкраен празник“.

— Идеална е за теб. Нали скоро отиваш във Франция — каза той.

Тя лежеше в скута му и се опияняваше от кратките, сбити, лаконични изречения на Хемингуей. Харесваше ѝ гласът на Шефан. Звучеше меко и малко дрезгаво. Понякога я мажеше с плажно мляко. Особено внимание отделяше на коленете, натискаше повече там, върху „идеалната извивка“ — така ги наричаше той и се смееше. Затвореше ли си очите, той започваше да я моли да ги отвори специално за него. Очите ѝ бяха воднистосини, като стократно разредени, а веднъж ѝ каза, че носи морето със себе си. Същия ден морето беше светло, блестящо и прозрачно.

Не се стесняваха един от друг; всичко, което правеха заедно, все едно си беше в реда на нещата. И те го приемаха, жадно го сграбчваха. Друга опция не съществуваше за тях в този италиански юли.

Последния ден Щефан я придружи до гарата. Носеше раницата ѝ с многото книги в нея.

Клара внезапно спря пред витрината на магазин за сувенири.

— Погледни. — Тя посочи две кукли. Порцеланови кукли, мъж и жена. На лицата им някой бе нарисувал усмивки. Жената беше облечена в червена рокля с бяла яка. Мъжът беше напъхан в тъмен костюм и изглеждаше горд с малката си папийонка на бели точки, която му придаваше празничност.

Щефан спря.

— Харесват ли ти?

— Изглеждат щастливи.

Той извади портмонето от джоба на панталона си.

— Ами да си купим тогава малко щастие.

Те накараха жената зад щанда да увие двете кукли в копринена хартия. Тя им върза и по една панделка — червена и синя. После сложи и двете в торбичка и я подаде на Клара.

— Ти ще вземеш жената, а аз — мъжа — каза Клара, когато пристигнаха на гарата и зачакаха влака. Тя бръкна в кесията и му подаде фигурата с червената панделка.

— ... и след една седмица двамата отново ще се съберат — допълни той.

— Кога си идваш?

— Сряда, четвъртък или петък ще бъда в Екс, зависи кога ще се появи на плажа заместникът ми. И после право в обятията ти. По-късно заедно ще тръгнем за Париж.

Последната им прегръдка беше неловка. Още нямаха опит в сбогуванията. Щефан отвори на Клара вратата на влака, внесе ѝ раницата и я качи на багажната мрежа. Целувката, която си размениха, беше кратка. Не бяха сами. В купето вече беше седнал свещеник и им кимна любезно.

— Прилича на Дон Камило — прошепна Щефан и погали Клара по косата, която тя отново беше сплела на плитка.

Тя се засмя и седна.

— До другата седмица.

Влакът потегли, той слезе с подскоци по трите стъпала и затвори вратата.

— До другата седмица — извика той.

Тя дълго гледа как ѝ маха. Дори когато влакът направи сума ти завой и мина през сума ти тунели. По някое време разопакова порцелановата статуетка. Мъжът с папийонката ѝ се усмихна. Свещеникът насреща ѝ също се усмихна.

Тази вечер Клара беше взела куклата, докато чакаше в Екс ан Прованс влака в осем. Току бръкваше в чантата си от лико, опипваше малкото телце и лекичко го погалваше.

Малко след осем от влака на гарата заслизаха гълпи пътници. Тя усети как я обхваща непознато досега вълнение. Скоро и последните хора се измъкнаха през входа и поеха в най-различни посоки. Тогава у нея остана единствено празнотата. Празнота, в която през следващите две вечери се настаняваше надеждата.

Празнотата отново се появи. Появи се в четвъртък и в петък. Погледна играта на мислите, които през деня щастливо ухажваха бъдещето, и я развали с ужасяваща прецизност. Клара отдавна си беше подготвила едно „Да, ще дойда в Южна Америка с теб“. Отдавна беше решила да хване Щефан за ръка и да не го пуска повече. Искеше да го изненада със своето решение. Седеше в аудиториите на университета в Екс, записваше лекциите и си представяше радостта, изписана на лицето му. Беше сигурна, че той ще се зарадва. Не допускаше друга възможност. До онази петъчна вечер, когато и последните пътници напуснаха сградата на гарата. Щефан не беше сред тях.

Клара стоеше като зашеметена. В първия момент не можеше да помръдне. После извади от чантата си малък тефтер. Прелисти го и намери това, което търсеше — телефона на жената от туристическата агенция. Беше ѝ го написала под адреса на сестра си, в случай че има нужда от още нещо. Сега имаше нужда. Отиде до сградата на гарата и се огледа за телефон. С трепереща ръка набра номера. Разговорът беше

кратък. Спомняли си я? Да, да. Знае ли кой дава под наем шезлонги на плажа? Да, да, някакви студенти. Преди три дни дошъл един съвсем нов, някакво момче от Англия. А този отпреди? Няма представа. Май някакъв германец бил — като нея, като Клара. А знае ли къде е той сега? Не, за съжаление не може да ѝ помогне. Не го е виждала из Леванто, а тук никой не остава незабелязан. „Съжалявам, госпожице. Желая ви късмет...“

Нещо издрънча по линията. Монетата, която Клара беше пъхнала, падна.

Все едно направлявана с дистанционно, тя се върна към Курс Мирабо, обградения с чинари булевард, който прекосяваше стария град на Екс и на който хората се уговаряха за вечерта в някое от безбройните кафенета. Седна сред тълпата, за да не е сама. В главата ѝ напиряха въпроси, на които не да смогваше да отговори. Те просто се въртяха като в обръч. Какво се беше случило? Защо той не дойде? Да не би да си бе въобразила всичко? Отговорите не идваха, потъваха глътка след глътка в червеното вино, което си поръча и прекалено бързо изпи. Извади от чантата си порцелановата фигурка на дребния мъж с неговия празничен костюм, който така гордо носеше папийонката си на бели точки, и я сложи до чашата. „След една седмица ще се съберат отново.“ Къде беше сега неговата дребна жена с червената рокля?

За първи път животът остана длъжник на Клара. Вече не ѝ даваше така разточително каквото поискаше от него. Отвърна се от нея и вместо това сложи в краката ѝ съмнението, големия камък, който тя трябваше да отмести. Част от нея искаше да плаче, да плаче силно и неудържимо като малко дете. Имаше обаче още нещо, едно утешаващо чувство, което пречеше на сълзите ѝ да рукнат. Плати си виното и взе твърдо решение. Утре рано ще си стегне багажа и ще напусне града. Нямахше какво да губи тук. Куклата се усмихна и тя внимателно я прибра в чантата си.

[1] Хранителни стоки (итал.). — Бел.прев. ↑

[2] Будка за цигари (итал.). — Бел.прев. ↑

1

Последната му лекция за семестъра. Някои студенти вече са запразнили за лятото. Присъствието в аудиторията е слабо. Отново бе разглеждал „Данцигска трилогия“ на Гюнтер Грас в петнайсет двойни часа. Отново аплодисменти накрая. Любимец е на студентите си. Знае го и му е приятно. Дърпа дъската зад себе си, взема голямата жълта гъба и избърсва каквото е написал. Небрежен почерк, станал специфичен през годините, в който буквите сякаш сами говорят. Подобно на много свои колеги, той не харесва презентациите на пауър пойнт. Смята, че са уморителни, а и липсва личният контакт: едно натискане на копчето и излиза все една и съща програма. Докато дъската и тебеширът осигуряват директен контакт с аудиторията. В момента, в който напишеш нещо, показваш частица от себе си, ставаш неповторим.

Той кимва на младите хора, които му пожелават приятна ваканция, и прибира записките си в тъмнокафява кожена чанта. Има я от петнайсет години и му е подарък от Сузана. Вече е поизтъркана, но още си я пази. Чантата се задържа при него по-дълго от Сузана.

— Имам час при вас. — Млада жена е застанала току пред катедрата му.

Първото, което му прави впечатление, са очите ѝ. Воднистосини. Другото, което забелязва, са дългите черни коси, малкото носле и няколкото лунички, сякаш пръснати на случаен принцип по лицето. Обути са в светлосин панталон, някъде малко под коляното — може да се каже „капри панталон“, — с тясна бяла блузка отгоре, чиито презрамки се мотаят между тези на сутиена. Прави му впечатление, че е висока, поне метър и осемдесет, стройна и доста слаба.

— При секретарката ли го записахте? — пита той и затваря чантата си.

Тя кимва.

— Ами тогава най-добре елате с мен. — Явно ще трябва да говори със секретарката си да не му записва приемни часове в

последния ден от семестъра. Кабинетът му е на петия етаж на института и двамата със студентката се качват горе. Той набира някакъв номер на мобилния си. — Здравсти, Макс, аз съм — казва той. — Малко ще закъснея. Половин час някъде...

— Аз да не попречих на плановете ви? — пита тя.

Той забелязва как се е задъхала от изкачването и му става смешно.

— Няма проблем — отвърща ѝ.

— Защо не ползвате асансьора? — Тя едва диша, а той отваря вратата на кабинета си.

„Професор Щефан Лехман, Съвременна немска литература“ е изписано на малка светлосива табела.

— Аз съм стар планинар — отговаря той.

— Е, чак пък да сте стар.

Той вижда как при произнасянето на думите устата ѝ се кривва леко шеговито. Нотката, придружаваща казаното, с цел да го поласкае, му е позната. Кокетиране, преминаващо понякога в нападение. Случваше се да се поддаде на този номер. Сузане скъса с него не на последно място и заради това.

— Елате. — Той прекосява преддверието. Секретарката му я няма, нейната ваканция е започнала. — Заповядайте. — Дава път на жената с „капри панталоните“ и тясната блуза. Всички са някак еднакви, мисли си той. И все пак тази май е различна. — Седнете. — Посочва ѝ дивана, пред който има масичка и фотьойл. — Там е удобно, отколкото на бюрото. Ще пиете ли нещо? Кафе, минерална вода? — Тонът му е делови.

Тя избира вода. Докато носи бутилка и две чаши, я поглежда с ъгълчето на околото си как сяда на дивана и кръстосва крака. Движението говори само за себе си. Тук няма нищо престорено, нищо преднамерено предизвикателно. Само тези очи, тези воднистосини очи, които следят всяко движение на неговите ръце, и то със спокойствие, което сякаш има за цел да подкопае самоувереността му.

— И за какво искате да говорите с мен? — Той се отпуска на фотьойла срещу нея и я поглежда с очакване. В същия миг тя спира да го гледа.

— Възнамерявам скоро да започна дипломната си работа — казва тя с твърд глас, по който се разбира, че е наясно какво желае. —

И искам да ви попитам дали можете да ми съдействате.

— Мислили ли сте вече за темата? — Той посяга към водата си. Сега ще трябва да го докаже. Ще трябва да изложи какво иска, да разгърне идеите си пред мен.

— Мислех за връзката между Ингеборг Бахман и Макс Фриш, за това как двамата...

— Забравете за Фриш — прекъсва я той. Съзнава, че я обърква, и му харесва. Има нещо у тази жена, което го предизвиква.

— Какво искате да кажете? — Получи му се, накара я да се почувства неуверена, обърка концепцията ѝ. Концепцията, която тя така грижливо си е подготвила.

— Просто го забравете. — Собствената му самоувереност се връща, вече съвсем по професорски. Това беше целта. Колко пъти е разигравал така Сузане.

— Но... — търси думите. — Не разбирам...

— Това между тях е само една сантиментална история, която сто пъти вече е предъвквана. Не е нищо ново, нищо интересно, може би само малко романтично.

— Какво имате против романтиката? — Изречението идва бързо, непредпазливо, като излязло от прикритието си. Тя отпива голяма глътка вода, погледът ѝ отново започва да шари и се блъска директно в неговия.

Той се усмихва. Знае как действа тази усмивка на жените и се забавлява.

— Нямам нищо против романтиката — отвърща той. — Само против нещата, които са изтъркани. В чисто научно отношение имам предвид.

Тя сменя позата на краката си, слага ги успоредно един до друг и опира ръце на тях. Не се предава. Това му харесва.

— А какво ще ми предложите вие? — Тонът ѝ е с една идея помек.

— Пробвайте с Витгенщайн вместо с Фриш.

— Витгенщайн?

— Да, Лудвиг Витгенщайн. Той е повлиял на Бахман повече, отколкото този швейцарец. Харесвам Фриш, не ме разбирайте погрешно, но той е ценен сам за себе си. Докато мисленето на

Витгенщайн постоянно намира израз в творчеството на Бахман. Потърсете малко. Заслужава си.

— Колко време имам за работа?

— Елате следващия семестър на мой семинар за Бахман...

— Вече се записах — прекъсва го тя.

— Добре. Значи ще изясним позициите си по-подробно. Дотогава ще направите груба концепция и после ще я обсъдим. Работете спокойно. Никога не съм пришпорвал студентите за дипломните работи. — Взема тефтера и молива от масата. — А как ви беше името?

— Изабел Вайднер.

— Добре, госпожо Вайднер. — Той се изправя, с което показва, че за него разговорът е приключил.

Докато я изпраща до вратата, усеща лек дъх на пот. Топла, свежа пот.

— Кое ви харесва у Бахман? — пита той.

Тя рязко спира.

— Била е толкова крехка — отвърща студентката. — А аз харесвам хора, у които има нещо деликатно.

Може би това е изречението, което кара предупредителната му система веднага да се включи.

— Имам сборник съчинения на Витгенщайн — изрича бавно той още преди мислите му да го призоват към ред, да му свирнат да се върне. — Мога да ви го дам за ваканцията.

Сега тя се засмива — може би от облекчение.

— Благодаря, би било любезно от ваша страна.

— Дайте ми телефона си. Ще потърся вкъщи и ще ви се обадя.

Тя бръква в чантата си и вади черен тефтер. Написва набързо няколко цифри, откъсва листа и му го подава.

— Тук съм още четири дни. После заминавам с родителите си в Амрум.

— Дотогава ще ви се обадя.

Той затваря вратата след нея и остава още известно време с бележката в ръка. Синьо-бяла карирана хартия и дребен почерк с правилно изписани цифри. Шестцифрен номер. Можеше да изпрати Изабел Вайднер и в библиотеката, напълно е наясно. Знае и защо не го направи. Защото иска да я види отново, иска да продължи започнатата

игра. Найясно е с правилата. Колкото и да се зарича да не я играе повече. Просто да спре. Колкото и да си дава сметка, че тези истории все някога приключват с патови ситуации, и животът го изритва със смехотворен равен резултат.

Връща се до масата, където нейната чаша още стои до неговата. Взема двете чаши и изсипва остатъка от водата в мивката, която секретарката му вече е почистила. Докато ги плакне, прокарва показалец по отпечатъка от устните на Изабел Вайднер. Отново вижда устата ѝ как насмешливо се криви и как очите ѝ насреща му плуват във воднистосиньо. Очи, които предизвикаха у него първо учудване, а после и спомен за нещо познато. Но кое беше познатото в тях?

Той поклаща глава, среща погледа в огледалото над мивката, докато посяга към грижливо пригладената червена кърпа на малката закачалка до нея. Последните месеци лицето му е станало по-бледо, черната къдрава, къса коса е започнала леко да посивява по слепоочията, очите му изглеждат уморени. Почивката в планината ще му се отрази добре. Много чист въздух и слънце, както и неописуемото усещане да излезеш от черупката си. Един вид ограничение, което си налагаше поне веднъж годишно, да, направо си налагаше. След раздялата със Сузана пак отиде на планина, за да си даде там сметка, че Сузана само е подсилвала онова, което през годините е набирало мощ у него. Подсилвала е неговата неудовлетвореност.

Само че той е бил твърде страхлив, за да се освободи от мъчителното чувство и да тръгне по свой си път.

На излизане от кабинета пхва малката синьо-бяла карирана бележка в страничен джоб на чантата си. Усмивва се и затваря вратата след себе си.

Макс вече е там, седи под старите липи в градината и му маха. През последните години е остарял, видимо остарял. Шефан често вижда приятеля си, но днес за първи път забелязва това. Шкембето над колана, което поразително съответства на все по-оплешивяващата му глава. Ръцете, по които свенливо се появяват първите старчески петна.

В края на четирийсетте човек се подготвя да свикне с това, което неизбежно предстои.

— Взех бутилка бяло вино — поздравява го Макс. — Става ли като за края на семестъра?

— И още как. — Щефан сяда на масата срещу него.

Макс вади бутилката от шампаниерата, попива капките със салфетката, която сервитьорът е оставил, и налива на Щефан.

— Да се чукнем.

— За какво?

— За ваканцията. Или поне за твоята ваканция.

Щефан вдига чашата си и отпива голяма глътка.

Професорът в него изчезва и отново е момчето, което се вижда със стария си приятел. Приятелят, с когото се дипломира във Фрайбург, с когото пропътува Мексико, Гватемала, Никарагуа, Коста Рика и Перу, с когото после се позагубиха, за да се срещнат отново след години в Мюнхен. Тогава Макс вече беше женен, имаше едно дете и още едно на път. Приятелят, който бе признал света за свой дом, се беше превърнал в домошар. Като главен редактор на малко списание за пътешествия той започна да продава своите копнежи. Даваше възможност и на други автори да правят това, което на него не му бе позволено, редактираше един живот, който на него самия му се искаше да живее. Да не повярваш, помисли си тогава Щефан, докато Макс запознаваше него и Сузане с Корнелия, която гордо им се перчеше със седеммесечния си корем. Сузане малко завистливо гледаше самоувереното окръгление, което за Щефан беше отблъскващо. Всички опити на Сузане да го направи глава на семейство се разбиваха подобно на вълни, връхлитащи скала, кога повече, кога по-малко яростно, според времето. Аферите със студентките бяха достатъчно доказателство за Щефан, че неговият живот си има други пътища. Той си вървеше по тях и оставяше Сузане сама със сълзите ѝ.

— Какви са ви плановете за ваканцията? — пита сега Щефан.

— След две седмици ще ходим с балдъзата и нейното семейство в Южна Франция. Корнелия организира всичко, а аз, е...

— ... ти правиш доволна физиономия?

Макс отпива от виното, сякаш за да преглътне отговора на малки, благотворни глътки.

Щефан не го оставя да се измъкне.

— Сещаш ли се понякога за това, което си бяхме обещали в Коста Рика, на плажа на Кахуита?

— Често. — За миг Макс се размеква, пренася се на морето, където слънцето вече залязва, усеща лекота и сила, и безкрайност. — Ще излезем от примката, Щефан. Няма да бъдем като бащите си, няма да свършим в това еснафско блато...

— И? — Щефан го връща в настоящето. На масата в градината, под старите липи, които толкова пъти са ги приютявали.

— Какво да направя? — отвърща той. — Имам жена и три деца и трябва да внимавам животът ми да не излезе от релсите.

— Не е ли излязъл отдавна?

Макс кимва, сякаш за да разхлаби хватката, която здраво го е стиснала.

— Прав си, Щефан. Колелото се върти и нищо на света не е в състояние вече да го спре.

— Les jeux sont faits.^[1] Това ли искаш да кажеш?

— Не започвай пак със Сартр, моля те.

— Професионална деформация. Но един на нула за теб, че веднага разпозна цитата.

Макс махва на сервитьора да се приближи.

— Какво ще кажеш за пържола и пържени картофи?

Щефан се засмива.

— Понякога все още ти идват хубави идеи. Между другото, през всички тези години никога ли не ти е хрумвало да изневериш на Корнелия?

Макс поклаща глава.

— Не съм такъв човек... не ме бива за това...

— Искаш да кажеш, не си такъв като мен?

— Казвал ли съм колко много ти завиждам понякога?

— Защо? Имам една провалена връзка зад гърба си и от време на време преспивам с някоя студентка. Не е достойно за похвала, ако говорим за най-доброто, което може да се вземе от живота...

— Стар циник си ти. — Макс налива вино на двамата. — Апропо, имаш ли си някоя?

Щефан се усмихва и в усмивката му се скрива една насмешлива уста и едни воднистосини очи. Той търси цигарите в джоба на сакото си, изважда пакет и кибрит. Печели време, докато пали, и бавно издухва дима над масата.

— Кажи де... — Макс завърта виното в чашата.

— Нищо особено — казва Щефан, — поне засега. Беше мимолетна среща, няма смисъл да се споменава. Днес една студентка си беше записала час при мен и, е, как да кажа, у нея има нещо особено, дори не мога да ти обясня какво.

— Не са ли всички такива в началото?

— Е, да, но тази по някакъв странен начин ме респектира.

— Респектира те?

— Нападателна е, не можеш да я сплашиш. Цялото ѝ поведение ми напомня за моята собствена самоувереност, която някога притежавах.

— Ще я видиш ли пак?

— Разбира се, другия семестър ще идва на мой семинар.

— Искам да кажа, преди това.

— Е, ще ѝ се обадя... преди да замина за планината.

— Кога тръгваш?

— След пет дена.

Макс взема пържолата, която им носи сервитьорът, и му кимва.

— Между другото, наскоро Сузане беше на гости на Корнелия. — Той залива пържолата си със соса. — Запознала се е с някого. Учител като нея и май е сериозно.

— Радвам се за нея. Тя го заслужава. — Нищо повече не казва.

Вижда Сузане пред себе си. Вижда жената, която го чака, докато той броди по света с Макс. Която му прощава всички авантюри. Която отиде с него в Мюнхен, за да изградят общо бъдеще. Която първо се ядосваше, а накрая притихна съвсем, наблюдавайки как Щефан преднамерено разбива прекрасните ѝ житейски планове. И която в един момент събра цялото си отчаяние и в пристъп на ярост и безнадеждност го замери с три думи: „Аз те напускам.“ Не очакваше това от нея, но го прие. Почти с благодарност прие трите думи и малко след това си събра багажа. Колко лек му се стори тогава багажът.

— Говорите ли си още? — Макс го гледа с любопитство.

— Понякога се чуваме по телефона, но нямаме кой знае какво да си кажем.

— На Корнелия ѝ беше много мъчно за Сузана след раздялата ви.

— Защо направо не ми кажеш, че жена ти не може да ме понася?

— Това учудва ли те?

— Всъщност не. Тя се страхува, че мога да ѝ открадна теб. В крайна сметка аз съм живото отрицание на всичко, което е важно за нея. Непостоянен, неспособен да се обвързва, начумерен...

— ... пламенен и харизматичен.

— О, благодаря, но това са въздушните целувки, с които хората, които съм цапардосал, запазват равновесие.

— Нещо като самокритика, а?

Щефан бодва картофче с вилицата си.

— Може би.

— Понякога не ти ли се ще малко да си починеш от всичко това?
— настоява Макс. — Нямаш ли такава необходимост?

— Искаш да знаеш дали виждам в неясната далечина пристана на брака, за да завия към него и да поема курса към порядъчната скука?

— Примерно — щом не можеш да живееш без метафори...

Картофчето се завърта в устата на Щефан и той го сдъвква като усмивката, която се кани да легне между двамата мъже.

— Понякога наистина си го пожелавам — казва Щефан без всякаква ирония. Вижда тримата около билиардната маса, които, застанали в кръг недалеч от тяхната маса, застопоряват малката топка и после с отработен замах се опитват да наместят тежките метални топки възможно най-близо до „прасенцето“. — Като при тази игра е — той посочва топка, която тъкмо се удря в друга, — постоянно търсене на възможно най-добрата позиция.

— Разбирам. — Макс разпределя остатъка от виното в двете чаши. — Но нали накрая целта е да си победител?

Щефан взема чашата си.

— Ти победител ли си?

— По-скоро не.

Щефан вижда как смехът на приятеля му за секунди преминава в гримаса.

— Именно, Макс. А аз не обичам утешителните награди.

— Да не искаш да кажеш, че животът ми с Корнелия и децата...

— ... не искам абсолютно нищо. Нямам право да те критикувам.

Но навремето с теб искахме друго, а така и не го получихме. Поне към днешна дата не сме.

— Човек не бива да губи надежда.

— Доста банално казано. — Шефан махва на сервитьора и дава знак, че иска сметката. — Това изобщо не ти подхожда.

Макс се усмихва и изпива останалото вино на екс.

— Знаеш ли, тази почивка в Южна Франция е истински кошмар за мен.

Шефан изважда две банкноти от портмонето си и ги подава с кимване на сервитьора.

— Предполагам — казва той на приятеля си, когато младият мъж раздига празните чинии. — Просто ела с мен в планината. Малко да се поразсееш.

— Това е нещото, което най-много ми се иска, но не мога да...

— Добре. Но ми направи една услуга...

— Каква?

— Огледай задниците на французойките.

— Но...

— Ей, никакво „но“. Още не си толкова стар. Просто рискувай, преди да е паднал и последният косъм от главата ти.

Приятелите стават, а трите топки са се събрали около „прасенцето“. На око е трудно да се определи коя е стигнала по-близо до „прасенцето“. Играчите обикалят с малките щеки и се прицелват. „Всичко в този живот е въпрос на сантиметри“ — мисли Шефан, потупва Макс по рамото и се сбогува с него. Сеща се за Сартр, за неговата картина на топката, която вече не може да се спре, след като веднъж е започнала да се търкаля. И изведнъж му просветва спомен.

[1] Зарът е хвърлен. (Фр.). — Бел.прев. ↑

2

„Ще дойдеш ли?“ Тези три думи, снабдени с въпросителна, ѝ изпрати Йохан като есемес. Такъв си е той. Никога не пише обръщения, не завършва с целувки или поздравя. Винаги се ограничава до същественото. В отговор тя му изпрати едно „Да“. Нищо повече. След повече от двайсет години разбра, че емоционалните притурки го дразнят.

Тя взема купа книги до касата.

— Тръгвам, Беа — казва на младата жена, която работи при нея от половин година. — Ако има нещо, звъни ми на мобилния.

Беа кимва и така освобождава Клара за следобеда. Клара хвърля последен поглед към витрината на книжарницата и се отправя към задния двор, където е паркирана колата ѝ. Заделила си е малко време. Време за себе си. Време, което принадлежи единствено на нея. Обича часовете, които сама си подарява, безкористно, без да изисква насрещна услуга. Качва се в старото волво и се усмихва в огледалото за обратно виждане. В него вижда жена, чиято коса с неопределена прическа обгръща лицето, напръскано с няколко лунички покрай носа. Червеникаворусата коса е хваната на тила с голяма шнола. Още няма и един бял косъм въпреки своите четирийсет и шест години.

Клара включва двигателя и потегля. Сидиплейърът се включва и продължава оттам, откъдето е спрял сутринта. Обича да пътува със старите парчета на Лу Рийд, парчета като „Ромео и Жулиета“. Парчета, които те карат да увеличиш звука. Често си припява. Това, че Йохан поклаща глава, не я притеснява. Напротив, точно неговото поклащане на главата я насърчава да му прави на инат. Йохан и неговите сонати за пиано на Шопен и Моцарт. Йохан с неговите слушалки, с които се изолира по цяла вечер. За да не ѝ пречел да чете. Тя знае, че той просто иска да остане насаме с мислите си. След толкова години ги разбираш тези неща.

В центъра има по-малко движение по това време. Магистралата към Гармиш също е празна. Клара превключва на пета скорост. Обича

да кара бързо — за разлика от Йохан, при когото стрелката не мърда над 130 километра в час. Той не изпреварва на нагорнище, никога. Когато Клара е зад волана, той затваря очи. Тя само изчаква момента той да каже нещо, за да може да се скара с него. Той обаче никога не ѝ прави тази услуга. Според него възрастните трябва да общуват иначе. В противен случай за какво им е разсъдъкът, ако няма да го използват — едно от изреченията, които са негова запазена марка. Преди тя му крещеше, затръшваше врати, веднъж дори удари в земята една от скъпите му китайски вази и изпита безкрайно облекчение при вида на бяло-сините парчета, разпилени по голия излъскан паркет. В такива случаи Йохан излизаше от стаята, просто така, с тихо примирение. В началото тя виеше от гняв, но по някое време престана със сцените. Поне беше опитала.

При Зеесхаупт Клара прави отбивка. Тук се простира спокойното езеро Щарнбергер. Днес то е облякло бледосиня рокля, която вятърът леко надипля. Има няколко платноходки, които като бели триъгълници шарят в синевината. И после изведнъж всичко става тихо. Картината застива. Нищо не помръдва в този горещ юнски следобед.

Тя поема по главната улица в Туцинг, за да свърши набързо някои неща. Купува хляб, сирене, маслини — в случай че по-късно, след мероприятиято в академията, дойдат гости. Тази сутрин на закуска Йохан ѝ събщи, че са се обадили Кристиян и Ина.

— Двамата не искат да пропуснат представянето на книгата и дискусиата — казва той и тя забелязва леко подчертаване в тона му.

Неговата критика бе почти незабележима за другите, издигаше се като балончета. Балончета, в които упреците му си търсеха място. Тя ги пукна и се наслади на трясъка, който предизвика това:

— Да не би да намекваш, че няма да проявя интерес само защото днес случайно имам важна среща в едно издателство?

Той се сви и тя отбеляза едно на нула за себе си.

— Не е нужно да идваш, ако нямаш време — побърза да ѝ отвърне.

И после на обяд есемесът: „Ще дойдеш ли?“ Вече беше отменила срещата си. Знае колко е важна тази вечер за него. Прочутият учен представя нови теории за изследването на мозъка. Колегите ще са там,

пресата ще е там, техните съседи Кристиян и Ина също ще са там. Двамата им станаха нещо като семейни приятели през последните години. Понякога Йохан излиза да поплува с Кристиян. А Клара остава с Ина в градината и си говори с нея за книги. Ина е почти десет години по-млада от Клара. Всъщност е архитект, но си е вкъщи, за да гледа двамата си синове. Те са на четири и на седем. Кристиян смята, че не е нужно жена му да работи, защото той печели достатъчно като главен лекар — гинеколог в местната болница. И на Ина не ѝ остава нищо друго, освен да чете, буквално да потъва в историите, които животът е отнел от нея. Клара редовно ѝ носи новите романи от магазина. Междувременно е разбрала какво я мъчи Ина. Понякога ѝ иде да предупреди Кристиян: „Внимавай, жена ти трупва илюзии, които вече нямат нищо общо с вас.“ Но после си вика: „Какво ме интересува мен?“

Тя минава покрай кметството, на път към планината, там, където старите градини се редят една след друга, където зарешетените прозорци и двукрили порти на грохналите къщи блестят на следобедното слънце. Навремето не искаше да се местят тук. Искаше да задържи апартамента си в Швабинг. Преди девет години обаче майката на Йохан почина и той настоя да отидат в къщата на родителите му. Клара се примири. Пренесе се със своите светли пердета, олекотени мебели и весели съдове в мрачната къща. Нае градинар, който да отсече дърветата, да окастри бръшляна и да подреже храстите, та да може в къщата да прониква светлина. Изцикли стария паркет и се обзаведе с нова кухня. Направи всичко, за да вдъхне живот между тези стени. С някои наследени вещи обаче трябваше да се примири. „Тези остават“, каза Йохан, когато тя смръщи чело към тежкия шкаф с витрините, обемистите фотьойли с облегалки за глава и шезлонга с червена кадифена дамаска. И сега тези стари мебели са тук, изтъпанчени в светлото помещение, биещи на очи, като чужди, като туристи в страна, чийто език не говорят.

Тя отключва вратата и внася покупките в кухнята. Първо отваря големия прозорец, а после и хладилника. Движенията ѝ са механични,

просто следват отработваната от години последователност. Животът ѝ е поредица от действия, превърнали се в ритуали. Работата ѝ в книжарницата, посещението на големия панаир, срещите с представители на издателства, разговорите с клиенти. Градината в дома ѝ, в която розите цъфтят два-три пъти през лятото и после чакат да бъдат подрязани, поканите за вечеря с колегите на Йохан, годишната отпускат в Амрум, все в една и съща къща, където ходеха вече петнайсет години. „Да отидем някъде другаде на почивка“, каза тя на третата година на Йохан. Той само махна и се засмя, харесвало му там, можел да се откъсне от всичко сред простора на дюните. Такова място надали можело да се намери по света. Тогава и тя се засмя. Днес дюните са станали убежище на нейните мечти, откъдето после поемат във всички посоки на света. Мечтите ѝ не са малко. Тя храбро ги улавя в ръка и се отнася с тях надалече, някъде отвъд морето, което в някои вечери разстила своите сребърни нишки и от тях най-коварно заплита житейската тъкан „какво би било, ако“. Но Клара е достатъчно реалист, за да събере тази хубава мрежа в края на отпуската и я метне в куфара заедно с мръсните дрехи, за да поеме мириса на действителността.

„Трябва веднага да започна да стягам багажа“, мисли сега, докато вади от хладилника начената бутилка бяло вино. След три дни ще пътуват. В началото дъщеря ѝ и приятелят ѝ ще бъдат с тях. После ще ходят в Дания да се видят с приятели. Клара се радва за тях двамата. Харесва Хенрик, с когото Изабел излиза от една година. Харесва неговата замисленост и картините, които открива навсякъде, за да ги пресъздаде с едно натискане на копчето на любимия си фотоапарат. Преди четири месеца той получи асистентско място при известен фотограф и Клара официално покани него и Изабел на вечеря. Хенрик се оказа момче, което вижда света през камерата. Все още му вика момче, макар да е на двайсет и шест.

Тя вади корковата тапа от бутилката, изважда чаша от бюфета и я пълни до половината. Йохан никога не пие следобед. „Не се докосвай до алкохол преди осем вечерта“, гласи един от принципите му, върху които се гради целият му живот.

Тя се усмихва и отпива първата глътка, вади цигарите от чекмеджето в шкафа с витрината, шкафа на родителите му. Беше отказала пушенето, но в моменти като този припалваше. В моментите,

които са си само нейни. С чашата и пепелника излиза в градината и сяда на един от плетените столове. Придърпва си друг и опъва краката си на него. Щракването на запалката е сигнал за предстоящо удоволствие. При първото дръпване вдишва дълбоко, после изпуска дима над белите рози до терасата. Вдига широката си пола на цветя над коленете и оставя краката си да се напичат на слънцето. Виното е хладно и с плодов вкус. Савиньон, миналата седмица бе поръчала от него две каси по интернет. Йохан не се сеца за тези неща.

Телефонът я изтръгва от мислите ѝ, които тъкмо се канеха да се настанят в градината. Тя става и се оглежда търсещо в дневната, откъдето идва звъненето. Апаратът е на дивана, скрит между възглавниците, до книгата, която е чела вчера.

— Вайднер.

— Здравсти, мамо, аз съм. — Гласът на дъщеря ѝ звучи весело.

— Изабел, как си? — Отново излиза с телефона на ухото.

— Добре, дори много добре. Обожавам семестриалните ваканции.

Клара се усмихва и за части от секундата се връща в онова усещане. Усещането да имаш неизказано много време за неизказано много възможности.

— Ходих да се къпя.

— Тук на езерото?

— Не, бяхме с една приятелка при родителите ѝ на езерото Амер. Мисля, че я познаваш. Карин...

Клара се сеца за русо момиче, с което за малко се засече в кухнята на общежитието на Изабел. Момиче от типа, който се среща навсякъде. Като външност средна хубост, относително интелигентно, с огромно самочувствие. Не ѝ харесва този тип.

— Да, да, спомням си.

— Не я харесваш особено.

— Възможно е. — Отпива още една глътка вино и си дръпва за последно от цигарата, преди да я смачка в пепелника.

— Пушиш ли, мамо?

Тя се засмива.

— Да.

— Пак ли започна?

— Изабел, по-зле си и от баща си. Апропо, ще дойдеш тази вечер, нали?

— Затова ти се обаждам. Изникна ми нещо.

— Но той много ще се разочарова, познаваш го...

— Знам и съжалявам, но трябва да се видя с професора си. Във връзка с дипломната работа — допълва тя.

— Вечерта? — Клара сбърчва чело.

— Да, вчера обсъдихме нещата и той каза, че има още материали къщи, които ще ми даде за ваканцията. Днес се обади да се видим.

— Каква е темата?

— Бахман и Витгенщайн.

— За тези неща си има библиотеки.

Изабел мълчи. Клара усеща как мълчанието се пълни с търсене на подходящи думи. Търсене, което остава без резултат.

— Това ли е причината за доброто ти настроение, Изабел?

— Мамо, моля те, аз съм...

— Знам, голяма си, поне донякъде. Хубав ли е твоят професор?

Смехът на дъщерята прозвучава облекчено.

— Доста е хубав. Висок, строен, с черна коса, небрежен някак...

— Хенрик знае ли за това? — прекъсва я Клара.

— Не, естествено, че не. То няма нищо за знаене.

— Ти обаче ми звучиш иначе. — Отпива от виното си. Кога за последно е усещала това безпокойство? Безпокойството, прокраднало се в гласа на дъщеря ѝ? Безпокойството, което по чудно приятен начин разбърква стомаха ти? Имаше един мъж, някъде преди осем години. Един мъж, с когото имаше афера. Запознаха се в Лайпциг на панаира, доста бързо се озоваха в леглото, разбраха се. Последваха още няколко срещи, тайни, в разни хотели, кога в неговия, кога в нейния град. И той като нея беше женен. Прецениха досегашния си живот, сложиха на везните „за“ и „против“ евентуален друг живот. На две бутилки превъзходно червено вино обмислиха дали да поемат в нова посока. Накрая намериха твърде малко причини да го направят. Преди да се разделят, преспяха още веднъж, после всеки пое по пътя си, без да съжалява особено. Клара така и не разказа за това на Йохан. — Ами хубаво — казва сега тя. — Ще кажа на баща ти, че си имала много важна среща и затова не си могла да дойдеш.

— Благодаря, мамо. След мероприятияето веднага ще му се обадя да го поздравя.

— Направи го, ще се зарадва. Може би Кристиан и Ина ще дойдат у нас.

— Е, дотогава.

— До скоро. — И затваря телефона.

След час оставя мислите за Изабел в градината и се връща в къщата, за да си вземе душ и да се преоблече. Наслаждава се на студената вода по тялото си. Докато се бърше, се гледа в огледалото и това, което вижда, ѝ харесва. Все още прилична фигура, само леко закръглена на бедрата. Кожа, която след две седмици плаж, солена вода и слънце ще покаже най-доброто от себе си. Клара си нанася лек грим и сресва с четка дългата си до раменете коса. Отива до големия шкаф в спалнята и вади, без да се колебае, тъмносиня, вталена рокля, доста изрязана на деколтето. Йохан харесва деколтето ѝ. Все пак това е неговата вечер.

3

Още същата вечер набра шестцифрения номер. Обади се женски глас. Попита за Изабел Вайднер и след около половин минута тя беше на телефона, бездиханна. Той неволно се усмихна. Вече втори път този ден я оставяше без дъх.

— Преча ли?

— Не, не. Кой се обажда?

Той знаеше, че тя знае, но иска той да го каже. Направи й тази услуга.

— Щефан Лехман. — Титлата нямаше значение, името беше достатъчно.

— О, много бързо.

— Трябваше само да погледна в материалите си. — Направи пауза. Наслади се на паузата, в която тя трескаво търсеше отговор.

— Кога...? — Тя не продължи.

Той й се притече на помощ със смях.

— Утре вечер заета ли сте?

— Не.

Той си представи как тя се изчервява. Това някак си му хареса. И в същия миг се прокле. Прокле се за своята самовлюбеност, която толкова пъти му бе подлагала крак.

— Каня ви на по едно вино — каза той, — ако нямате нищо против.

— Да, да, с удоволствие.

— Сецате ли се за кафенето на Елизабетинския пазар, с червено-жълтия навес?

— Да.

— В седем часа?

— Окей. — Тя просто затвори, без да каже „довиждане“.

Сега той е пред нея. Поръчал си е черно бургундско. Преди това се замисли какво да облече. Реши да бъде светъл ленен панталон и сива риза. С афтършейва подходи пестеливо. Сложи в хладилника бутилка бяло вино, както и малко бургундско. „Какви ги върша?“, запита се по едно време той. Сега, когато седи под залязващото слънце и я чака, сам си отговаря. Тя го пожела. В мига, когато седна на дивана в кабинета му, го пожела. И той се отзова. Само леко парира неуважителното ѝ разкриване. Сега при вида на Изабел Вайднер разбира и защо. Тя разстила воднистосините си погледи към него, докато прекосява улицата пред кафенето. Облечена е в лятна рокля на турскосини и бели райета, която разкрива коленете ѝ. Леко ръбести колене. Дългата ѝ черна коса отново е вързана на конска опашка. Младата жена се смее срещу него и в този миг той не може да направи нищо друго, освен да отвърне на смеха ѝ.

— Здравейте — казва тя и сяда срещу него.

— Здравейте. — Той маха на сервитьора. — Какво ще пиете?

— Вие какво пиете? — Посочва чашата му.

— Бургундско. Тук имат едно много добро от Щирия.

— Окей, и аз искам от същото. — Тя пригласява ръбовете на роклята си и слага крак върху крак. Прави движението със същата мудност, с която го направи и вчера следобед в кабинета му. И той поглежда натам, съвсем за кратко поглежда, погледът му се препъва над дясното ѝ коляно, което сега лежи върху лявото. — Често ли го правите?

Изненадва го, че първа започна разговор.

— Какво имате предвид? — пита в отговор той.

— Имам предвид дали често каните на срещи студентките си...

— Понякога. — Бърка в чантата, чантата на Сузана, която е сложил на съседния стол. — Ето ви ги и материалите.

— Благодаря. — Тя поема синята папка, която той ѝ подава над масата. — Объркана съм. Винаги съм си мислела, че творчеството на Бахман гъмжи от препратки към Макс Фриш.

Тя отново минава по същество. Той усеща усилията ѝ, усилия да запази суверенитета си. За възрастта си не се справя никак зле. След няколко години ще стане много добра, мисли си той, докато я гледа с любопитство. Жена, която съзнава въздействието си. Жена, която не би допуснала много мъже до себе си.

— „Приеми историите, от които е създадена голямата история. Вземи всичко от мен.“ Тя му подхвърля над масата този цитат на Ингеборг Бахман.

Той го улавя.

— О, намекувате за забележителните жени, които застават зад великите мъже?

— Ако го виждате така...

— Доста феминистко. Не е характерно за вашето поколение.

В усмивката ѝ има нещо дръзко.

— Понякога разговарям и с майка си — отвърща тя.

— Майка, която познава Бахман. Тази авторка не е известна на всеки. — Става му забавно подхвърлянето на топката, при което тя залага знанията си като пари на рулетка. — Между другото, никак няма да сбъркате... с Фриш...

— Но вчера мислехте, че е прекалено романтично. — Сервитьорът ѝ подава чаша, която тя с готовност поема. Отпива голяма глътка.

— Още го мисля. — Неговата глътка е по-малка. — Радвам се, че дойдохте.

— Бахман говори за собствената си смърт.

— Имате предвид онова място в „Малина“?

— Да. Трябвало е да внимава да не падне по лице върху плочата на печката, сама да си го причини, да изгори...

— Авторката е изгоряла в леглото.

— Да, да, знам. Сигурно е заспала със запалена цигара...

— Апропо. Пушите ли? — Той посяга към пакета цигари на масата.

Тя поклаща глава.

Той запалва. Тя го наблюдава. Устата ѝ отново се изкривява, разполага се в насмешливите бръчки, които още вчера блокираха някои точки от разсъдъка му.

— Защо не пушите?

— Трябва ли да казвам, че вреди на здравето?

— Кажете каквото си искате.

— Мисля, че не ми отива.

— Може би сте права. И за да се върнем на Бахман, прочетете Витгенщайн и ще разберете какво имам предвид. Фриш е друга работа.

— Напрегнато...

— Безспорно. Но вие искате да пишете за нея, нали?

— Да.

— Между другото, с тази крехкост вчера ударихте в десетката.

Тя го поглежда. Очите ѝ се мъчат да скочат в него и да потънат. За части от секундата го направиха, сигнализираха на устата ѝ, която за малко се отказа от насмешливостта си.

Красива е. Дори много красива. Иска да ѝ каже това, но същевременно си дава сметка, че още не му е дошло времето.

— Какво правихте през първия си ваканционен ден? — пита вместо това той, гребейки на плиткото.

— Плувах. На езерото Амер.

— Оттам ли сте?

— Не, израснала съм в Мюнхен и на езерото Щарнбергер. Родителите ми живеят в Туцинг — чинно го информира тя.

— С какво се занимават родителите ви?

— Баща ми е изследовател на мозъка. — Тя се заиграва с конската си опашка. — Тази вечер има голямо мероприятие в академията в Туцинг, където ще представи новата си книга.

— Йохан Вайднер? Този Йохан Вайднер ли е баща ви? — Той я поглежда с любопитство.

Тя кимва.

— Да, да, господарят на съзнаването и несъзнаването.

— Чел съм някои негови статии...

— Признавам, че повечето не съм ги дочитала.

— Пише нещо такова, че капацитетът на съзнаването е ограничен. Човек не може да обръща внимание на произволно много неща. Затова вниманието трябва да се закрепя в съзнаването. Мисля, че е напълно прав. Трябва по-често да се съсредоточаваме върху едно нещо, вместо да искаме всичко наведнъж.

— Ей, вие наистина сте доста запознат с разсъжденията на татко... — Тя се засмива, а неговият смях прибира нейния. Двата посягат смутено към чашите си. — А вие върху какво се съсредоточавате? — вмъква тя в отворилата се пауза.

— Върху вас например. — Той дръпва за последно от цигарата си. — Засега това ми е достатъчно.

— Звучи доста нескромно.

Той я поглежда през дима. Вижда я как седи, изправена, събира цитати от света на възрастните, цитати като играчка.

— А майка ви с какво се занимава? — поема отново нишката той. — Искам да кажа, какво прави, когато не чете Бахман?

— Тя е книжарка. В малка книжарница в Нойхаузен. Може дори да я знаете.

— О, аз много рядко излизам от квартала си.

— Вашият квартал?

— Швабинг. Тук живея, тук работя, тук се срещам с приятели.

Тя е изпила виното си и леко побутва с показалец чашата си по масата.

— Искате ли още едно? — В същия момент дава знак на сервитьора да донесе още две бургундски.

— Не ми оставяте избор.

— Вие да не огладняхте?

Тя поклаща глава.

— Между другото, много мило от ваша страна да се срещнете специално с мен, за да ми донесете материалите за дипломната работа...

— А може и да не е само заради това.

„Тя веднага се изчервява“, отбелязва си той и наблюдава как издайническият цвят се настанява на бузите ѝ. Съвсем леко, но достатъчно. Тя му харесва и той ѝ харесва. Всичко в нея му говори за това.

Изведнъж се сеца за Макс, за пътуването му до Южна Франция, което вече му е кошмарно още преди да е започнало. За това как се мъчи да държи живота си в релси, без да забелязва колко много от този живот е въвн от релсите. Вчера Щефан му каза, че не иска утешителни награди и продължава търсенето. Сега тук, с това красиво, умно момиче, което се изчервява, изчервява се заради него, той отново чувства това търсене. Знае, че няма да го намери при нея, че не може да го намери, но защо пък поне да не се наслади на илюзията.

Сякаш прочела мислите му, Изабел му се усмихва и усмивката улавя илюзията му, като че ли иска да каже: „Пробвай за кратко с мен.“

Докато се спасяват в разговори, усещат как виното, което пият, все повече ги отпуска. По едно време Изабел се извинява, трябва да се обади на баща си и да го поздрави. Щефан я гледа как се смее в

телефона. Как пита татко си дали е минало добре. И дали наистина не е много разочарован, че не е могла да дойде.

— Заради мен ли не отидохте? — пита той, след като тя затвори.

— Честно ли?

— Ще ви бъда благодарен.

— Да.

Той хваща ръката ѝ над масата. Топла ръка, за момент тя се поколебава, после бавно раздвижва пръсти и един по един ги сплита с неговите.

— Скоро ще затварят — казва той и посочва към сервитьора, който тъкмо започва да обръща столовете върху съседната маса. — У дома имам подобно вино. Харесва ли ти?

И ето я пак тази насмешливост по устните ѝ, която сякаш е запазена за него и го предизвиква като на дуел. Тя кимва.

Когато тръгват, той я прегръща, погалва я по голите рамене и кожата по тях веднага настръхва.

— Не е далече — уведомява я той.

После остава само шумът от стъпките им, които се приближават едни към други.

4

Четенето по жъна успех. Клара бе обградена от хора, които аплодираха — аплодираха Йохан, застанал на подиума зад масата си. Тя гледа мъжа си, вижда как ръкомаха, смее се, жестикулира. В такива моменти го обича. Обича го заради самоувереността, която се излъчва от него, самоувереност, която другите автоматично приписват и на нея. „Днес той изглежда добре, мисли си тя. Сивата му коса е къса, костюмът му стои идеално. Вратовръзката е в тон.“ Тя не харесва вратовръзки. Всичко си е купувал сам.

Клара се придвижва напред с много други хора. Една журналистка е притиснала Йохан. Клара се усмихва, като чува как той разказва на младата жена каква е консистенцията на мозъка. Първо, не е фиксиран, не е сложен във формалин.

— Купували ли сте си някога дроб от месарницата? — пита той. И след усърдно кимане отсреща продължава: — Мозъкът е като пресен дроб. И ако се вижда като жив орган на операционната маса, това се дължи на неговата чистота.

— Чистота? Все си мислех, че е нещо кърваво... — Младата жена го гледа с ококорени очи. „Очи, чието ококорване е упражнявано пред огледалото“, мисли си Клара.

— Той е светъл и блести — продължава Йохан. — Под микроскоп се наблюдават фини съдове по кората на главния мозък, както и кръвните телца, които минават през тях. Като цяло създава доста приятно впечатление. — Сега той забелязва Клара и за кратко я прегръща. Жест, който освен пред хора, друг път не си позволява. Тя разбира колко е развълнуван. — Може ли да ви представя жена си? — казва той на журналистката, която кимва на Клара. Въпросното кимване излезе като снизходително.

— Гордеете ли се със съпруга си?

— Човек може да се гордее само с онова, което сам е постигнал — отвръща Клара. — Но съм впечатлена от постигнатото от мъжа ми и неговите изследвания, ако това имате предвид.

Погледът на Йохан сигнализира „Едно на нула за теб“.

— Не понасям журналисти — прошепва му тя, когато жената се отдалечава с диктофона си.

— Личи си. — Сега той маха на Ина и Кристиян, които се приближават към него зад Клара. — Благодаря ви, че дойдохте — посреща ги той.

— Поздравления. — Кристиян потупва Йохан по рамото.

— И за секунда не ми доскуча — съгласява се Ина със смях. — Понякога като те слушам, имам усещането, че изобщо не сме господари на своите решения, а нашата така наречена свободна воля е в плен на командната централа горе.

— Да, да, сценариите на оценяване в мозъка винаги събират опита и сценариите за бъдещето и после проверяват тяхната съвместимост.

Йохан никога не изоставя доцентския си тон. Предпочита да изнася доклади и в реалния живот, защото се чувства сигурен. Тръгне ли разговорът в друга посока, поеме ли курс към страсти и емоции, той дава заето. Клара е наясно защо е така. Ето и сега тук, сред толкова много хора, дошли да видят мъжа ѝ, тя си мисли за малкото момче, намерило баща си да лежи студен и вкочанен в родителската спалня. Бащата, който не искал повече да живее с майка му, който взел необходимата доза хапчета и причинил на осемгодишния си син тази гледка. Гледка, която се бе вкопала в харддиска на детската глава и бе заровила дълбоко чувствата. Тях си ги имаше, но вече не реагираха на сигнали. Той се беше капсулирал, беше се превърнал в особняк. Не е като да не бе обичан от другите, но се усещаше противопожарната врата, която го пазеше от емоционални изкушения. На Клара всичко това ѝ го разказа майката на Йохан. Тогава двамата бяха женени от седем години. Тя понечи да поговори с него по въпроса, но той първо мълчеше, а после се ядоса. Един от малкото пъти в семейния им живот, когато той ѝ повиши тон и ѝ каза, че всичко това не ѝ влиза в работата. Защо рови в неща, които не могат да се променят? Плахия ѝ опит да го убеди да се подложи на терапия той изтри с едно-единствено движение по кухненската маса, на която бяха седнали тогава. Не искал повече да говори за случилото се с баща му, никога повече — и посегна към вестника си. След малко я попита какво има за вечеря, а тя само поклати глава и почувства, че това е един от моментите, които

увеличават разстоянието помежду им, метър по метър. В един момент вече нямаше да могат да се чуват...

Гласът на Кристиан изтръгва Клара от мислите ѝ.

— Какво ще кажеш да свържем опита, който имаме, с една или две бутилки вино, със сценария съвместно пиене? — пита той Йохан.

— И без това ви каним на по още едно у дома — отвърща той и Клара забелязва как гласът му се препъва. Препъна се, когато понечи да демонстрира добро настроение.

Прибират се вкъщи пеша, прекосяват градината на академията, до чиято стена езерото плиска малки, тъмни вълни. Клара хвърля последен поглед върху черната блестяща вода и завива към голямата порта наляво. На половината път телефонът на Йохан иззвънява.

— Изабел — казва той, след като затваря.

Клара кимва. Веселият глас на дъщеря ѝ от този следобед не излиза от ушите ѝ и не ѝ позволява да слуша какво си говорят тримата до нея. Вижда пред себе си Изабел, вижда я с онзи професор, който невероятно мудро и в същото време може би доста енергично е над нея. Дали това е само майчински защитен инстинкт, или нещо съвсем друго? Нещо, което не ѝ се иска да си признае? Нещо, което не може да назове? Стигат до вратата на дома им и тя отново изплува от мислите си.

— Много си мълчалива днес — отбелязва Ина в кухнята, докато тя вади от хладилника сиренето и маслините.

— А, тъкмо си мислех за Изабел — отвърща Клара.

— Какво става с нея? — Ина слага четири чаши на табла и се оглежда за ножа за хляб.

— Тази вечер е на среща с професора, при когото ще пише дипломна работа.

— О, толкова ли са лични вече контактите? По мое време си имаше за това приемни часове в университета... — Тя се засмива и реже хляба на дебели филии.

— Именно. Имам някакво особено чувство. Разликата във възрастта...

— Йохан също е няколко години по-възрастен от теб.

— Нещата не са толкова прости, колкото си мислиш.

— А какво става с Хенрик?

— Нямам представа. Жал ми е за момчето. Другата седмица всички отиваме в Амрум. Чудесна перспектива, като се има предвид и колко го интересуват Йохан емоционални истории. После пак аз ще съм тази, която ще лекува наранени сърца.

— Те са големи хора, Клара.

— Ти на мен не ми ги разправяй тия. Изчакай само да пораснат синовете ти и ще видиш.

— Понякога си мисля, че моментът е адски далече. — Тя слага панера с хляба на таблата. — Между другото, миналата седмица ми се обади един от бившите ми колеги, който с още двама има проектантско бюро. Пита дали не искам да се включа в един от новите проекти. Става въпрос за жилищна сграда северно от Мюнхен.

— И?

— Сърбят ме ръцете, Клара, но Кристиян... Е, знаеш какво мисли той за това.

— Но той не може да ти забрани да работиш.

— Не го и прави. Поне не директно. Просто в тона му има някаква настойчивост, която, от една страна, ме вбесява, а от друга — все повече ме подвежда. Двете момчета...

— Те вече не се нуждаят от постоянно обслужване, Ина.

— Права си. Преди малко спорехме по въпроса и с Кристиян. — Тя бързо избърсва очите си.

Клара обаче вижда сълзите.

— Да поговоря ли аз с него? — пита тя и налива в две чаши на таблата от виното, което държи в ръка.

Ина веднага взема своята и отпива. Гълта алкохол, лее сълзи.

— Не мисля, че идеята е добра. Той смята, че проблемите ни касаят единствено нас двамата.

— О, да, така казваха и моите родители. Кавгата трябва да си остане в семейството. В един момент това ги задуши.

Ина я поглежда със сбърчено чело.

— О, стара история — махва Клара. — В началото на двайсетте си години прекратих контактите си с тях и едва след години отново проговорих на майка си. Вече беше тежко болна. Е, преди да умре, успяхме поне да сключим нещо като примирие.

— А баща ти?

— Ходя два-три пъти годишно да го видя в Хамбург. С годините стана по-отворен. Понякога дори проявява нещо като разбиране към мен.

— Сам ли остана?

— Не, все някой трябва да се грижи за него. Ожени се за бившата си секретарка. Симпатична жена. С нея му е добре.

— Защо — Ина се поколебава, — защо беше спряла да говориш с родителите си?

Клара поглежда през прозореца, вижда как в потъналата в черно градина проблясва миналото ѝ.

— Вече не успявах да се вместя в представата, която имаха те за това, каква трябва да бъде дъщеря им. Някой път, когато имаме време, ще ти разкажа... — Обръща се и взема таблата с две ръце. — Сега по-добре да се връщаме в гостната, преди мъжете ни да умрат от глад и жажда.

Късно вечерта е. Йохан и Кристиян са се отдали на академични престрелки, в които Клара току се включва с коментар, като от време на време вплита и по малко ирония. Ей тъй, да поръси изреченията им с провокация. Прави го с удоволствие. Не можеш да се спреш, нали, казва ѝ погледът на Йохан, но днес той е в прекалено добро настроение, за да се ядосва за такива работи. Клара е наясно. По време на съвместния им живот нейната наблюдателност се е изострила. Не ѝ убягва и това, че след три чаши вино Ина се притисна по-близо до Кристиян, а той обви ръка около раменете на жена си. Клара не можа да изтълкува жеста иначе, освен като покровителствен, и в отговор повдигна вежди. Безмълвен коментар, който Кристиян улови и така го затапи, като притегли още по-плътно до себе си Ина.

— Забеляза ли, че двамата са се карали днес? — пита Клара по-късно в спалнята, докато съблича роклята през главата си.

Йохан си е легнал и вдига поглед над книгата.

— Не. Не съм усетил такова нещо.

— Къде са ти очите?

— Явно на друго място. Пък и изобщо това си е тяхна работа.

— В кухнята Ина ми каза, че желае пак да тръгва на работа, но Кристиян не искал и да знае...

Йохан отмята една страница и повдига очилата си за четене.

— Тогава говори и ти с него, ако мислиш, че имаш право да се месиш.

— Той доста я потиска.

— Във всяко семейство си има проблеми. Но с повече разум...

— А какви проблеми имаме ние? — прекъсва го тя. Разкопчава сутиена си, събува си бикините, за момент остава така, гола.

Той затваря книгата, сваля очилата и ги слага на нощното шкафче. Но не гледа към нея.

— В момента единственият ми проблем е, че съм уморен. Утре ще е напрегнат ден. В института ще имаме посещение от американски колеги.

Тя грабва нощницата си. Когато си ляга в леглото, Йохан вече е заспал. Чува се равномерно му дишане, смесено с тихо похъркване.

Тя изгася лампата и дълго остава да лежи с отворени очи до него. Потънала в мисли, прокарва ръка по корема, гърдите, бедрата си. Усеца кожата, изпълнена с копнеж. Желаете неговите ръце да са тези, които да я гаят сега. Неговите ръце обаче са стиснати. Винаги са били такива. Те докосват пестеливо и винаги малко непохватно. Веднъж месечно правят секс, понякога и два пъти. Дори това е за него ритуал — като трите препечени филийки на закуска и половинчасовата следобедна дрямка през уикенда. В повечето случаи минава бързо. Понякога Клара дори изпитва оргазъм. Напоследък Йохан все по-често я изпреварва. Обикновено ѝ се извинява, а тя го прегръща с усмивка. Не може да му се сърди. Още по-малко пък да се кара с него. Просто няма как да стане.

Тя въздъхва и най-накрая затваря очи. Започва да мисли какво още трябва да свърши преди заминаването за Амрум. Нещата са толкова много, че докато ги изрежда наум, заспива.

— Хубаво ви е тук. — Изабел се оглежда. Дава време на погледа си. Време да съхрани всичко. Сивият, малко поизтърган диван, снимките по стените, голямата етажерка с книги, кухнята, отделена само с един барплот, капандурата с покривната тераса зад нея, където има кашпа с олеандър, дървена маса и четири стола, витата стълба, водеща на горния етаж, където са спалнята и банята. Щефан обича жилището си. Тук се нанесе след радялата си със Сузана и тук е правил кафе на толкова жени сутринта след първата нощ. Невинаги оставаха само за по една нощ, понякога беше за няколко. Но не и за повече.

— Дали да не оставим това „вие“ пред вратата? — пита сега Щефан момичето с рокля на турскосини и бели райета.

Тя оставя чантата си на един от високите столове пред барплота.

— Съжалявам. Още ми е малко трудно. — Изглежда, леко се стеснява. Той отново усеща как се троши самоувереността ѝ. Тънката мазилка, смесена с младост, веднага се пропуква. „Всъщност искам друго, мисли си той. Искан съпротива. Толкова са лесни тези още-непораснали, падат с един удар. Захващат се с неща, които не могат да довършат. Защото им липсват годините. Като малки момичета, които шляпат с прекалено големите обувки на майките си и позират с тях пред огледалото.“ — Не спомена ли нещо за вино? — Първото „ти“, което се отронва от нея. Той усеща как с това изречение тя отново преминава в офанзива. Не се предава. Сякаш знае, че точно това му харесва.

Той отива към хладилника, взема две чаши от рафта под барплота. С три движения маха корковата тапа и слага бутилката в шампаниера.

— Гладна ли си? Имам салам и смокини...

Тя поклаща глава. Конската ѝ опашка се разлюлява леко. Не казва нищо. Той я гледа как се разхожда бавно из стаята му и спира до вратата на покривната тераса.

— Може ли? — Гостенката се обръща към него.

Той кимва.

Тя отваря вратата. Излиза навън и се навежда над парапета, а той обхожда с поглед силуета ѝ. Тесни рамене, изящен гръбнак, малко дупе, тънки крака. Той слага виното и чашите на масата пред дивана, изгася ярката светлина в кухнята и светва настолна лампа до етажерката с книгите. Избира седи на Кари Бремнес. Харесва тази норвежка с мек и същевременно приканващ глас.

Той излиза на терасата и обръща Изабел с гръб към парапета. Благодарен ѝ е, че не коментира гледката или олеандъра. Предлага му само очите си. Очи, които го гледат сериозно. Сериозно и очакващо. Той застава пред нея, взема лицето ѝ в ръце. Остават така, докато моментите се натрупат. Устата ѝ първо се изкривява и после леко се отваря. Това е предложение към него и когато я целува, тя отвърща на целувката.

„Добре се целува, установява той. Знае какво иска и си го взема.“ Доста го изненадва буйността, с която заизследва устата му с малкия си твърд език. Прави го прецизно и едновременно настоятелно. По някое време той развързва лентата, с която е хваната конската ѝ опашка, и сега ръката му обхожда разпуснатите черни коси. „Искам да спя с нея“, мисли си той. Но казва нещо съвсем друго:

— Да пийнем по едно?

В усмивката ѝ отново присъства насмешливост, сякаш осъзнава, че с това го държи в плен. Оставя се да я отведе за ръка до дивана. Ръката ѝ е студена.

Той пълни двете чаши до половината и ѝ подава едната. Тя събува обувките си и качва крака на дивана. Повече сърба от виното си, отколкото да го пие. Иска да запази контрол и решителността, с която го прави, го възбужда.

— Имаш ли си някоя? — Въпрос без заобикалки, придружен с движение на пръстите ѝ по крака му.

Той я поглежда смаяно.

— Не.

— Не си ли се женил?

— Трябва ли?

— Е... — Кикотенето ѝ звучи сладко. Нито престорено, нито глуповато, нито пък умно.

— Искаш да кажеш, че ми е време за жена и деца?

— Нещо такова.

— Бях няколко години с една жена, но...

— Но?

— ... не се получи.

— Защо?

— Нейните представи за живота се различаваха от моите. —
Посяга към цигарите, оставени до шампаниерата.

Тя взема запалката от масата, пали и му поднася огънче.

— Благодаря. — Духва дима към нея. С другата ръка навива кичур от косата ѝ и черното се плъзга по показалеца му. — А ти?

— Аз си имам приятел.

— И въпреки това си тук с мен?

— Той не знае.

— И не трябва да знае. — Плъзга ръка по копчетата ѝ и започва едно по едно да ги откопчава. Не бърза. — С какво се занимава приятелят ти?

— Фотограф е. — Гласът ѝ трепва, все едно ще изгуби равновесие.

Целувката, която последва, кара слабините ѝ да изгубят контрол. Той го усеща. Погалва гърдите ѝ, които още са прибрани в сутиена, и тя изстенва почти беззвучно. Ръката му се плъзга по корема ѝ към вътрешната страна на краката, тези малко кокалести крака, които като безмълвен знак леко се опъват. Той усеща как на бикините ѝ се образува влажно петънце. Усеща и още нещо. Нещо, което му е доста добре познато. Задоволство. Задоволството, че пак му се е удало.

— Моля те, нека изчакаме малко. — Тя се изправя. Ей така. — Аз... аз не мога така... бързо.

Това не влизаше в сметките му. Тя го изненадва. Изтръгва го от филма. Само с едно движение цензурира едно толкова често повтаряно представление. Събира краката си и му се усмихва.

— Никога не правя секс още първата вечер — казва тя. Изрича го, без да се срамува, без да кокетира.

Той кимва.

— Разбирам — отвръща той.

Нищо повече. После внимателно я целува, прегръща я през тесните рамене и долавя облекчението ѝ.

И като че ли всичко възвърна своята непринуденост и в следващите часове те не се отделят един от друг. Целувките им са като точка и запетая между това, което си разказват за живота. Той говори за жената, която не искала да се нагоди към него, тя пък — за родителите си, които били толкова различни.

— Баща ми е най-добрият баща, когото мога да си представя — казва тя. — И брилянтен учен. Но мисля, че е ужасен съпруг.

Той гали слепоочията ѝ, челото ѝ, не открива под пороя от коса никакви голи петна.

— Защо мислиш така?

— Дава на майка ми твърде малко... — тя търси подходящата дума — ... твърде малко храна.

— На някои жени това не им е необходимо. И така си им е добре.

— Не и на нея. Тя е темпераментна, избухлива, като дете често се страхувах от избухванията ѝ. Изисква много, за нищо не отстъпва...

— ... и баща ти я оставя да командва?

— По-лошо. Оставя я да умре от глад.

— Често ли се карат?

— Божичко, не. Татко гледа всячески да избягва скандали. И тя си го изкарва на мен. Особено зле беше положението, когато бях на шестнайсет-седемнайсет.

— И за какво?

— О, обичайното. Училище, домашни, момчета...

— Момчета?

Тя се смее.

— Естествено.

— Много ли бяха?

— Добра бройка.

— А сега?

— Сега харесвам майка си. Е, поне в повечето случаи. Все още ми казва кое е правилно и кое погрешно. Това леко дразни.

— Разбира ли се с приятеля ти?

— О, да. Хенрик ѝ е любимец. Намира го за внимателен, мечтателен, упорит.

— И? Такъв ли е?

— Нека да говорим за друго. — Тя се сгушва до него. — Ръката ѝ се плъзва под ризата му, намира гърдите, открива космите по тях. Проплъзва към пъпа му и той усеща как членът му се повдига.

— По-добре недей — предупреждава той. — Иначе нищо не гарантирам.

Отново нейният кикот, който толкова странно въздейства. И който му рисува продължението. Когато стане това, момичето ще е негово. Те избягват темата, блокират въпроса как-ще-продължаваме-занапред. Вместо това изпразват една бутилка вино.

В три часа Изабел става от дивана и леко залита.

— Можеш да спиш тук — подхвърля той и допълва: — Без да се случва нищо.

Тя слага показалец на носа му.

— Благодаря за предложението. По-добре да не рискувам. — Спира пред етажерката с книгите и прокарва показалец по тях. — Може ли да взема тази за ваканцията? — Посочва Сири Хусвет — „Какво обичах“.

Той вади книгата.

Тя я взема, но очите ѝ се спират върху друго, върху статуетка, поставена между книгите му. Порцеланова кукла в червена рокля, с весело засмяно лице.

— Ама че забавно — казва тя.

— Кое? — Той проследява погледа ѝ.

— Майка ми има подобна кукличка.

— И как изглежда? — пита той и усеща как гласът му се прекъръшва.

— Представлява мъж в тъмен костюм с папийонка на точки.

Той пребледнява, усеща го.

Изабел нищо не забелязва.

— Веднъж като малка исках да си поиграя с него — продължава тя. — Намерих го в гардероба на мама и го отнесох в стаята си. А тя като ме видя с куклата, ми зашлеви шамар. Мисля, че това е единственият път в живота ми, когато ме е удряла. Много ревах тогава. После ѝ стана жал. За сдобряване ми направи палачинки със сладко от сини сливи.

— А тя... — той се покашля — ... тя каза ли ти откъде има куклата?

— Не. Не ѝ се говореше за това. Само каза, че има неща, които не са за малки момиченца. По-късно пак потърсих в гардероба ѝ, но куклата я нямаше.

Той усеща как мислите се завъртат в главата му, как се усукват, завихрят, опитват се да се спрат, от което само стават още по-необуздани. Как изплуват картини от миналото и се настаняват тук и сега. Картини с воднистосин цвят. Тя има нейните очи, минава му през ума. Очите на Изабел бяха тези, които отпушиха нещо у него, без да може да го назове. Онзи ден, в аудиторията, в кабинета му. И отново вижда момичето, онова момиче на онзи плаж, където морето беше синьо като погледа ѝ.

— Има ли нещо? Ти май се отнесе нанякъде. — Гласът на Изабел го приземява.

Той се опитва да се усмихне, но съзнава колко не му се удава.

— Не, не. Просто съм уморен.

— Нищо чудно. — Тя поглежда часовника си. — Ще ми се обадиш ли?

Той долавя молба във въпроса ѝ.

— Аз... да, да, ще видя — пелтечи той.

— Най-добре да ти дам номера на мобилния си. След четири дни ще съм в Амрум, а после в Дания. — Тя посяга към чантата си, която все още е на стола пред барплота, вади бележник и молив и записва няколко цифри. Откъсва листа и го оставя на стола. После пъхва бележника в чантата.

Той проследява движенията ѝ и има само едно желание — просто да остане сам. Сам, за да укроти побеснелите си мисли. Да ги насочи в някаква посока. В каква, още не знае.

На вратата той прегръща Изабел. Целувката му има вкус на раздяла. Наясно е, че е последната целувка. Ще остане последната. Тя още не знае, а и как би могла. Дарява го със сияйна усмивка и на него му става жал за нея. Гледа след девойката, вижда я как подскача надолу по стълбите, как се обръща, за да му помахва. Неговото помахане е вяло.

Той затваря вратата след себе си, обляга се на нея и поема дълбоко въздух. Грапата, която си сипва малко след това, изгаря гърлото му. С чашата отива до етажерката и сваля статуетката. Усееща хладния порцелан в ръката си.

Гаси светлината, качва се по стълбата и отива направо в спалнята си. Там пред прозореца е бюрото му, с лаптоп на него. Включва компютъра, влиза в интернет и задава за търсене „Вайднер, книжарница, Мюнхен“.

Веднага я намира. Малкото ѝ име веднага изскача. Клара. Повече от двайсет години разнасяше това име в себе си, в началото го вадеше всеки ден, накрая само от време на време и после все повече и повече го заравяше. Заравяше го под другите имена, които заемаха място в живота му. И ето го отново името. Пак се обажда. Клара. Той гледа петте букви, които бяха за него въплъщение на копнежа. Прокарва пръсти по статуетката, която стои до лаптопа и му се усмихва. Дребната жена още носи червената си рокля със същата радост както тогава, когато бяха увити с нейния дребен мъж с папийонката на точки в копринена хартия, вързани с една червена и една синя панделка, понесени към онази гара в Чинкуе Тере. Носеха ги млада жена и млад мъж, които заради своята току-що открита любов, само за няколко дни, изпълнени с палавост, лекота и безумие, бяха планирали цялото си бъдеще.

„След една седмица двамата отново ще са заедно.“ Неговото изречение, казано на гарата в Леванто, някъде се беше загубило, загубило в това, което животът му трябваше да бъде. Живот без нея. Без Клара.

Той изключва компютъра и си ляга. Знае, че утре ще го направи. И с това решение заспива.

6

Тя вижда това, което вижда всяка сутрин. Йохан зад неговия вестник. Не пропуска да си прочете вестника дори и по време на отпуска. Понякога Клара си мисли, че го прави само за да не ѝ променя навика да го гледа така. След всичките години с него тя много би се учудила, ако някоя сутрин на закуска я погледнеше.

Той отхапва една от трите си препечени филийки. Това е втората. Винаги я маже с мармалад или мед, като слага точно толкова, та да не излиза от краищата на филията. Шунка или сирене не признава. Бърчи нос, когато я види да си слага двойна шунка на хляба. Тя я яде заедно със сланинката по края. Той вече се отказа да ѝ напомня колко е нездравословно. Той пие чай, зелен чай, тя кафе, черно кафе, с малко мляко. При дъвченето той издава шум, не тих, а по-скоро средно силен шум. Дразни я това мелене на челюстта му, придружено от леко премляскване. Вече не му го казва, а само му отправя укоряващи погледи.

— Обичаш ли ме още? — Тя е наясно, че въпросът е тъпо женско питане. Знае и че така нарушава сутрешния ритуал. В него няма място за сантименталности. И все пак го задава. Поставя го провокиращо в помещението. Остава го да се плъзне между редовете на вестника, който той държи в ръка.

Той вдига поглед към нея. Тя вижда само сивата му коса и кафявите му очи.

— Клара, какво е това?

„Вчера, докато стоеше на подиума в академията, изведнъж се замислих: аз го обичам. Все още го обичам. Въпреки всичко. Въпреки многото години. И сега... — отпива от кафето — сега само искам да знам дали чувствата ни са взаимни.“

Главата му отново изчезва зад вестника.

— Не обичам да ми задаваш въпроси, на които знаеш отговора — промърморва той, докато дъвче. — Детинско е.

— А ти си студен. Студен и арогантен.

— Предлагам ти да потърсиш в арсенала на упреците ти, касаещи мен, някои нови атрибути.

— Защо го правиш?

— Аз не правя абсолютно нищо. Само се опитвам да си чета вестника. Явно днес няма да ми се получи.

— Спри да говориш така префърцунено.

Той сгъва вестника и го слага върху купа с вече прочетените.

— Така, нека опитам пак. Мислиш, че съм студен, арогантен и говоря префърцунено. Въпреки това ме обичаш. Нещо тук не се връзва, не мислиш ли? — Той маже маргарин и мармалад от ягоди на третата си филийка и отхапва.

— О, я ме остави на мира. — Тя започва да разтребва масата. Наслаждава се на шума, който предизвиква с това. Дрънченето на съдовете, тракането на приборите. Увеличава и звука на радиото, което се намира на перваза на кухненския прозорец. Силният глас на говорителя нахлува в помещението и бодро съобщава каква е прогнозата за времето през следващите дни. Ясно, на места с гръмотевични бури.

Йохан става. Тихата му въздишка не ѝ убягва. Последната глътка чай той изпива прав.

— Радваш ли се за отпуската? — опитва тя още веднъж.

Той я поглежда и поклаща глава.

— Разбира се. Защо да не се радвам?

— Защото не го казваш. Не и от сърце...

Той взема чантата си, която вече го чака пред вратата. Целувката по лявата буза на Клара е рутинна. За миг ѝ хрумва да изметне главата си наляво и той да попадне на устните ѝ. Отказва се.

— Успех днес с твоите американци — казва вместо това тя.

Все още чува неговото „Благодаря“.

Тя отнася каквото е останало в кухнята и се качва на първия етаж. Пропъжда мислите, които искат да дойдат с нея. Мислите за брака ѝ. Мисли за това, което ги свързва с Йохан... и което ги разделя.

Взема душ, измива си косата, гримира се, всичко върши машинално. Пред гардероба малко се замисля, после се спира на бял

панталон и светлосиня блуза. Слага си брачната халка, която снощи е оставила на нощното шкафче. Следват часовникът и колието. От обувките си избира равни сандали с тънки сини каишки. Косата си я връзва на тила.

Десет минути по-късно седи в колата и кара към Зеещрасе. Днес минава през Фелдафинг, Просенхофен, Щарнбергер. И докато подминава обширните зелени терени на голф игрищата и баните, които така живописно са наречени „Рай“, вече обмисля какво предстои в магазина днес.

Извънпяването на телефона я сепва. Включва на високоговорител.

— Ало?

— Клара?

— Да?

— Хенрик е.

— Хенрик! Каква изненада! Какво има?

— Аз... — Дори не се мъчи да прикрие неувереността си. — Искам само да попитам кога ще заминаваме в събота и дали ще тръгваме от Мюнхен.

— Но аз говорих за това с Изабел. В седем ще минем през вас. Йохан, естествено, няма да иска да се заседяваме. Така че ще трябва да сте си стегнали багажа и да сте готови. — Засмива се.

— Ясно.

Тя бибитва на кола, която не тръгва на зелено.

— Изабел нищо ли не ти каза? — пита внимателно, докато натиска газта.

— Не. Снощи опитах да се свържа с нея, но Карин ми каза, че отишла на кафе с професора си.

— Да, да, и на мен така ми каза. — Опитва се да звучи бодро. — Щял да й носи някакви материали за дипломната работа. — Сама усеща колко неубедително звучи.

— В два през нощта още не се беше прибрала. — Преглъщането му не й убягва. Вижда пред себе си хубавото момче с тъмнокафяви къдрици и същия цвят очи. Очи, в които едва забележимо се прокрадва меланхолия.

Сега вече не знае какво да каже. Иска ѝ се да го утеши, да го увери, че не е това, което си мисли. Същевременно ѝ е ясно колко фалшиво би прозвучало. Въздух под налягане и нищо повече. Мълчи.

— Клара?

— Да. — Сега пътува по магистралата, вдига осемдесет, а след малко и сто и петдесет.

— Мисля, че Изабел и този професор...

— О, стига, Хенрик, тя те обича. — „Защо лъжа?“ — мисли си тя.

— Ами била много впечатлена от него. Поне Карин твърди така.

„Тъпо парче“, ядосва се Клара. Карин ѝ става все по-неприятна.

— Нали знаеш как е с по-възрастните мъже — отвърща тя. Смехът ѝ е леко нервен. — От пръв поглед са много интересни, но после...

— Малко ме е страх от тази отпуска.

— Моля те, на Северно море няма да има никакъв професор. Ще има само слънце, плаж и море, а и в Дания ще се видите с приятели.

— Може би си права. Пък и — той се покашля — не съм се обадил, за да ти се оплаквам.

— Всичко е наред. Не е нужно да казваме на Изабел.

— Благодаря, Клара. — Гласът му си възвръща увереността.

— Значи в събота, в седем тръгваме, нали?

— Окей.

Той затваря.

„Това не ме засяга, мисли си тя, когато стига до Средния кръг. Трябва да се науча да се държа настрана. Не мога постоянно да се меса в живота на Изабел, да го коригирам, направлявам, изглаждам. Тя трябва да направи своите грешки, както казва Йохан. А той го изрича с нотка на обич.“ Понякога Клара ревнува, ревнува мъжа си, който обгръща дъщерята в пашкул от снизхождение. Той с една усмивка изтрива всичко, което тя, Клара, се опитва да постигне при възпитанието.

Преди, когато се караха с Изабел, тя веднага търсеше утеха в скута на баща си. Клара и сега вижда как момиченцето слага главата си на рамото на баща си и от това сигурно място я поглежда победоносно. „Твърде много я глезиш“, казваше Клара вечер в леглото на мъжа си. „Само не казвай, че баща ти те е лишавал от това“ — контрираше я

той. Знаеше, че така я поставя в патова ситуация. Понякога ѝ се струваше, че това му доставя удоволствие. Ей така, да помете всичките ѝ аргументи само с едно изречение. А и да се наслади на ролята си на баща.

Заедно с мотора спират и мислите ѝ. Тя паркира волвото на двора зад магазина си. Беа още не е дошла, затова Клара отключва магазина и влиза в малката стая зад касата да включи кафемашината. Обича мириса на прясно сварено кафе, който се смесва с този на книги.

Бързо сортира няколко купчини от новите книги на голяма маса в средата на магазина. Много романи, няколко кримки, малко специализирана литература. Последните не вървят особено добре, откакто има интернет. За разлика от книгите за самопомощ, които се продават по-добре от всякога.

Беа идва, когато кафето е вече готово. Клара сипва в две чаши. Доволна е, че след толкова интервюта най-накрая си намери подходяща сътрудничка. Беа е в средата на трийсетте, жена, която разбира от книги, използва всяка свободна минута за четене и дава аргументирано становище.

Говорят малко за вчерашната вечер, за мероприятиято в Туцингската академия, за научната работа и за надменните журналисти, докато първата клиентка не прекъсва разговора им. Така се слага началото на работния ден. А той започва с едни и същи баналности: „Добър ден! Желаете ли да разгледате? Мога ли да ви помогна?“

Следобед е. Малко след три, когато мъж влиза в книжарницата. По-късно Клара съвсем ясно си спомня часа, защото малко преди това бе погледнала часовника. Направи го несъзнателно, понеже жената, която обслужваше в момента, обясняваше надълго и нашироко какъв точно подарък иска да направи на приятелката си. В този момент Клара поглежда към часовника. Взема една семейна сага и я подава на жената, за да спре словесния ѝ поток.

— Предполагам, тази книга ще хареса на приятелката ви. — Всичко това тя си спомняше после като на филмова лента. Жената,

поглеждането към часовника, книгата, звука на вратата на книжарницата...

Веднага ѝ се набива на очи. Висок, към метър и деветдесет, относително строен, къса черна коса. Облечен с протрити джинси, бяла тениска, тъмносино яке. Оглежда се търсещо. Отива към масата с книгите, взема една кримка, разлиства. Поглежда към нея. Взема друга книга, разлиства. Отново поглежда към нея.

Беа е в склада, подрежда новите книги. Клара бърза да приключи с клиентката, която, доволна, плаща книгата. Клара ѝ връща рестото, но наблюдава мъжа с ъгълчето на окото си. Той не изглежда да проявява интерес към книгите, които разгръща една след друга, защото след малко ги оставя.

Жената си тръгва и Клара отива при него. Върви бавно. Струва ѝ се, че стъпките ѝ поставят въпросителни. Всичко в нея изведнъж се превръща във въпрос. Отговорите сякаш заплашват да офейкат. Поглеждат крадешком, не смеят да напуснат скривалището си. Не знае защо, но усеща някакво безпокойство, което не може да разбере, не е в състояние да назове. Безпокойство, което учестява дишането ѝ. То кръжи някъде около спомените ѝ. Предполага, но не знае. Търси, но не намира. Вижда, но не разпознава. Все още.

Той просто си стои, докато тя се приближава към него. Стои като посаден, сякаш някой го е поставил там и му е казал да не мърда от мястото си. Сега държи в ръка някакъв исторически любовен роман. Държи го здраво като алиби.

Тя го гледа право в очите. Не се усмихва, както прави обикновено, когато заговаря клиенти. Знае, че ще получи отговор. Въпреки това задава единствено въпроса, който си задава по принцип.

— Търсите ли нещо определено?

— Търсите ли нещо определено?

Очите ѝ го фиксират. Той не може да откъсне поглед от нея. Заплашва да се изгуби във воднистосиньото, което мислеше, че е загубил. Иска само да намери, да открие отново. Вижда, че тя още търси. Вътрешен глас настойчиво му повтаря, че са изминали твърде много години.

Наясно е. Въпреки това усеща, че и тя усеща, и това кара сърцето му да затупти. Кара мускулите му да омекнат. Забравил е какво е да усещаш сърцето си в гърлото, да изгубиш способността си да дишаш.

— Търся теб. Теб, Клара. — Гласът му идва нейде от далеч.

— Кой... Кой сте вие?

Тя е застанала на около метър от него и той може да усети дъха ѝ.

Мъжът оставя книгата на купа до себе си, някакъв куп, все едно.

— Щефан — казва той. Изрича го тихо. — Аз съм Щефан.

Цветът се изтрива от лицето ѝ. Остават само луничките, кафяви точици, които блясват уплашено. За сметка на това очите ѝ се гмурват в дълбоки води. Там, където се изгубва земята под краката.

— Откъде имате... откъде имаш...? — Тя се препъва, препъва се в думите.

Той улавя въпроса ѝ.

— Откъде имам адреса ти?

Тя кимва. По-скоро някаква имитация на кимване, идващо сякаш от много далеч.

— По-късно ще ти разкажа.

— По-късно?

Камбанката на вратата звънва. Влиза мъж, отива до рафта с книги джобен формат, поглежда към Клара.

— Аз... имам още работа тук. — Тя хваща пръстите на лявата си ръка с дясната. Силно ги стиска, сякаш така ще се освободи от вцепенението.

— На ъгъла има кафене. Ще те чакам там. — Как му се иска просто да ѝ хване ръката, да ѝ даде опората, която той самият търси.

— Да. — Тя не казва нищо повече.

— Ела по-скоро. Моля те.

Тя си взема кимването, когато се обръща към клиента, който дружелюбно гледа към нея. Щефан се обръща и отива към вратата.

Чака я около петнайсет минути навън — на малката кръгла маса на слънце. Поръчал си е двойно еспресо. Засега без алкохол.

Картината е още пред очите му. Картината, в която я видя преди малко в книжарницата. Образът се размива с този на момичето на плажа. Все още е с дълга коса и все същото червеникаворусо, в което някога заравяше лицето си. Още помни как миришеше на праскова. Странно какви подробности си спомня човек. Сегашната Клара е понапълняла, не е толкова слаба като преди. Носи панталон. Това го изненада. В неговите сънища тя винаги е била с рокли. Широки, с неопределена кройка рокли с някакви бродерии отгоре. И в сънищата му тя се смееше. И със смях се хвърляше в прегръдките му. „Какво правя тук? — мисли си той. — Опитвам се да надскоча повече от двайсет години. Отивам в тази книжарница и очаквам... Да, какво?“

— Ето ме. — Не я видя да идва. Тя сяда срещу него. Цветът отново се е върнал на лицето ѝ. — И аз ще си взема едно... — Посочва чашата му.

Той прави знак на сервитьора.

Тя се обляга назад.

— ... макар в случая една грапа да е по-доброто решение.

— Честно казано, и аз си го мислех.

Сега и двамата се засмиват. Смахът им действа отпускатно. Клара махва на сервитьора.

— Донесете ни две грапи, ако обичате. — Използва италианската форма за множествено число на „грапа“ — мисли си той. Вижда му се странно, че в момента го впечатляват такива неща.

Тя поглежда Щефан. Струва му се, че отгатва мислите ѝ. Защото това са и неговите мисли. Малкият бар на плажа. Джони Мичъл. Грапа. Мъжът зад бара, който по някое време спира музиката.

— Откъде да започнем? — Пита направо, без заобикалки. Като дъщеря си.

— Не знам. Едно „Ти изобщо не си се променила“ е по-добре от нищо.

— Но също и истински евфемизъм.

Той се усмихва.

— Все още обичаш да си служиш с чуждици.

— Какво искаш да кажеш?

— На нашата първа вечер ми разказваше за родителите си. И тогава използва думи като „инкарнация“, „патологично“ и „проектира“. Доста се впечатлих.

— Спомняш си това?

Той кимва.

— Нещо такова, да.

Сервитьорът слага на масата кафето и грапата. Клара взема чашата си.

— Май е по-добре да пропуснем тоста, а? Би било твърде патетично... или прекалено профанно. — Изговаря чуждиците с леко шеговит тон. При това изкривява устни. Той отново си мисли: като Изабел.

Известно време и двамата мълчат. Моментите лежат между тях, втвърдяват се в нещо нерешимо, неопределено. И той усеща нещо, непознато досега: неувереност. Той, чиито думи винаги са казани на място, сега не намира думи — или поне не намира правилните, подходящите.

„Какво се казва на жена, в която преди повече от двайсет години си се влюбил отчаяно?“

— Изглеждаш добре — казва той. Банално, наясно е, но поне е самата истина.

Тя го поглежда съсредоточено — не може да я подкупи.

— Ти също — отвръща тя.

— Щеше ли сама да ме познаеш при по-внимателно вглеждане?

— Забелязах, че има нещо, което ми е познато, макар да не можех да го назова. — Тя прокарва дясната си ръка по страничната облегалка на стола. Той съглежда брачната халка на пръста ѝ. — Просто не допусках, че може да си ти — изрича тя и това прозвучава като оправдание.

— Така и предположих.

— Как ме намери?

— Дъщеря ти ме упъти.

Тя сбърчва чело.

— Изабел? — Сега вече е нащрек. Той трябва да внимава, буквално да отмерва всичко, което ще каже.

— Да.

— Познавате ли се?

— Да.

Още едно пребледняване. Не като това в магазина, но все пак такова, че да го забележи. Да забележи как луничките ѝ блясват от уплаха.

— Откъде? — пита тя. Гласът ѝ се мъчи да е твърд, не иска да издаде уплахата ѝ.

— Моя студентка е — отвърща той.

— Значи ти си...?

Той иска да ѝ помогне.

— Решила е да пише дипломна работа при мен за Бахман.

— Ти си бил този, с когото тя имаше среща снощи?

— Казала ти е?

— Е, отказа да дойде на мероприятиято на баща си и беше принудена да сподели, че ще се среща с професора си. — Той вижда как долната ѝ устна потреперва. — Но аз още не разбирам. Как... как ти...?

— Как съм разбрал, че ти си майка ѝ?

Тя кимва.

— Помниш ли куклите, които навремето си купихме в Леванто, когато те изпращах на гарата?

Още едно кимване. Подканящо кимване.

— Изабел намери статуетката на етажерката ми с книгите. И каза, че и майка ѝ има такава. Описа куклата доста точно и спомена, че не си ѝ давала да си играе с нея.

— Значи сигурно ти е казала и това, че съм я зашлевила?

— Спомена и нещо такова, да. — Той опитва да се усмихне.

Тя отвърща на усмивката му. Отива ѝ, мисли си той. И ѝ го казва.

Тя оставя усмивката още известно време на лицето си, но внезапно я скрива, сякаш се е ухапала.

— Била е в дома ти?
— Да.
— Вие... — Гласът ѝ става остър. Толкова остър, че той се сепва.
— Ти и тя...?
— Не, Клара. Не съм спал с нея. Тя... тя не пожела.
— Не е пожелала?
— Не, никакъв секс на първата вечер, това каза тя. А... —
Отпива от кафето. Беше изстинало, студено и горчиво. — А сега и аз
вече не искам.
— Но ти си искал?
— Естествено. Изабел е красива, млада жена. И прояви интерес.
Пък и нямаше как да знам...
— Целувахте ли се?
Той мълчи.
— Целувахте ли се?
— Имахме прекрасна вечер. И, да, имаше малко целувки и
прегръдки, но после стана онова с куклата и така всичко свърши.
— Свърши?
— Мислех само за едно. Исках да намеря теб, да те намеря
отново.
— Каза ли ѝ нещо?
— Не. Тя си тръгна малко след това, а аз веднага потърсих
адреса ти. — Той вади цигарите от джоба на якето си и ѝ поднася
пакета. — Пушиш ли още?
Тя си взема една.
— Всъщност отказах ги.
Той ѝ поднася огънче, пали и своята.
— Все още ти отива — установява той, когато тя издухва дима.
Още една кратка усмивка. Чак сега той разбира за какво е
копнял, усмивката ѝ, да, жаден е за тази усмивка.
— Наистина имаш добра памет — отвърща тя.
— Онази седмицата в Италия ми е подредена като на филмова
лента. Понякога си спомням по цели сцени наизуст.
— Защо не дойде?
Той очакваше въпроса. Та това е въпросът, чийто неполучен
отговор бе съсипал живота му през всичките тези години. Въпросът, на
който толкова лесно може да се отговори. Едно обясняващо изречение,

което би могло да премахне недоразумението от света. Елементарно изречение, чак обидно в своята простота. Сега го казва. Изрича четирите думи с хиляди дни закъснение.

— Аз бях в болницата.

— В болницата?

— Да, шест дни след като си замина, получих ужасни болки в корема. Остро възпаление на апендикса. Наложих се незабавно да ме оперират. Беше спешно, защото онова нещо беше перфорирано. Лежах няколко дни в Интензивното. Дойдох на себе си, когато вече беше петък. — Той млъква, дръпва си от цигарата, издишва дима, сякаш за да открие в него спомените си. — Лежах там — продължава той — в онази италианска болница, на системи, и знаех, че ме чакаш, а не можех да дойда. Представях си как седиш в Екс на гарата и гледаш хората да слизат от влака. Щях да откача. Проклинах се, че не си бяхме разменили домашните телефони, или поне да си знаехме фамилията. Толкова глупави сме били...

Тя слага ръка върху неговата, съвсем за кратко, а после веднага я отдръпва, но това е достатъчно да го накара да почувства нещо, което мислеше, че е загубил. Нещо като емоционален ток, който премина през всички фибри на тялото му.

— Бяхме млади, Щефан — промълвява тя. — Млади, наивни, безгрижни.

— След две седмици ходих в Екс ан Прованс — продължава той. — Обиколих целия град, надникнах във всяко кафене, във всяка книжарница, питах кого ли не в университета за момиче на име Клара. Никой не те познаваше.

— И аз се обаждах в Леванто — отвръща тя. — На онази симпатична жена от туристическата агенция, която навремето ми уреди стая при сестра си. Попитах я дали не знае къде е момчето, което дава чадъри под наем на плажа. Тя дори си спомни за теб, но каква полза. Напуснах Екс още в събота. Бях объркана... и тъжна. — Тя върти халката си. — Колко странно — изрича тихо тя. — Опитваш да се примириш, да закърпиш разочарованието, да намажеш с мехлем раната и ето че ти се появяваш след повече от двайсет години и само с едно-единствено изречение отново разкъсваш всичко.

— Това лошо ли е?

— Не, не е лошо. Дори съм някак облекчена. И благодарна. Защото онези — усмихва му се, — онези събития изведнъж се показват в съвсем друга светлина. Макар днес вече да няма голямо значение. — Тя изгася цигарата в пепелника.

Той посочва пръстена ѝ.

— Щастлива ли си?

— Твърде рано е за такива въпроси. — Отпива последната глътка грапа. — Или твърде късно.

— Твърде късно?

— Можехме да имаме друг живот. Поне друг житейски опит. Можеше и да не се получи.

— Моля те, не ме карай да използвам изтъркани фрази като „Никога не е твърде късно“.

Тя се смее.

— Е, от време на време и аз си падам по тривиалното.

Сега той се усмихва.

— Признавам, че и аз имам известен афинитет.

— Охо, професорът по теория на литературата тайно чете Шагал?

— „Любовна история“ не е тривиална.

— Но не е и стойностна литература.

— Все същата многознайка. И тогава си беше такава.

— Мисля, че това ти харесваше.

— Подценяваш ме. Бях нещо като влюбен в теб. Само се чудя какво казваш на клиентите си, когато питат за евтини кримки.

— Продавам им всичко, дори боклуците.

— А как реши да отвориш книжарница в Мюнхен?

Тя се поколебава.

— Прекъснах следването си — отвърща тя.

— Защо?

— Забременях и трябваше да се науча да се справям финансово.

— А мъжът ти?

— Той ме доведе от Хамбург в Мюнхен. По онова време и двамата нямахме много пари. — Тя махва на сервитьора да се приближи. — Сметката, моля.

Щефан вади портфейла си и слага дванайсет евро на масата.

— Задръжете рестото — кимва на мъжа.

Двамата се споглеждат. Той не може да откъсне поглед от нея. Иска да я запечата, преди ей сега да стане и да си тръгне. Не иска да изгуби воднистосините ѝ очи, желае да запази този цвят, цвета на неговия копнеж, и никога повече да не го губи.

— Шефан? — Гласът ѝ звучи по-меко.

— Да?

— Моля те, не наранявай Изабел.

— Мислиш ли...?

— Младите момичета бързо се влюбват. — И още една усмивка, все едно иска да я опакова, да му я даде за из път, за да не стои гладен.

Сега се изправя.

— Трябва да се връщам.

Той също се надига, покашля се. Прокарва дясната ръка по косата си, задържа я малко на тила.

— Ще те видя ли пак?

Тя сякаш е очаквала въпроса.

— Не знам.

— Това поне не е еднозначно „не“.

— Не, но не е и „да“. Първо трябва да си събера мислите. През уикенда заминаваме за две седмици в Амрум.

— Изабел ми каза.

— Да, да, тя и приятелят ѝ ще дойдат също за няколко дни.

— Ще ми дадеш ли номера на мобилния си? Колебанието ѝ е само от приличие, усеща той. И още докато го мисли, тя бърка в чантата си и вади визитка.

— Тук пише всичко.

Той вади своята визитка и ѝ я подава.

— Този път сме по-умни.

— Тепърва ще видим дали е умно.

Преди да тръгне, той я хваща за рамото, сякаш да задържи назадържимото. „Все още незадържимо“, мисли си той и за миг се отдава на надеждата. Става им топло, на раменете ѝ и на надеждата му.

Тя се отдалечава на две крачки от него и отново се обръща.

— А ти ходи ли в Южна Америка?

— Да.

— Аз бях решила да дойда. — Хвърля му тези думи. Надеждата му се прехвърля и на нея.

Той стои още малко там и гледа след нея. Вижда я как се отдалечава с бързи стъпки, леко приведена напред както тогава. Като дъщеря си днес.

Веднага ще се обади на Изабел. Ще ѝ обясни, че е размислил, че разликата във възрастта им е твърде голяма и нямат бъдеще заедно. Каквото се казва обикновено. С тези евтини локуми, които не понасяше. „Не я наранявай.“ Молбата на Клара още отеква в него. Пак вижда сияйната усмивка, с която тази нощ Изабел му махна на стълбите.

Не на молбата на майка ѝ се кани да се подчини той. При други обстоятелства подобна молба не би го спряла.

8

На палубата духа силен вятър. Вятър, който ѝ роши косата. Клара се навежда над парапета, гледа разпенените гребени, които разгневената вода изхвърля нагоре изпод мощния натиск на ферибота. Усеща солените пръски по лицето си и слуша крясъка на стотици чайки, който съпътства превоза от Дагебюл към Амрум. Тук горе е сама. Сивото небе е прогонило пасажерите зад люковете, където се усещаше миризмата на бира и пържени картофи — там бяха седнали Йохан, Изабел и Хенрик.

Изабел изглежда потисната. През целия път не проронва и дума. Всички опити на Хенрик да я заговори се разбиват в мълчанието ѝ. Накрая Клара и Хенрик подхващат разговор, принудителен разговор за фотоалбуми, изложби и камери.

От време на време се намесва и Йохан, но иначе е съсредоточен в движението, както обикновено по време на пътуване. Едносричните включвания на дъщеря си отдава на лошо настроение.

— Много е кисела — казва той на Клара, когато спират на място за почивка. И се усмихва. Клара кимва и поглежда към Изабел, застанала встрани, и щрака по телефона си. Очите на дъщеря им са зачервени от плач.

Хенрик търси с поглед помощ от Клара, но тя само свива рамене и предлага на всички бонбони. И отново се предава на щуротиите, които се премятат в главата ѝ. От два дни не спираше да си припомня сцената в кафенето. Погледът на Щефан, когато за малко беше сложила ръка върху неговата. Сбогуването, когато почти едновременно усетиха, че се опитват се уверят взаимно, че пак ще се видят. Сякаш с няколко вяли изречения искаха да отнесат уверението всеки на своя полюс. Самата мисъл за повторна среща сега я разтърсваше, изваждаше я от равновесието, в което се намираше до момента. Отвори дупката, която бе напълнила с равнодушие. Улавяше се, че очаква. Очакваше както тогава на гарата в Екс ан Прованс. Очакваше, все едно това е целта на съществуването ѝ. После отново всичко изчезна. Напиращото у нея

стана забранено. Не искаше да допусне това, което щеше да я изкара от коловоза ѝ. „Аз съм омъжена!“ Повтаряше си изречението безброй пъти тази седмица. Застопоряваше го да не вземе да се отпусне и да се разбие на съставните си части. „Имам съпруг, който — да, който какво? — който намира вестника по време на закуска за по-интересен от мен.“ И тогава отново Щефан. Щефан, който прокарва ръка по косата си и я пита: „Ще те видя ли пак?“ И тя, която в този момент мисли: „Да. Не. Само по-далеч оттук.“ Всичко едновременно.

Когато тръгнаха, пристигна есемес от него.

„Вече мога ли да копнея?“

Клара усети как кръвта се блъска в главата ѝ. Йохан я попита дали е взела билетите. За миг тя го погледна объркано, после трескаво започна да рови с дясната ръка в чантата, като с лявата здраво стискаше телефона. Трепереше, когато му подаде документите. Той не забеляза нищо. Никой нищо не забеляза. Нито Изабел, която стоеше точно зад нея. Нито Хенрик, който гледаше през прозореца.

Сега въпросът на Щефан се намира в джоба на якето ѝ. Там, където е портмонето с визитката му. Визитката, която онзи ден получи от него. Светлосива с тъмносиви букви. „Професор Щефан Лехман, Съвременна немска литература“, пише на нея. Отдолу адресът на университета, номерата на телефона, факсът, мобилният, имейл адресът. Думи и цифри, за които някога, преди повече от двайсет години, би дала всичко. Сега са събрани тук, сякаш съществуването им се предполага от само себе си. Приканват я да ги използва.

Въпросът му изисква отговор. А Клара се колебае. Не ѝ се ще да звучи категорично. Усеща страх. Страх от конкретен отговор. Страх от това, че всичко, което е успяла да съгради в живота си, може да се разклати. Страх от думата с две букви, след която ще е трудно, да не кажем невъзможно, връщането назад. Страх от „да“-то. Хвърля на вятъра това „да“, за да го привърже към крясъка на чайките и те да го отнесат. Някъде, където да остане нечуто. И то се връща отново. Като бумеранг, отишъл много далеч и с хладнокръвна прецизност върнал се в изходната си точка. Да! Искане да му даде право да копнее. Копнеж, който усеща и у самата себе си. Който пърха в стомаха ѝ и размеква всичко у нея. Душата ѝ е като суша край лагуна, през която лъкатушат мечтите ѝ, желаещи да потопят всичко под водата.

Той изчака два дни, преди да зададе въпроса си. Два дни, в които тя пра, глади, подрежда куфари. Не иска повече да се колебае, сега, тук на този парапет, който е хванала здраво. Кокалчетата ѝ побеляват, докато го стиска, сякаш за да не изпусне вече това „да“, защото то обещава съблазни, от които вече се беше отказала, които са заели само едно място за правостоящи в живота ѝ. Евтино място за правостоящи на най-задния ред, там, където с приоритет е същественото.

Тя много добре знае. Отговори ли му сега, ще започне да търси възможности. Като в игра, започната от ловък играч, в която от нея ще се очаква следващият, решителен ход. Една игра с неизвестен за нея край. Човек трябва да даде каквото има, за да получи каквото иска. Някъде го беше чела. Но какво иска тя? Какво наистина иска? Само си търси причини да не му отговори. Търси ги трескаво, та после веднага да се препъне в други причини, които подкрепят точно обратното.

Изважда телефона с разтреперана ръка и натиска „Отговори“. Екранът светва, веднага се показва празно поле, в което да напише съобщението си. Трябват ѝ повече от две букви.

„Всичко е възможно“, набира тя.

Поглежда към сивото, строго небе и изпраща думите.

Портата на пристанището Витдюн се появява и Клара бавно се връща към колите при другите. Здраво държи телефона в джоба си, сякаш за да не изпусне питащия копнеж на Щефан. И докато маха на Изабел, Йохан и Хенрик, е наясно, че залогът ѝ е висок. Животът рядко разиграва такива високи залози. Това също ѝ е ясно.

Пристигането в Амрум е съпътствано от плътни дъждовни облаци. Йохан включва чистачките на най-висока степен, когато слизат от ферибота и поемат по пътя през Витдюн до съседното градче Небел. Там, където е вилата, в която отсядат всяко лято вече цели петнайсет години. Къщичка със сламен покрив, грижливо подрязани шипки и ниско окосена морава. Навън четири бели пластмасови стола с възглавнички на жълти и бели райета, функционално и семпло. Две спални със старателно покрити легла и вградени шкафови с фурнир, всекидневна със светлосин мокет, диван и три фотьойла със синьо-розови мотиви, телевизор, бюфет, кухня с ъглов диван и практична мушама на масата.

Колко пъти Клара беше молила Йохан поне да сменят квартирата на острова. Но в отговор прочиташе само неразбиране. Тук си е много хубаво, казваше този поглед. Тя отстъпваше и в края на отпуската питаше наемодателката госпожа Лютерсен дали могат да резервират отсега за следващото лято.

Госпожа Лютерсен ги посреща и сега. Връчва им по обичайния си студен начин ключовете и им пожелава приятен престой. Точно престой казва, а не отпуска. Подхожда ѝ. Всичко при тази бледа жена със сламеноруса, къса коса показва старание да не се прекалява с нищо. Радост, лудория, веселост — непознати за нея неща.

— Като че ли не умее да се смее — се беше изкикотила Клара, когато с Йохан и Изабел дойдоха тук за втори път.

Той се усмихна и я прегърна и тя още си спомня, че ѝ беше станало приятно. Да, имаше си и моменти само за тях двамата. Още ги има, но са все по-редки през последните години. Изнизали са се през задната врата и на тяхно място се е настанило безразличието в ежедневието им.

А сега? Ей така, обръща поглед към друг мъж. Преди много време този мъж ѝ е дал нещо, което оттогава не е спирала да търси. Защото той... Тя не продължава мисълта си. Затваря я като врата, зад която не ѝ се поглежда.

„Луда ли съм?“ — минава през ума ѝ, докато внася багажа с другите. Ново изпиукване на телефона ѝ попречва да си отговори на въпроса. Просто оставя куфара в една голяма локва и бръква в джоба на якето си.

„Това начало ли е?“

Този път не размишлява дълго. „Възможно е“, пише в отговор.

На него са му нужни само няколко секунди. „Имам някакво предчувствие за... И ти ли?“

Тя бързо набира. „Да!“

— Какво правиш тук? — Йохан внезапно се оказва пред нея.

— А, есемес от Беа — изпелтечва тя.

— Не можеш ли да отговориш вкъщи? — пита той и като поклаща глава, взема куфара от локвата.

Небето отърсва последните си плътни дъждовни капки. Далеч отвъд Северно море се показва синьото. Тук времето бързо се променя.

На Клара ѝ е известно след всички тези години. Наясно е и че току-що се е хванала на хорото на лъжите.

Клара съблича якето си и го мята на един стол. Наблюдава как Йохан слага ръка на рамото на Изабел. Казва нещо на дъщерята, което Клара не може да разбере. Само вижда, че Изабел се засмива. Това е първият ѝ смях този ден и той избликва така внезапно, както синьото на небето над Северно море. Клара се радва, радва се, че сълзите на Изабел са пресушени. Същевременно усеща пробождане. Остава изолирана от този смях, както често се случва, когато баща и дъщеря демонстрират единодушие, което я подминава.

— Мисля, че знам какво става с нея — казва по-късно Йохан, когато правят първата си разходка из дюните. — Изабел и Хенрик останаха вкъщи. „Вие излезте, ние трябва да останем малко насаме.“ — С тези думи ги отпрати Хенрик.

Клара поглежда въпросително мъжа си.

— Какво искаш да кажеш?

— Ами влюбена е.

— Откъде знаеш?

— Тя ми е дъщеря, Клара.

— Окей, тя... — прехапва устни. — Явно се интересува повече от нейните чувства, отколкото от моите. — Трябваше да го каже. Знае, че с това убождане капитулира пред неговата специално издигната стена. Стена, която прави невъзможно всяко истинско съприкосновение между тях.

Той повдига вежди. Това го прави по-млад, мисли тя, и за части от секундата десет от неговите петдесет и шест години се стопяват.

— Пак ли започваш? — пита той. В гласа му присъства леката нотка на раздражение, която тя добре познава.

— С какво?

— Много добре знаеш какво имам предвид.

— Не!

Получава се инатливо въпросното нейно „не“. Изисква от него становище. Исква той да заеме позиция, за да може да се ориентира. Тя, която само преди два часа пренастрои из основи вътрешната си навигационна система, като писа отговор на Щефан.

— Просто искам да използвам отпуската, за да си почина, а не да разчепквам брака си — заявява лаконично Йохан.

— Второто никога не го искаш. Искаш само проклетото си спокойствие — отвърща тя.

— Защото се нуждая от него. Изминалата година, книгата, новият изследователски проект, всичко ми дойде в повече, Клара. — Това прозвучава уморено.

— Извинявай. — Тя спира и го поглежда. Повехналото лице с дълбоките бръчки на челото, които сега, с пригладената назад посивяла коса, изпъкват още повече. Тъмнокафявите очи, в които има и топлина. Тя знае, че през всичките тези години е усещала тази топлина, за дъщеря им дори е имало в повече от нея. — И? — пита тихо тя. — Какво за влюбването на Изабел?

— О, мисля, че не е нещо сериозно — усмихва се той. — Някой я е разкарал. Разказа ми на ферибота.

— Някой?

— Не съм разпитвал за подробности. Само ми каза, че се познават съвсем отскоро, а тази сутрин той вече... Е, знаеш как е на тази възраст.

— А Хенрик? — Тя тръгва бавно.

— Той още не е дорасъл за нея.

— Не го харесваш, нали?

— Просто ми се струва още незрял.

— Все пак е с три години по-голям от Изабел.

— Това абсолютно нищо не значи.

— Симпатично момче е...

— Точно така, момче! Момче, прехласващо се по хубави снимки...

— Не си справедлив, Йохан. Все пак не всички имат твоите рационални разбирания за нещата.

— Аз такъв ли съм?

— Поне се правиш на такъв.

— Хм, ами разумът е и единственото нещо, на което може да се разчита. — Ето го пак поучителния тон, с който изнася и лекциите си. Който прелива в книгите му, книги в големи тиражи. — С фантазмагории не се стига много далеч — допълва той.

— Те са част от живота, Йохан.

— В твоите книги може би.
— Какво искаш да кажеш?
— О, стига, да оставим това.
— Какво имаш против книгите?
— Нищо. Аз самият пиша книги.
— Имам предвид романите.
— Размишления на хора, които ни натрапват своето виждане за нещата.

— Аз също исках да пиша, знаеш...
— И защо не го направи?
Тя млъква, търси, не намира веднага.
— Може би... — колебае се — ... може би защото твърде рядко си позволявам да мечтая.

— О, стига, сантименталностите не ти отиват, мила.

Тя усеща, че очите ѝ се пълнят със сълзи, и излага лицето си на вятъра. Колко пъти вече си бяха разменяли тези емоционални удари. Те винаги провокираха Клара да поиска от него нещо, което той не е в състояние да ѝ даде.

— Защо си толкова против чувствата? — Сега тя го поглежда директно.

— Не съм. Просто гледам на тях от известна дистанция.

— Безопасна дистанция, имаш предвид.

— Възможно е. Не ми се говори за това, Клара.

— Ти си мой съпруг. Кой, ако не ние двамата...?

Погледът му ѝ дава знак, че засега е по-добре да си затвори устата. Тя не може, не иска.

— От какво се страхуваш, Йохан?

— Моля те, не започвай пак с псевдопсихологическите си опити за обяснение.

— Само исках да кажа... — Стяга се. — Само искам да кажа, че може да има шанс за нас, ако ти извадиш на повърхността онова, което криеш у себе си.

— О, пак задълбахме. Искаш да ми кажеш, че трябва да говоря, да се подложя на терапия. Кога най-после ще приключим тази тема? Година? Две години? А може и за по-кратко. Все едно...

— Това ще ти помогне.

— Нямам нужда от помощ, разбери го най-после.

— Но това с баща ти...

— Преодолях го.

— Майка ти беше на друго мнение.

— Майка ми беше причината за всичко. А сега престани, моля те. Тук сме, за да си починем.

— Ти си толкова... толкова...

— Никога досега не съм те лъгал.

— Не, не, ти винаги си бил честен. Честен и трезво анализиращ нещата. Също и голям, голям учен. — Тя избърсва очите си, не иска той да вижда сълзите ѝ. — И откъде това брилянтно разбиране на проблемите на Изабел? — Сега звучи цинично.

— Ще ѝ мине. След няколко седмици този мъж няма да има никакво значение за нея.

— А ако не е така?

Той я поглежда учудено.

— Защо пък да не е?

„Защото същият *този* мъж копнее за мен, мисли си тя. И защото...“ Пак се сепва. Сепва се от бариерата, която сама е поставила пред мислите си, и не я пуска да продължи.

— Ами просто така — прошепва тя. — Може би понякога твоята прекрасна емпирия не помага.

Той свива рамене.

— Нека сменим темата, Клара.

Тя преглъща.

— Мъчно ли ти е за Изабел? — пита накрая тя.

— Разбира се, тя ми е дъщеря.

Тя кима бавно.

— Не съм без сърце, Клара. Точно ти трябва да го знаеш най-добре.

Тя знае накъде бие той. И решава да не говори повече.

Бяха стигнали до гребена на една дюна. Пред тях се спускат каскади от пясък към широкия плаж. Морето се е оттеглило. Има отлив.

Клара стяга шала около главата си, който се развява от вятъра. Обича погледът ѝ да се рее към хоризонта, далече, много далече. Винаги го е обичала. И изведнъж в мислите ѝ изниква плажът в Леванто, оставя зад себе си Йохан и всички думи. Отново чува

дрезгавия глас на Щефан, с който ѝ чете Хемингуей. Вижда хоризонта, който тогава очертаваше Средиземно море с тънка светлосиня линия. „Като сто пъти разредена“, беше казал той за водата и че погледът ѝ носи морето в себе си. Странно е как изведнъж излязоха на повърхността мисли, скътани в най-задния ъгъл на спомените, и там плетяха паяжината на годините. Бяха се запазили необезпокоявани, ставали все по-тихи, та толкова по-силно сега да пронизват пак съзнанието на Клара.

„Искам отново да гледам с теб морето.“ Това изречение му пише тя още същата вечер. Набира го, докато електрическата четка за зъби на Йохан бръмчи в банята до стаята.

„Ще го гледаме!“

Тя изключва телефона си и взема думите на Щефан в съня си. За да разпънат мрежите си там и да изтъкат сънищата, да оплетат тихия страх, който тя усеща дълбоко в себе си. Страхува се от този страх, иска да я остави на мира, да задуши отново пробудилия се копнеж. Но тя е и наясно как тепърва започва да гради бъдещето си върху пясък. Пясък, толкова фин, като онзи долу на плажа. Малко по-силен вятър, и всичко придобива нови форми.

Йохан се отпуска до нея в леглото, когато тя вече диша спокойно и равномерно. Усмивва се напук на всички колебания. Усмивката ѝ му е обърнала гръб и той не я забелязва.

9

— Да беше ми казал, че е толкова уморително. — Макс пъшка и енергично забива щеките в земята.

Щефан се засмива.

— Иначе нямаше да дойдеш.

— Толкова ли добре ме познаваш?

— Задавал си и по-умни въпроси. Ще приема кислородната атака, на която си подложен сега, за смекчаващо обстоятелство.

Макс спира и диша тежко.

— У теб пък откъде се взе пустата кондиция?

— Тук горе съм от няколко седмици.

— Пушиш, правиш секс с млади жени, на всичкото отгоре и по планините се катериш. Понякога си мисля, че аз вървя в насрещното.

— Просто трябваше да се качиш тук, за да разбереш най-после, че се налага да пренастроиш винтовете в живота си. — Той тупва приятеля си по рамото. — Хайде, догоре са само още стотина метра. Гледката оттам е толкова невероятна, че започваш да виждаш нещата по нов начин.

След петнайсет минути са там. Издигнат кръст, пред който някой е сложил букет полски цветя, вече увехнали, наоколо сурови скали, над тях — небе, хвърлило по направо безвкусното синьо няколко облака. Макс се строполява на меката трева, протяга ръце и крака.

Щефан ляга до него.

— Случайно да съм преувеличил?

— Не, фантастично е. Имаш усещането, че си на Мачу Пикчу. Помниш ли как седяхме горе, без нищо друго, освен няколко листа кока?

— Да, да...

— Щеше да е добре и сега да си бяхме взели.

— Когато се видяхме на двора, няхах и представа, че ще дойдеш с мен.

— Имам нужда да се откъсна от Корнелия. — Макс свива лявата си ръка и подпира главата си на нея. — Ти ми каза да гледам френски дупета.

— Да, но тук горе не гъмжи от жени.

— Мисля занаят преди семейната отпуска във Франция да забягвам с теб за по няколко дни. Да усетя какво още е останало от мен.

— А какво би казала жена ти?

— Без реторични въпроси, моля.

— Добре.

Макс нищо не отговаря.

— Така и не разбрах защо точно нея...

— Стига, Щефан. Тогава тя беше симпатично момиче, а после забременя. Какво можех да направя?

Щефан вади шише вода от раницата и го подава на приятеля си.

— Да я оставиш да умре от жажда например с нейното разбиране-за-здрaво-семеjство?

Макс пие и му връща шишето.

— Ти би ли го направил?

— Може би. — Отпива голяма глътка вода. — А може и да не го направя. Никога не съм бил в такава ситуация. Сузана все мечтаеше за бебе, но, слава богу, това така и не се случи.

— Аз харесвам Сузана.

— Аз също. Но ние живеем на две различни полукълба — с огромен океан помежду ни.

— Връзките между несродни души също си имат добрите страни.

— Не и при нас обаче.

— Никога ли не си искал деца?

— Не. — Той откъсва тревичка и я върти между палеца и показалеца си. — Още не е разказал на Макс за Клара. Клара, която от дни не излиза от главата му.

— Какво стана с твоята студентка, която ти няма уважението? — пита приятелят. Цар е на провокативните въпроси. — Сети ли се, онази, която в последния ден на летния семестър щеше да говори за дипломната си работа с теб. Обади ли й се?

— Да.

— И?

— Видяхме се, пийнахме повечко вино и прекарахме една нощ заедно.

— Знаех си.

— Не е каквото си мислиш. Само няколко целувки...

— Не може ли все пак да позавиждам?

— Минало — заминало.

— Защо?

— Защото аз... — Щефан хвърля тревичката. — Защото се срещнах с майка й.

Макс се изправя в седнало положение.

— С майка й ли? Но как...

— Помниш ли как в Южна Америка все ти говорех за едно момиче?

— За онова, заради което се напи яко в Сан Хосе ли? Как мога да забравя. А как се казваше тя? Май беше Клара...

— Добра памет.

— Аха, Клара си беше на практика наша спътничка из целия Мюнхен. Седеше с нас на масата, лежеше до нас на плажа, пътуваше с нас във влака... Божичко, колко беше влюбен!

— Тя е майката на Изабел.

Макс млъква.

— Да не искаш да кажеш — най-после зацепва, — че студентката е дъщерята на онази... на онази Клара?

— Да.

— Божичко! — Търси думи, но не ги намира веднага. — Как... как разбра? — запелтечва той накрая.

Щефан му разказва всичко. Нищо не пропуска. Казва му за издайническата кукла, за нощта, в която не е мигнал, за виждането с Клара на следващия ден и за телефонния разговор с Изабел, в който от кратките й, неразбираеми изречения разбрал, че плаче. Чувствал се виновен, виновен и жалък, защото я лъжел, и усещал, че тя не се хваща на евтините му приказки. И въпреки това се хванал здраво за „твърде голямата разлика във възрастта ни“, дори опитал да я утеши, но така повече влошил нещата.

И още докато говорел на Изабел, растял копнежът му, копнежът му към Клара, поискал място в него, настанил се там, докато почти му

призляло. Подтикнал го да напише онзи есемес, с който разкривал чувствата си. Той, който винаги е бил така предпазлив и предпочитал да се скрие зад иронията, за да не допусне близост. След първия есемес зачакал. Седял си вкъщи на терасата, телефонът — до него. Неспособен да прави друго, освен да поглежда втренчено в дисплея. След цял час дошъл и отговорът. „Всичко е възможно.“ Това било нейното „да“, опаковано в три думи, които изведнъж му дали шанс. Искал още веднъж да потвърди това „да“, искал да се увери, че това, което е уловил, е истинско. Искал внимателно да стисне протегнатата му ръка, преди тя отново да се отдръпне.

Тя отговорила и на това. Дори стигнала по-далеч в днешния си есемес. Нейното желание отново да гледат морето за първи път разсеяло всичките му съмнения. На тяхно място поставило увереността. Увереност, че имат бъдеще. „Ще го направим!“ Това обещание сложил той в раницата си и с него тръгнал към Митенвалд.

Днес сутринта, докато Макс още спял, писал още веднъж на Клара. „Чакам с нетърпение идеалната извивка...“ Тя веднага разбрала: „Моето коляно винаги е принадлежало само на теб...“ И той си спомнил как преди много, много години седял в кино в Швабинг и едва сдържал сълзите си на филма на Ерик Ромер „Коляното на Клер“, а после на улицата едва изтърпял момичето, с което бил.

Клара и той — какво всъщност е това? — постоянно се питал. Имат толкова малко общо помежду си. Една седмица в един живот. Не е повече от вдишване на сто метра височина. И сега и двамата били изтощени, споделяли си кислорода, който им давали спомените. Усещането, че някой е на неговата вълна, направо го изумявало. Всичко в него напирало за още, за потвърждение, за яснота. И нетърпението, което от дни глождило душата му, следвайки собствените си правила, не му давало покой.

— Какво ще правиш сега? — пита Макс, след като Щефан помълча известно време.

— Ще я видя отново, за нищо друго не мога да мисля.

Мълчанието на приятеля му е изпълнено със скептицизъм.

— Знам, че звучи откачено, но наех от колега къща на Ла Палма — продължава Щефан. — Знаеш, често ходя там...

— ... и идната седмица пак ще отидеш, за да поработиш, да, да, разказвал си ми.

— В момента не искам нищо повече от това, просто да е с мен на онзи остров. Искам отново да е при мен, Макс, отново да я откроя...

Приятелят кима бавно. Кимането му поражда въпрос.

— Защо Ла Палма?

— За мен е особено, магическо място. Да седнеш на най-високия връх, да гледаш слънцето и сякаш докосваш небето. Досега винаги съм бил там сам. Представата да съм с Клара...

— Тя е омъжена, Шефан. Има голяма дъщеря, подредила си е живота. Без теб! Виждаш я за първи път, веднъж след повече от двайсет години, и вече ѝ изпращаш есемеси. Защо си толкова сигурен, че тя ще захвърли ей така всичко и ще отиде с теб на онзи остров?

— Така го чувствам.

— Ти си учен...

— ... в областта на литературата.

— Искаш да кажеш, че и в реалността имаш право на фикция?

— По-добре и аз не бих могъл да се изразя.

Макс пак се отпуска на тревата и запримига на слънцето.

— Променила ли се е много?

— И да, и не. Когато бях в книжарницата ѝ, носеше панталон. В Италия все беше с рокли и поли. Позакръглила се е, станала е поженствена, не така момичешка... Но все още е с дълга червеникаворуса коса, все още ги има сладките лунички и воднистосините очи.

Макс въздъхва.

— Какво да ти кажа? Докато ти отново намираш жената на своя живот, Корнелия ме пита дали съм превел последната вноска за вилата ни. Животът е несправедлив.

Шефан го сръгва встрани. Коремът на приятеля му е мек, мек и разплут.

— Престани да се самосъжаляваш. Последно ти казах...

— Да, да, французойките, знам...

— ... или някоя редакторка. Достатъчно игра глава на семейство. Пробвай да смениш посоката. Корнелия така или иначе няма да разбере.

Макс се засмива.

— Аз съм еснафът, а ти — сеещият пожари.

Щефан също се засмива.

— Този Фриш не ме оставя на мира.

— Наистина ли мислиш, че момичето, тази Изабел, ще те разлюби ей така?

Щефан спира да се смее. Изправя се.

— Хайде, да се поразходим малко. Имаме още около два часа до долната станция.

Макс го хваща за ръка в опит да се изправи.

— Надявам се слизането да не е толкова гадно.

— Уморяват се най-вече коленете. Трябва да задържаш темпото.

— Ако е само това, добре. Знаеш, че в това съм шампион.

— Казах ли ти колко се радвам, че дойде с мен? — От гласа на Щефан е изчезнала всяка ирония.

Макс го поглежда.

— Не си. Това тук не е Мачу Пикчу, но усещането е сходно.

Същата вечер те изпиват две бутилки вино. В девет часа телефонът на Щефан изжужава от джоба на якето му.

„Объркана съм. Ще хвърля обърканите си мисли в морето, за да доплуват до теб.“

Той веднага ѝ пише отговор. „Къде си?“

Отговорът е въпрос на секунди. „Седя на Оде. Така се нарича северният връх на острова. Виждат се крайбрежните плитчини, едно тюленче и далечният хоризонт.“

„Сама ли си?“

„И да, и не.“

„Не?“

„Ти си с мен. Добре ми е. Помага ми да превъзможна съмненията.“

„Съмнения?“

„Отново и «да», и «не»...“

„Нека се радваме на предстоящото, Клара.“

„Нищо не желая така силно, но...“

„Зарови «но»-тата в пясъка.“

„Ако ми помогнеш при копаенето... Лека нощ!“

„Лека нощ и на теб! Дай воля на сънищата си.“

— Какво правиш там? — Макс посочва телефона и долива в чашите им остатъка от бутилката. Междувременно дава знак, че иска да плати.

— Тя седи на този остров в Северно море на един забравен от бога плаж и мисли за мен. А аз стоя тук и мисля за нея. Имам чувството, че ще бъдем заедно по този начин цяла вечност.

— Е, ако трябва да сме точни, и сега го правите. Шефан отпива глътка.

— Повече от двайсет години, побрани само в една седмица.

— Ще се наложи доста неща да изгладите.

— Знам. Ако е необходимо, ще изкарам и един курс по статика за начинаещи.

Макс се усмихва.

— Няма да навреди.

Шефан движи чашата си по масата. За миг се чува само стържещият шум на стъклото по дървената повърхност.

Приятелят го наблюдава, следи всяко негово движение.

— Направо си се шашнал.

— *Трябва да си дадем този шанс, Макс. Чувствам, че има нещо между нас, което нито бракът, нито дъщерята, нито подреденият живот ще спрат.*

— А не мислиш ли, че преследваш фантом? Фантом, който преди десетки години ти е взел ума?

— Мислиш ме за луд, така ли?

— Аз съм ти приятел и съм длъжен да те предупредя.

— Ти си добър приятел, Макс. Най-добрият, когото имам. Но този път грешиш.

Макс се обляга назад.

— Е, тогава за Ла Палма. — Взема чашата си. — И за звездите, които небето ще спусне там за вас.

10

Клара ходи на пръсти с гуменките си по пясъка, описва кръгчета. Трябва да зарови там „но“-тата. Така ѝ писа той току-що. И докато чертае кръговете, си дава сметка: твърде много са. Твърде много „но“-та — нима можеха да се изгребат току-така. Трябва да ги постави, трябва да ги поеме, защото вече няма „по-късно“, не може да даде на Щефан друго „по-късно“. Може ли изобщо? Наистина ли ще постави на карта брака си? Все някога трябва да обясни и на дъщеря си, че...?

Тук тя спира и си представя, че е на седемнайсет, когато все още гледаш на любовта като на голямо предизвикателство. Йохан има право — тя е голяма жена и трябва да се държи като такава.

Това я подсети за неразбиращия поглед на мъжа ѝ, когато скочи и извади едно от старите колела от хангара на Лютерсенови.

— Искам да остана сама — каза му тя.

Той само сбърчи чело, както правят родителите, когато детето се заинати. Нещо средно между гняв и загриженост. Изабел вдигна поглед от книгата — погледна първо баща си, после майка си.

Този следобед Клара намери в стаята на Изабел синя папка със записки за Витгенщайн. Видя почерка. Същият е, с който навремето бе написана цената на шезлонгите и чадърите на дъската на плажа в Леванто, както и температурата на водата. Този почерк все още беше небрежен, малко пообработен, но, както и преди, предизвикателен. Предизвикателен също като неговото „Дай воля на сънищата си“. До синята папка лежеше „Какво обичах“ на Сири Хусвет с надпис от вътрешната страна на корицата. „Щефан Лехман“, пишеше там, както на визитната картичка, която Клара още пазеше в портмонето си. Докато галеше книгата, Изабел внезапно се озова до нея.

— Какво правиш тук?

Клара се обърна.

— Аз... само исках да видя какво четеш.

— Шпионираш ли ме?

— Как ти хрумна? — Усецаше колко фалшиво звучи.

— Ами идваш в стаята ми и надничаш какво има на нощното ми шкафче.

— Харесва ли ти книгата? — опита Клара да смени темата.

Изабел помръдна тъгълчетата на устата си, сякаш се канеше да се усмихне.

— Мечти, идеали и разбити илюзии — като в реалния живот. Да, мамо, харесва ми.

Клара седна на ръба на леглото.

— Баща ти казва, че си влюбена.

— Моля те, не се тревожи за мен. Ще се оправя.

— Това... — Клара затърси думите — това професорът ли е?

Изабел преглътна. Кимването ѝ дойде със закъснение, но дойде. Все още ѝ се доверяваше. Понякога доверието между майки и дъщери се засилва въпреки всички опити да бъде разкъсано, все едно има тънки нишки, които здраво го държат отдолу.

— Съжалявам. — В момента, в който го изрече, Клара си даде сметка колко е двусмислено. Двусмисленост, която дъщеря ѝ нямаше как да забележи. — Той... вие...?

— Имахме страхотна вечер, да. Той е умен, забавен, чаровен. Ясно ми показва, че ме сваля...

Клара пое въздух, но нищо не каза.

— ... а после ми се обажда след два дни и ми говори за голямата разлика във възрастта. Просто не мога да повярвам! — Сега беше гневната.

— Не е съвсем неправ. — Клара се опита да възрази. Прозвуча неубедително.

— Не започвай сега и ти. Татко е с единайсет години по-възрастен от теб.

— Но не и с двацет и четири.

— Откъде знаеш на колко е Щефан? Ти изобщо не го познаваш.

Клара пребледня.

— Не, не, само си помислих... — Не знаеше как да продължи.

Изабел нищо не забеляза.

— Пък и е все едно колко са годините. Той просто постъпи подло с мен. Направи си кефа и ме заряза. Адски унижително.

— И какво ще правиш сега?

— Ще говоря още веднъж с него, но не по телефона. Трябва да ми го каже в очите.

— Но какво очакваш? — попита я Клара.

Изабел я погледна изненадано.

— Ти не се тревожи. Само ще си изясня нещата. Все пак ще пиша дипломна работа при него.

Клара изобщо не се беше сетила за това. Нещата ставаха все по-объркани.

— Налага ли се? — попита плахо тя.

— Да, налага се. Ще пиша за Бахман, а Щефан е единственият, който предлага тази тема.

— Кога ще...?

— Още през ваканцията. Вдругиден няма да ходя в Дания.

Клара се сепна.

— Хенрик знае ли? — попита тя.

— После ще му кажа — рече Изабел. — Той и без това усеща, че нещо не е наред. По-добре е първо да си изясним нещата между нас.

— Първо?

— Ами той нали ще се вижда с приятелите си и така ще е далеч от мен. А аз ще отида в Мюнхен да проверя какво става. После вече ще видим. — Сега звучеше прагматично. Все едно нещата от живота можеха да се подредят ей така.

Клара си спомняше, че навремето беше същата. И тя така не се терзаеше много, а действаше. Влизаше в директен сблъсък с всичко, което ѝ се изпречеше на пътя.

Тя обви ръка около раменете на дъщеря си.

— Пази се — прошепна ѝ.

Усети изречението на езика си като неприятен налеп. Преглътна, но налепът си остана в цялата си лицемерна загриженост, граничеща с предателство.

„Нека се радваме на предстоящото.“ Как можа да се върже на това? Още в кафенето трябваше да каже на Щефан, че не желае повече да го вижда. Как иска да продължи живота си, живот, в който няма място за големи температурни амплитуди, който поддържа умерена

температура, която не вреди на никого, защото никога не стига до точката на кипене. Просто нормален живот.

Клара поглежда над крайбрежната ивица, където се намира съседният остров Фьор. Островът не може да се разпознае отгук, само знаеш, че го има. Също като мисълта, която от дни напират да се върне. Тюленчето пред нея издава някакъв жален звук и я гледа с големите си очи.

Преди около десет минути отгук беше минала група туристи и един мъж от наблюдателната станция за прелетни птици на дюните се скара на хората да не смущават плача на малкото, защото иначе майка му няма да може да го намери и то ще остане гладно. После мъжът кимна на Клара и измърмори нещо за криворазбраната любов, преди отново да се върне в къщичката си. Там, където имаше карти с обозначенията на всички птици, обитаващи Амрум. Карти, които очароваха Изабел като малка. Затова Йохан ѝ беше подарил книга с много снимки. Всяка вечер двамата разглеждаха снимките, за да могат на следващия ден по време на разходката по плажа или по крайбрежната да изложат на Клара новопридобитите си знания по орнитология.

Сега Клара се отдава на миналото. Най-послед му дава пространството, което от дни потиска упорито: Изабел подскача из дюните, хванала Йохан за ръка. Изабел, на която Йохан показва тук, на острова, как да плува. Изабел, която се състезава с Йохан с велосипед из иглолистната гора. Изабел, която стои вгълбено в малката църква на Небел и се дивни на дървения кораб, който виси от тавана. После навън на гробищата слуша с отворена уста историите на Йохан за мореплавателите, мъжете, които излизат в морето и невинаги се връщат при жените и децата си.

Изабел беше тази, в която Йохан се влюби най-напред. По-късно Клара често говореше за това и всеки път, като се сетеше, се смееше. Тя и двегодишната ѝ дъщеря пътуваха във влака от Хамбург за Хайделберг. Отиваха на гости на бивша състудентка на Клара. Изабел първо се усмихваше на мъжа, седнал до нея, после повърна обяда си върху якето му. Последваха извинения, опити да се забрави станалото, уверения, че не е нещо кой знае какво — и по някое време среща на кафе в Хайделберг, за да се оправят нещата. Там Изабел се хвърли сияеща в обятията на Йохан, а Клара се усмихна шеговито. Детето

седеше в скута на мъжа, докато двамата възрастни ядяха шварцвалдска черешова торта и си говореха смутено за живота. Йохан говореше за човешкия мозък, за това, че постоянната нужда не води до задоволяването ѝ, а се засилва още повече. Той обясни на Клара какво е неврална пластичност, способността дори и с малкото останали с възрастта клетки да се образуват нови синапси, а през това време Изабел се опитваше да се домогне до тортата му. Клара му каза за стажа си в една хамбургска книжарница и за това, че трябва да прекъсне следването заради дъщеря си.

Йохан не попита за бащата. Не и този следобед. Направи го едва в Хамбург, където след две седмици се обади на Клара в книжарницата ѝ и я покани на вечеря в доста скъп ресторант. Тази вечер той не говореше за мозъци. Вместо това остави младата жена срещу него да му разкаже за младежката си любов в Италия. За мъжа, когото е очаквала във Франция, а той не дошъл. За кавгата с родителите ѝ, когато им признала за бременността си в петия месец и вече не било възможно да се направи аборт. За баща ѝ, който тогава я наругал и ѝ казал, че така ще провали целия си живот, за майка ѝ, която избухнала в сълзи. И за нейното решение да се грижи сама за детето, без парите и упреците на родителите си.

Йохан слушаше, кимаше от време на време и в един момент взе ръката на Клара и я попита дали иска да се виждат по-често. В таксито, с което я закара в единайсет часа у тях, той я целуна. Беше лека целувка, такава, че не можеше да се определи дали беше истинска.

Оттогава започнаха да се виждат редовно. Често и Изабел беше с тях и нейното бърборене пълнеше паузите в разговора, които се появяваха, щом Йохан погледнеше Клара, и тя разбираше от погледа му, че иска от нея повече от посещението на зоологическа градина. Първия път, когато той преспа у тях, се възприе като в реда на нещата. След Щефан тя нямаше друг мъж. Просто се беше отказала от физическа близост. А ето че сега Йохан лежеше в леглото ѝ и не правеше нещата никак зле. Точно това си помисли тогава, никак зле, без да си даде сметка, че е много далеч от добре. Тя просто скланяше глава на рамото на този мъж и чувстваше нещо, което за себе си определи като защитеност.

След половин година, докато миеха чиниите в кухнята, той я попита дали иска да се омъжи за него. Тя още се колебаеше, но след

като сложи дъщеря си да спи, каза „да“. Осиновяването на Изабел беше чиста формалност. Дъщерята си имаше баща и Клара си внушаваше, че е извадила късмет. Йохан беше добър баща. Сдържан съпруг, който смята показването на чувства за загуба на време, но какво значение има? Винаги щом навлезе в недостъпната зона на емоциите, се спасяваха с интелектуален разговор. Това работеше — поне в повечето случаи. Йохан харесваше ума на Клара и чувството ѝ за хумор. Така минаваха двамата през годините без особени сътресения. Дори имаше хора, които ги възприемаха като идеалната двойка. Хора, които не ги познаваха отблизо.

Когато Изабел порасна достатъчно, за да разбира, Йохан и Клара седнаха да поговорят с нея. Обясниха ѝ, че нейният баща я е осиновил. Тя го прие така, сякаш са ѝ казали къде ще летуват догодина. Кимна сериозно, а после попита дали може днес да остане до по-късно.

След няколко седмици Клара чу как дъщеря ѝ разказва на една приятелка, че има двама бащи — един, когото не познава, и Йохан, само че Йохан е нейният, истинският ѝ татко. Таткото, който като малка ѝ беше подарил пластмасов макет на мозък и подробно ѝ беше обяснил къде се намират главният мозък, междинният мозък, средният мозък, хипокампусът. Тя беше занесла розово-сивия макет в училище и даде на момчетата в класа малко да го поддържат. Другите момичета си играеха с кукли, а Изабел си играеше с мозък. Клара се усмихваше на това, но по едно време дъщеря ѝ започна да открива любовта към книгите и майка ѝ усети нещо като облекчение. И тъга. Една вечер тя намери четиринайсетгодишното момиче разплакано в леглото, в ръка със „Спасителят в ръжта“ на Селинджър.

— Толкова е тъжно и толкова красиво, мамо. — В този миг Клара не желаше нищо повече от това, истинският баща на Изабел да беше тук. Бащата, от когото не ѝ беше останало нищо друго, освен малка засмяна порцеланова статуетка.

На шестнайсет дъщерята попита още веднъж за него и на няколко чаши вино Клара ѝ разказа за афера, която не останала без последици, и за един студент, който сякаш потънал вдън земя. Беше леко пияна, ала намери правилните думи, но че е обичала този мъж, както никой друг след това, не каза на дъщеря си. Вече нямаше значение...

Досега. Докато Изабел не посети лекция на баща си, не се срещна с него и не се влюби в него. Докато това почти, но не и окончателно забравено момче не се появи внезапно в книжарницата на Клара, подобно на влак с повече от двацет години закъснение. Това момче, което ѝ показва като на огледало собствените ѝ чувства. Чувстваше се привлечена от него, без да знае какво всъщност я очаква. Ще трябва да говори с него, с Изабел, с Йохан — и самата мисъл за всички разговори, които се налага да проведе, ѝ причиняват непознато досега замайване.

Пясъкът пред нея е издълбан, издълбан на много кръгове, които е направила с обувките си, издълбан като душата ѝ, която постоянно репетира страстните думи на Щефан, сякаш ще държи изпит с тях.

— Ей, Клара.

Тя се изправя и съзира Хенрик. Не знае как е дошъл тук и избърсва тревогите си със светкавична усмивка.

— Здравсти. Какво правиш тук?

— Разхождам се и снимам. — Показва фотоапарата, който виси на черна кожена каишка на врата му. — Здравчът е уникален.

— Да, да. — Тя поглежда към небето, сякаш за да паркира там за малко мислите си. — Тук на север по това време на годината мръква чак в единайсет. — Само колкото да каже нещо, да не настъпи неловка пауза.

Хенрик сяда до нея на пясъка и отпуска погледа си над крайбрежната ивица.

— Никога не съм предполагал, че Северно море е толкова красиво.

— Хм, нали затова идваме тук вече над петнайсет години. — „Глупости, мисли си. Държа се над водата, като приказвам глупости.“

— Не ви ли омръзва?

— Не и на Йохан. Но, ако трябва да съм честна, не бих имала нищо против няколко палми за разнообразие. — Тя млъква. „Може би за последен път идвам тук“, мисли си. Мисъл, която изведнъж разкъсва коловоза. И в същия момент осъзнава, че ще се превърне в действителност. Семейните почивки, още докато са в настоящето, вече остават в миналото. Усеща как я изпълват страх и облекчение. И тя се загръща по-плътено в якето си, сякаш за да превъзмогне зъзенето, което внезапно я обхваща.

Хенрик се усмихва и тя не за първи път установява колко е хубава усмивката му. Той вдига фотоапарата и поглежда през обектива.

— Малкото плаче за майка си. — Той посочва тюленчето и натиска няколко пъти бутона.

Клара чува металическия звук, който се слива с крясъка на чайките.

— На мен ще ми дадеш ли една? — пита тя.

— С удоволствие. Изабел... — той се поколебава — ... Изабел каза ли ти, че няма да дойде в Дания с мен?

— Да.

— Мислиш ли...?

— Абсолютно нищо не мисля. Откъде мога да знам аз какво ще стане? — Не иска да го утешава, сега не може. Самата тя се нуждае от утеха. — Просто изчакай — допълва унило. Не е това, което иска да чуе той. Тя е наясно. Но какво да му каже? Не се тревожи, мъжът, в когото е влюбена приятелката ти, е неин баща и тъкмо се кани за втори път в този живот да си играе със сърцето ми на „рай и ад“?

— Утре заминавам — казва момчето до нея и тя усеща по покашлянето му как се мъчи да овладее гласа си.

Клара кимва.

— Добре е да не се виждате известно време, повярвай ми. Тя ще размисли и може би... — „Ама какви ги говоря? — мисли си тя. — Аз не знам нищо. Само това, че камък върху камък няма да остане, ако продължавам в същия дух, ако мисля само за себе си, ако още веднъж се срещна с този мъж, ако...“

— Толкова се надявах, че тук ще ѝ дойде друг акъл — казва тихо той. — А вместо това в главата ѝ е само онзи тип. На всичкото отгоре е почти два пъти по-възрастен от нея.

— И той ѝ е казал същото.

— Но тя не иска да го приеме. Мисля, че е готова на всичко, за да е с него.

Клара усеща как започва да се паникьосва. Нали в онова кафе в Мюнхен Щефан ѝ беше казал, че намира дъщеря ѝ за красива, умна жена, така че какво пречело да...? Отърсва се от представата, която се надига у нея. Не, той иска нея, не Изабел. Опитва да се успокои. Но защо всъщност е толкова сигурна? Откъде знае, че той не е мъж, който се задоволява с всичко? Трябва да говори с него веднага след като

Изабел заминe, трябва да му се обади. За да му каже какво? „Моля те, не докосвай дъщеря ми.“

— Клара?

Тя вдига глава.

— Да?

— Изабел може само да се радва, че има майка като теб. — Той го мисли сериозно, кафявите му очи се преместват от нея към тюленчето.

— Хайде, Хенрик — казва тя, става и изгупва пясъка от панталона си. — Да се прибираме, преди да сме си наговорили още безумия.

— Какво искаш да кажеш? — Той също се надига.

— Животът не е черен и бял. Точно ти трябва да го знаеш най-добре. Още си спомням как ни обясняваше на двамата с Йохан нюансите в сиво.

— Той тогава май ме взе за изкукал.

— За твоя утеха ще ти кажа, че не си единствен. — Тя се засмива.

Същата вечер, докато заедно прибират чаения сервиз в кухнята, Йохан внезапно я погалва по косата. Тя направо се стряска от явния му жест на нежност. Той улавя учудения ѝ поглед, усмихва се и я прегръща. Тя не се отдръпва. Ръцете ѝ увисват безучастно надолу, а главата ѝ неволно се сгушва в рамото му. И изведнъж ѝ се прииска да направи нещо щуро, нещо, което не е правила досега. Същевременно съзнава, че не е възможно, и топката, която сама подхвърли, набира скорост и неудържимо се търкаля към целта си. Цел с все още неопределени контури.

11

Позвъняването на входната врата е кратко, внезапно и настойчиво. Той сбърчва чело и поглежда часовника. Пет и половина. Никого не очаква. Мята книгите, които държи в ръка, в куфара, отворен на пода, и отива да отвори. Пътюм си пригласява старата сива тениска с шантавия надпис „Голямото е красиво“, която се е поомачкала. Гънките не се поддават на вялия му опит.

— Здравсти, Шефан. — Воднистосиният ѝ поглед го среща там, където се предполага, че е сърцето му.

— Ти? — Въпросът му прозвучава изплашено, олюлява се над прага и отстъпва в коридора.

Изабел забелязва тениската му, вижда „Голямото е красиво“, в което има нещо тиранично, и изкривява уста. Мимиката е наследила от майка си, мисли си той. Обула е тесен панталон, както първия път, и е с блуза, чиято материя е толкова тънка, че всичко може да се види под нея. Този път не си е сложила суетиен, забелязва веднага той.

— Ще влезеш ли? — Домакинът отстъпва встрани.

— Ако не преча... — Тя влиза в дома му и той усеща, че си е сложила парфюм. Миналия път миришеше само на себе си, а сега я обгръща някакво твърде сладникаво момичешко ухание.

Тя съглежда куфара.

— Ще пътуваш ли?

— Да, да, утре летя за Ла Палма.

— О...

— Наел съм къщата на колега и там ще преглеждам работите — бърза да отговори той и веднага се ядосва сам на себе си. Не ѝ дължи никакво обяснение.

— Сам ли ще пътуваш?

— Не разбирам какво те засяга. — Беше брутално, сам вижда. Но тя пък какво си въобразява? Изтъпанчва се тук и задава въпроси. Въпроси, на които той не желае да отговори.

Тя поглежда встрани, за да сподави сълза. Изглежда наранена.

— Извинявай — промълвява тихо тя, — не исках...

— Няма проблем. — Той усеща рефлексивно моментално да поправи гафа, но се овладява. — Ще пийнеш ли нещо? — пита я. — Едно еспресо може би?

— Може ли да е капучино?

— Ще видя дали е останало мляко. — Той отваря хладилника, вади бутилка и я вдига към светлината. — Ще стигне — установява само колкото да каже нещо. Усеща как погледът ѝ следи всяко негово движение, нищо не пропуска.

Налива еспресото в чашите и прави пяна с млякото, а мислите му се въртят около Клара. Клара, за която днес на обед резервира в интернет полет за Ла Палма. Въпреки или може би и заради тихото колебание, доловено от есемесите ѝ през последните дни. Колебание, което все още тлееше, за да отстъпи място на безкрайна нежност. Да, тя умееше добре да гали с думи. Той буквално се разтапяше след тези изречения, които го докосваха там, където никой друг нямаше достъп. Изречения, които станаха недвусмислени, все по-познати, разкриващи глада и жаждата. „Искам пак да ми четеш, искам както тогава да чувам гласа ти, искам, искам, искам толкова много...“ И после отново семплият въпрос „Но какво правим ние?“, в който страхът се промъква между буквите и оттам изпраща тихи тревожни сигнали.

Той беше сложил в плик потвърждението за датата на резервацията с данните за полета заедно с една картичка. На картичката бе изобразен кукловод, който държи за конците две марионетки. „Чакам те“, бе написал Щефан на гърба на картичката. Занесе плика в книжарницата в Нойхаузен и помоли младата жена там непременно да го предаде на госпожа Вайднер, когато се върне от отпуска. Тя обеща, като по изражението му разбра, че въпросът е важен за него.

— Размислих. — Изабел го връща отново в кухнята, където той е застанал с малката кана до кафемашината. Вижда, че млякото е стигнало до ръба, и бързо завърта кранчето. После разсипва пяната в двете чаши и ги слага на табла.

— Захар? — пита той.

Тя кимва.

Той слага за нея една лъжица и една бучка захар и вдига таблата.

— Да излезем — казва той и се обръща към терасата. Тя му отваря вратата. Той слага таблата на масата и сяда. Тя сяда срещу него, приглажда косата си, която днес е оставила пусната, зад ушите. Малки уши. Уши с лек мъх по тях. Уши, приканващи да ги погалиш.

Той трябва да си каже думата, тя го очаква от него.

— И за какво размисли? — Реторичен въпрос.

— За нас. — Тя сръбва от пяната.

Той отпива глътка кафе, за да спечели време.

— Ние сме само една студентка и един професор — изрича накрая той. — Всичко останало беше само една хубава вечер, дори много хубава вечер, но нищо повече. Още по телефона ти казах, че съм твърде стар за теб.

— Не ти вярвам.

— Но това е истината — лъже той. Не го бива в лъжите, никога не ги е умеел.

— Правиш го, защото не исках да спя с теб, нали?

— Божичко, не...

— Не мога, не и първата вечер. Но го исках, исках го също като теб. В Амрум непрекъснато си мислех какво би било, ако...

Тя оставя чашата на таблата. Движението е по-рязко от предвиденото.

— Не е това. Е, признавам, че исках секс, но беше от самата нощ, виното, настроението... Беше моментно състояние, но всичко свърши. Ако наистина исках да бъда с теб, твоето „не“ нямаше да ме спре. Щях да те чакам.

— Сега съм тук.

Той посяга към цигарите си и пали една.

— Моля те, Изабел, не ме карай да те наранявам повече.

— Има друга жена, нали? — Тя го гледа предизвикателно.

„Да, мисли си той, има друга жена. И това е майка ти, тя обсебва сънищата ми всяка нощ.“

— И ако е така...? — започва предпазливо той.

Тя не го оставя да довърши.

— Тогава защо не ми каза? Защо ми поднесе тази тъпа история за разликата от над двацет години?

— Защото и това има значение.

— Коя е тази жена?

— Това си е моя работа. — Става му горещо. Заради кафето е, предполага, но знае, че не е така.

— Отдавна ли я познаваш?

— Да. — Най-последно нещо вярно.

— Тя е... на твоята възраст?

— Може да се каже. Моля те, Изабел, не искам да говоря за нея. Нека просто да... — търси думи, не намира подходящи, хваща първите, които му попадат — ... да си останем приятели. — Божичко, нищо по-добро ли не му хрумва?

Тя веднага реагира.

— Звучи доста безвкусно.

Той се усмихва.

— Един на нула за теб.

Тя се поколебава за миг и се усмихва.

— И какво ще стане с нас? — добавя тя. — Трябва ли да те гледам следващия семестър в университета така, сякаш нищо не се е случило?

— Можеш да отидеш и при колегата...

— Не мога, знаеш не по-зле от мен. Искам да пиша за Бахман, а това може да стане само при теб.

Той се обляга назад. Тя му харесва, отново му харесва с инатливата си настойчивост.

— Тогава ще намерим компромисно решение — отвърща ѝ.

Тя става, отива до парапета, там, където преди две седмици беше първата им целувка, и се обръща.

— Компромисно решение. — Смяхът ѝ звучи грубо, смях, който не подхожда на млада жена, която е още почти момиче. — Значи така приключваш с любовните си връзки.

Отвътре иззвънява телефонът му.

— Извини ме. — Той оставя цигарата в пепелника, влиза в дневната, търси телефона си, намира го на дивана и поглежда към дисплея. Клара. Никога досега не му се бе обаждала, пращаше само есемеси. Пулсът му се учестява, надбягва се със сърцето. Можеше да остави да се включи гласовата поща, но вдига.

— Ало?

— Щефан?

— Да.

— Съжالياвам, че ти се обаждам. Знам, че не е редно...

— Кое не е редно?

— О, мислех... и аз не знам. Само исках да ти кажа... — Тя се панира, губи нишката.

— Какво? Какво искаше да ми кажеш?

— Изабел... Тя мислеше да идва при теб.

Той понижава глас.

— В момента е тук.

— Божичко...

— Вече й казах, че между нас няма нищо, че не е нищо повече от малкото, което е било.

— Щефан, не използвай това нас, моля те.

— Разбира се. Нали не мислиш...?

— Не мисля абсолютно нищо. Само искам... Мисля, че ще е по-добре, ако аз говоря с нея.

— Клара? — Той прошепва името й, за да не може младата жена на терасата да го чуе.

— Да?

— Радвам се да чуя гласа ти.

Той чува как тя преглъща, чува дишането й плътно до ухото си.

— Къде си в момента? — пита той.

— В един плажен кош. Йохан... мъжът ми е на разходка.

— Виждаш ли морето?

— Да.

— Аз съм при теб, Клара.

— Цялата ситуация е толкова... толкова ненормална. Има толкова много за обясняване...

— Не сега — прекъсва я той. Усеща как Изабел гледа към него с любопитство. — Ще имаме много време, но в момента...

Клара тихо се смее и веднага става сериозна.

— Тя е много чувствително момиче, Щефан, макар понякога да изглежда, че не й пука.

— Като теб навремето.

— Донякъде да. — Тя въздъхва. — Ще затворям.

— До скоро.

— Скоро... звучи толкова близо.

Той се сеща за плика в нейната книжарница.

— То е близо.

После чува само кратко щракване.

Той бавно се изправя и хвърля телефона си на масата. Изабел го наблюдава от вратата на терасата.

— Значи ще се видим пак чак в университета? — казва беззвучно тя. Повече констатация, отколкото въпрос.

Той я гледа. Гледа дъщерята на Клара. Гледа момичето с черни коси и сините очи, които стават все по-влажни. Гледа как върти едно копче на блузата си, сякаш не знае къде да си дене ръцете. Той пристъпва крачка към нея и тя, сякаш точно това е очаквала, с няколко крачки преодолява метрите помежду им. Той изведнъж я усеща в обятията си, усеща главата ѝ на гърдите си, вдишва сладникавия ѝ парфюм. За миг се отдава на прегръдката ѝ, притиска слабо, изглеждащо крехко тяло, което съвсем неотдавна толкова го привличаше. После хваща с две ръце раменете ѝ и я отдалечава от себе си.

— Моля те, Изабел. Не искам. Бъди разумна.

Сега тя се откъсва от него.

— Добре, разбрах. Тя ли беше току-що? — Посочва към телефона му.

— Кого имаш предвид?

— Другата жена?

— Мисля, че е по-добре да си тръгнеш — отрязва я той. — Обмисли всичко на спокойствие и малко преди началото на семестъра си запиши час при мен. Тогава ще поговорим за работата ти. — Усеща как с всяко изречение все едно ѝ нанася удар. Жал му е, че я наранява така. Не му се ще да го прави, но няма друг избор.

— Добре — казва тя и взема чантата си, която е оставила на дивана, — ще задържа още книгата ти. Хареса ми.

— И на мен ми харесваше навремето. — С това изречение той сложи лека превръзка върху раната, която току-що ѝ беше нанесъл.

Тя се усмихва.

— На почивката майка ми я намери на нощното шкафче. Видях я как чете надписа отпред.

— Е, като книжарка няма как да не познава Хусвет — отвърща той и се стареа да прозвучи небрежно.

— Едва ли има нещо, което да не е чела. — Тя плъзва поглед по етажерката. — Твоята библиотека ще ѝ хареса.

Съзвела се е. Той смаяно наблюдава как тя се опитва с говорене за незначителни неща да излезе що-годе прилично от положението. Той обаче не може да се включи. Всяко, макар и бегло, споменаване на майка ѝ му се струва направо абсурдно.

— Можеш по всяко време да я ползваш — казва вместо това той и веднага усеща, че забележката е напълно неуместна.

— Ще си запиша час при теб — отговаря тя и той чува как гласът ѝ се зарежда с надежда.

— Как беше в Амрум? — пита той, за да отклони темата.

— О, както винаги и все пак различно. — Тя сяда на облегалката на дивана и поглежда куфара му. — Родителите ми бяха много добри с мен, дори и майка ми.

— Тя иначе не е ли добра с теб?

— Напротив, напротив, но този път сякаш беше по-топла, макар че тя и баща ми...

Той не смее нищо да я пита, а всъщност цялото му същество иска да знае всичко. Задоволява се само да сбърчи чело.

И реакцията ѝ не закъснява.

— И двамата са като изгубени, повече от друг път. Майка ми често излиза сама с колелото, а преди никога не го е правела. От една страна, се е капсулирала, но от друга — има нещо у нея, което не ми е познато.

— Какво? Какво е то?

Този път тя не му прави тази услуга.

— О, защо ли ти разказвам всичко? Глупави истории за родителите ми.

— Приятелят ти не беше ли и той с вас?

— Да, но аз се разделих с него. — Изрича го почти с гордост.

— Защо?

— Не се ли досещаш?

Той въздъхва.

— Било е малко прибързано.

— И на мен така ми се струва. — Тя става. Стои пред него с леко сведена глава. Сресала се е на път, който разделя блестящото, пищно черно на две големи половини. — Наистина най-добре е да си тръгвам. Кога ще летиш утре?

— Много рано, в седем и нещо.

— Още не съм готова да ти пожелаая „приятна ваканция“.

Той се усмихва лукаво. Съвсем за кратко, но това не ѝ убягва. Както и очакваше, тя го целува. По устните. Нейните залепват за малко, сякаш очакват отговор. За да може после, когато не последва реакция, да се откъснат едва ли не извинително. Без да каже нещо, тя се обръща.

Той остава на място, гледа я как тръгва, отваря вратата, чува как с енергично натискане затваря след себе си.

Мигом по него се разлива облекчение. Тя заслужава нещо по-добро от това да се вижда с младежката любов на майка си, мисли си той, докато взема таблата от терасата и я носи в кухнята. Ако не беше Клара, сега щеше да прекара остатъка от лятото с това момиче. Щеше да е афера както всички, които е имал досега — флирт, който по всяка вероятност бързо щеше да се изпари. Може би щяха да продължат и през есента, тя като негова студентка, която топли леглото му, и той като неин професор, който по някое време ѝ пише оценка. Той поклаща глава и слага чашите в съдомиялната.

Въпросът на Клара го спохожда, когато след малко слага в куфара си усмихнатата порцеланова кукла с червената рокля. „Но какво правим ние? Най-после правилното“, казва си той.

Тя държи плика в ръка. Пликът, в който се намира потвърждение за полет. Потвърждение за полет, издадено на нейно име, тръгване вдругиден, връщане след една седмица. И картичка с кукловод на нея. „Чакам те.“ С почерка, с който преди повече от двайсет години бе написана цената на плажните чадъри и който преди близо две седмици отново бе видяла в синя папка със статии за Витгенщайн на нощното шкафче на дъщеря си.

Ръката, която държи плика, трепери. Не може да го овладее, треперенето просто е налице и не се поддава на контрол.

Но как си го представя той? Иде ѝ да се ядоса, не може някой да решава така вместо нея. В същия момент се предава. Той мисли това, което мисли и тя. Тя и той, той и тя. Започват яко. Никакво стъпване на пръсти при плахите срещи в Мюнхен, а всичко или нищо. Една седмица на един остров. Далеч от Йохан. Далеч от Изабел. Далеч от това, което е животът ѝ. С единия крак стъпила в един друг живот. За да пробва дали този друг живот ѝ понася. За да падне или да се възроди. Да не знае какво ще стане — това толкова ѝ липсваше. Никаква сигурност повече, а само риск. Да се изхвърли всичко хладко, което години наред си сервираше. Вместо това да вкуси от горещото и студеното, дори да...

Беа я наблюдава как отива до рафта с пътеводителите и вади том за Ла Палма.

— Трябва ми за една приятелка — бърза да обясни и пхва книгата заедно с плика в чантата си.

После съобщава, че от вдругиден ще отсъства за една седмица. Думите идват почти естествено на устните ѝ, без да се замисля. Изважда ги на бял свят и не може да спре.

Беа само кимва. Клара приема съгласието ѝ за из път, сякаш то може да потвърди това, което тя отдавна знае. От колата се обажда на Ина. Пита я дали може да отскочи до тях. Приятелката отговаря, че разполага с изстудено вино. „Добра идея“, отвърща Клара и затваря.

Вече не изпраща есемеси на Шефан. Думите са излишни. Че е на Ла Палма, вече ѝ е известно. През последните дни той ѝ пишеше от острова, за светлината там, за морето, за вулканите. Отдал се е на копнежа, който само подсилва нейния собствен копнеж. А как вече брой дни до пристигането ѝ, той премълчава. Сега тя мълчи. Сякаш все още ще открие възможност да се върне назад. Навремето, когато си наумеше нещо, майка ѝ често я умоляваше да си даде време, в което още веднъж „да обърне листа“. Но сега вече няма лист. Сега има топка, която се търкаля. Блясват като светъл лъч добрите стари мъдрости, на Сартр и Бовоар, на екзистенциализма и на тласъка, който даваме на живота си, за да тече. Това никаква сила вече не може да го спре.

В ума ѝ отново изплува терасата с червеното мушкато, ръцете му, обгърнали голото ѝ тяло, които я повдигат, и за секунди краката ѝ се отлепят от земята. Усещането, което тогава не успяваше да назове, днес знае, че се нарича щастие. Всичко това минава през главата ѝ, докато колата ѝ спира пред дома на Ина.

— Изглеждаш добре — поздравява я приятелката ѝ и я прегръща, — дори много добре. — Тя тръгва пред нея. — Можем да седнем в градината. Залязващото слънце там пропъжда всички неприятности.

— Добре казано. — Клара се смее. — Откъде знаеш, че имам неприятности?

— Така ми прозвуча по телефона. — Ина вади бутилка бяло вино от хладилника и две чаши от шкафа.

— Къде са децата? — Клара се оглежда търсещо.

— Ще ноцуват у приятели. А Кристиян е нощна смяна. Така че съм изцяло на твое разположение.

— Слава богу, точно сега не бих понесла деца и съпрузи.

— Какво има? — Ина слага бутилката и чашите на градинската маса и сипва на двете. — Амрум, изглежда, ти се е отразил добре — казва тя със смях и се чукват.

— В Амрум си е все същата скука. Но поне имахме късмет, че времето беше хубаво.

Приятелката сбърчва чело.

— Повече няма да ходя с Йохан на този остров. Аз... — отпива глътка — ... повече няма да правя нещата, които съм правила през половината от живота си.

Ина не казва нищо. Вече не се смее.

— Помниш ли какво ти казах за родителите си вечерта, когато Йохан представи книгата си в академията? — започва Клара без заобикалки.

— Каза, че си скъсала с тях заради нещо...

— Да, а после ти казах за Изабел и нейния професор.

— Нещо не те разбирам, Клара.

— Значи скъсах с родителите си, защото се върнах от една ваканция в Италия бременна.

— Бременна?

— С Изабел, да.

— Но нали в Италия не си се познавала още с Йохан...?

— Не, Изабел не е дъщеря на Йохан. На двайсет и една се запознах с един мъж в Чинкуе Тере. Студент от Фрайбург. Беше ваканционна любов, красива италианска лятна любов. Мислехме да се видим след седмица във Франция, но той не дойде. Изостави ме. Поне така си мислех тогава. Останаха ми детето и спомените.

— А Йохан?

— С него се запознахме едва по-късно. Той се ожени за мен и осинови Изабел.

— Вие... вие никога не сте говорили за това...

— ... защото вече е без значение. Бяхме семейство, съвсем нормално семейство, всеки със своята предистория. Момчето от Италия, бащата на Изабел, беше изчезнал от моя живот, просто се беше изпарил. Не знаех дори фамилията му.

— И?

— И после Изабел се влюби в професора си.

— Този, с когото имаше среща вечерта, когато беше представянето на книгата на Йохан? — пита приятелката.

— Да, той. И познай кой се оказа този професор.

Ина поклаща глава.

— Нямам представа — изрича внимателно приятелката и долива двете чаши.

— Баща й. — Клара отпива голяма глътка.

— Мислиш, че Изабел със собствения си баща...

— Не, не, не е каквото си мислиш. Поне те така твърдят. Но са били на път. — Тя бърка в чантата си, вади цигари и запалка и пали една.

— Пак ли пушиш? — Ина ѝ подава пепелник.

— Чат-пат да. — Клара вдишва дълбоко и изпуска бавно дима.
— И да ти разкажа историята докрай — този мъж случайно е разбрал, че аз съм момичето от Италия. Хм, дойде в книжарницата ми и докато бях в Амрум, непрекъснато си разменяхме есемеси. Сега той иска вдругиден да отида при него на Ла Палма.

— Извинявай, но това звучи като от романите, за които все ме предупреждаваш.

— Вече не знам какво да правя, Ина.

— А защо навремето той не е...?

— Остър апандисит. Заради един глупав апандисит пропуснахме бъдещето си.

— О, боже. Обичаш ли го... все още?

— О, Ина, откъде да знам? Та ние едва се познаваме. Откачено е, сега съм на четирийсет и шест и се каня заради една стара история да сложа на карта брака си, живота си тук, просто всичко.

— Кога те попита дали искаш да отидеш при него на Ла Палма?

— Просто е резервирал полет за мен и е оставил потвърждението в книжарницата. Заедно с картичка, на която пише, че ме чака.

— Може ли и на мен една? — Ина посочва към цигарите.

— Разбира се. — Клара се засмива и дава огънче на приятелката си. — Лошо влияние, би казал сега мъжът ти.

— Не ми говори за него. — Тя издухва дима. — И? Ще летиш ли?

Клара върти виното в чашата си.

— Все още не съм сигурна.

— Не ти вярвам. — Ина се навежда напред. — Изглеждаш така, сякаш отдавна си решила.

— Безумно е, знам...

— Малко. Но какво би било, ако не го направиш?

— Все още не съм си задавала въпроса.

— Е, сега е моментът да си го зададеш.

— Ами Йохан? Той подозира ли нещо?

— Не. Тази сутрин отиде за пет дни в Лос Анджелис. Някакъв колоквиум. Ако му кажа, че заминавам с приятелка, ще ми повярва. Никога не подлага на съмнение думите ми. Вярва ми.

— Трудно ти е да го излъжеш?

Клара кимва.

— Да. Да, трудно ми е. Вече имах една афера и ми беше доста трудно да скалъпвам разни истории.

Ина я поглежда смаяно.

— От толкова време се познаваме, а чак сега разбирам колко малко знам за теб.

— Гледам да оставям тези неща единствено за себе си — отвърща тихо Клара. — Това, от което се страхувам, е, че ще рухне всичко, което съм градила през годините с толкова усилия. И че все някога трябва да кажа на Йохан и Изабел.

— Имаш време, Клара. Първо виж как ще ти потръгне с този мъж. Как се казва всъщност?

— Щефан. — Произнася жадно името му, това име, което изведнъж се върна в живота ѝ.

— Не трябва да пришпорваш нещата. Иди на острова и виж какво ще стане. Боже, минали са повече от двайсет години. След ден-два може да откриете, че сте се заблудили. Краят на тази история е напълно неясен.

— Но той си остава бащата на Изабел.

— Това знаеш ти и никой друг.

Клара кимва. Погледът ѝ се зарейва в градината, накрая се спира върху голямата люлка, висяща над моравата. Слага мислите си на люлката и тихо ги залюлява.

— Права си, Ина. Все още държа конците в ръка. Поне някои от тях.

Приятелката слага ръка на рамото ѝ.

— Радваш ли се?

— Както никога досега в живота си. — И в този миг ѝ става пределно ясно какво ще направи, когато след малко се прибере вкъщи. Ще се обади на Йохан, за да му каже, че отива в Рим с приятелката си Анне. После ще изпрати на Изабел по имейла същата лъжа. Ще информира Анне, че я ползва за алиби. Ще стегне куфарите си. Ще ѝ трябва туристически обувки и трикотажни панталони, както и най-хубавите ѝ рокли. Ще сложи и дребния мъж с тъмния костюм и папийонката на бели точки. За първи път от толкова години той отново ще пътува. Утре вечер ще си резервира стая в хотел близо до летището, а вдругиден, малко след седем, ще се качи на самолета. Повече няма да

пише на Шефан. Той просто ще е там. Тя ще направи всичко това, без да разсъждава дали е правилно.

Странно ѝ е колко невъзмутимо гледа на разпадането на дълго граденото бъдеще, неговото рухване и превръщането му в едно съвсем различно „утре“. В нейната зона на сигурност са се забили като колчета въпросителните, на които съвсем скоро сама ще отговори.

13

Самолетът има половин час закъснение. Половин час, в който той снове навън пред малкия терминал и пуши трета цигара. Повече от обикновено. Наоколо му се тълпят туристи с куфари, автобуси спират и от тях слизат още туристи с още куфари.

Тя спря да му пише. От два дни не даваше никакви признаци на живот. Той също замълча. Само броеше часовете, минутите до днес, досега. Ще дойде, окуражава се той. И отново изпада в размишления. Защо да хваща самолета и да тръгва след някакъв мъж, когото едва познава? Който преди десетилетия ѝ завъртя главата и сега ѝ изпрати няколко сантиментални есемеса? Който едва не се хвана с дъщеря ѝ?

Той е тук от две седмици. Правеше всичко, за което се сещаше — разходки, плуване, проверка на курсови работи и четене на книги. И мислеше за нея, постоянно мислеше за нея. В мислите си вече ѝ показваше къщата, в която бе прекарал толкова ваканции, къща в северозападната част на острова, къща, която познава така, сякаш е негова собствена. Сядаше с нея на паянтовата дървена маса в градината и гледаше морето, заедно готвеха и пиеха вино. Техните съобщения отвъд океана си подаваха ръце. Неговите и нейните изречения за няколко секунди прелитаха от един остров на друг, за да посеят близостта, където всичко се губи в неопределеност. Те нямат нищо, тя и той, нищо, което да ги свързва отпреди, освен една седмица минало и няколко думи, отдушник на копнежа.

Той гаси цигарата и поглежда към небето. Искрящо синьо небе, в което самолетът от Мюнхен се готви за кацане. Няколко напращени палми се раздвижват лениво на вятъра, сякаш напук на оглушителните децибели на моторите.

Той усеща, че нещо се разбива в него, нещо се удря в спирачките на машината там, на малката писта. Вече не може да овладее сърцето си. Чувства се като тийнейджър. Опитва да се защити с ума си и същевременно усеща, че вече не може да направлява този действащ, независимо от волята му ум.

След петнайсет минути той отново влиза в чакалнята. Мониторите там съобщават, че машината се е приземила и багажът се разтоварва. Застава до изхода, откъдето ей сега ще започнат да излизат пасажери. Първият е дребен мъж с червен куфар. След него излизат повече хора. Тълпи преминават през отварящите се и затварящи се кафяви дървени врати със залепени на тях рекламни плакати на някаква безалкохолна напитка, двойки с раници, семейства, багажни колички, натоварени догоре, всички говорят един през друг, жестикулират. Отсреща някои предлагат превоз и държат високо картони с имената и чакат своите клиенти.

И тогава я вижда. За миг нетърпеливото му сърце забравя да бие, за да може после веднага да затупти с още по-голяма честота.

Тя се оглежда търсецо. За няколко секунди той е с предимство, може да я наблюдава, без тя да забележи. Прибрала е косата си на тила, няколко кичура са се изплъзнали и падат върху лицето ѝ. Хванала е тен на Северно море. Облечена е с джинси и носи светлосиня широка риза... и туристически обувки. При вида на обувките ѝ той се усмихва и точно в този момент тя го вижда. Улавя погледа му и на свой ред му подхвърля усмивка.

— Не се побраха в чантата ми — е първото, което му казва.

— Тук ще ти вършат идеална работа — е първото, което ѝ казва.

После мълкват. Все едно мълчанието ще им предложи скривалище от чувството, което с пращане се разраства у тях. Те просто стоят наред неразборията от гласове и надвиквания. Клара — с голяма кафява пътна чанта в ръка, Щефан — с множество предварително построени изречения в главата. Изречения, които до едно не пасват на момента. Между тях има около метър и половина разстояние, метър и половина, изпълнени с очакване.

— Може ли? — Дебела жена минава покрай тях с огромния си куфар.

— Разбира се. — Щефан отстъпва встрани, после прави крачка към Клара и взема чантата ѝ. Исква да я прегърне, но е твърде рано. Наясно е, а и мястото не е подходящо, и това му е известно. Все пак слага за малко свободната си ръка на рамото ѝ, както бе направил, когато се разделяха преди няколко седмици в кафето. — Толкова се

радвам, че си тук. — Изречението се отронва от него като тежка въздишка.

— Боеше се, че няма да дойда?

— Не... или по-точно... да, малко...

Тя се смее.

— И аз имах същото усещане.

Сега той се смее.

— Откачено ли е това, което направих?

— Дори доста откачено. Но както виждаш, зарязах всичко вкъщи и сега съм тук. По въпроса за откачеността сме си лика-прилика.

Той усеща, че му харесва леката ирония, в която тя го увлича.

— Ела — приканва я той. — Колата ми е вън.

Сега тя върви до него през големия паркинг.

— За първи път ли си на този остров?

— Не, винаги идвам тук, за да работя на спокойствие, да си проветря главата — отвърща той, благодарен, че може да мине на общи приказки.

— Миналия ден си взех още един пътеводител — обяснява тя. — Прочетох доста за Исла бонита... Така се сетих за туристическите обувки.

Той спира пред бяло комби, отваря багажника и слага чантата ѝ в него.

В колата е горещо и той веднага включва климатика. После завива покрай огромна строителна площадка и излиза от района на летището.

— Тук строят многоетажен паркинг и нов терминал. Имат големи планове. Искат да направят всичко малко по-помпозно. — Той взема пътеводителя, като продължава да я гледа с тъгълчето на околото си, сякаш за да се увери, че наистина седи до него.

— Къде отиваме? — Тя поглежда с любопитство през прозореца.

Той завива към Лос Ланос, напуска малката столица Санта Крус, която със своите бели къщи се разстила живописно навътре в широк залив и гордо избутва назад съвсем немалкото пристанище в морето. Пътят се вие нагоре пред тях.

— В Пунтагорда — отвърща той.

— О, това май е доста далече?

— Да, на около час и половина с кола.

— Хотелът в самата Пунтагорда ли е?

— Няма хотел.

Тя сбърчва чело. „Толкова е сладка с така сбърчено чело“, мисли си той. Изведнъж се сеща, че още тогава това му харесваше.

— Няма хотел? — пита предпазливо тя.

— Не, ще живеем в къщата на мой колега.

Още по-силно сбърчено чело.

— А колегата...?

— Не, него го няма. Предоставя ми къщата си, когато е свободна.

— Това значи ли, че двамата ще сме съвсем сами там? — Тя вдишва шумно.

— Да, само ти и аз. Омекват ли ти коленете? — усмихва се той, с облекчение забелязва ефекта от своята самоувереност. Само за миг, но все пак.

Тя се отпуска на седалката.

— Спирам да размишлявам какво всъщност правя тук.

— Ти сама написа: „Да става каквото ще.“

Тя изкривява устни и това го стопля.

— Да става — отвърща тя с усмивка.

Пътят вече е по-стръмен. Щефан превключва на по-ниска скорост. Има съвсем малко разстояние между лоста за скоростите и нейното коляно и сякаш проследила мислите му, ръката му се отплесва върху коляното ѝ. Обхваща извивката, която навремето той бе нарекъл идеална, и я усеща под материята на джинсите ѝ. Усеща нейната топлина, която се пренася на ръката му, оттам достига до всяко ъгълче на тялото му и за няколко мига избухва нещо като пожар. Става му горещо и той вече не знае как да продължи да шофира. Мислите му препускат напред, искат вече това, което още го няма. Тези мисли не търпят повече отлагане. На следващия завой той отново връща ръката си на волана. И усеща погледа на Клара отдясно. В следващите часове запълват пространството помежду си, като коментират обектите, покрай които минават. Той ѝ обяснява как приближават огромен тунел, прокаран между две планински вериги, които делят острова на източна и западна част. Клара допълва каквото е чела през последните дни. Сега това трябва да е долината Аридане, която се простира надолу към

морето. Смят се, защото и двамата употребяват типичния жаргон на пътеводителите. И той усеща, че му е все по-приятно да си говори с нея както тогава, когато лежаха на плажа или седяха на малката покривна тераса между кашпите с червеното мушкато и си доверяваха целия все още съвсем недълъг живот.

Прекосяват Лос Ланос и той ѝ казва, че това е нещо като тайната столица на острова. Някак по-непретенциозна и по-малко разхубавена от Санта Крус, но на него му харесвала повече.

— Ако искаш, можем тези дни да се разходим из града. Пазарчето е доста симпатично. Хубава е и Плаза Испания, а кафето „кортадо“ от будката е най-хубавото, което някъде съм пил.

Много ще се радва, отвърща тя.

А той говори ли, говори. Показва ѝ банановите плантации, които заемат голяма част от пейзажа.

— Аз не ги обичам много. Там, където сме ние, няма. — *Ние*. Той казва това *ние* с удоволствие.

Огромната клисура между Лос Ланос и западната част на острова за миг кара Клара да пребледнее.

— Божичко, величествено е. — Навежда се напред, за да види по-добре. — И ние ще минем през това?

— Да, съвсем долу е и на другата страна се минава със завои през иглено ухо. В Ла Палма има много клисури, но тази тук е най-голямата. — Очарован е от начина, по който тя се държи здраво за седалката, докато той умело кара колата нагоре и надолу. Познава участъка и насън да го бутнат.

Преминават най-високата точка на една платформа, където туристите за няколко цента две-три минути могат да погледат през далекоглед, и той натиска газта. Направо литват по пътя, който с големи завои води през все по-пищна местност. Дори в скалните плочи са поникнали цветя, червени и жълти. Между тях кактуси, смокини, а след малкото градче Тихарафе и първите драконови дървета. Типични са за околността, пояснява Щефан. Имало много истории и предания за тези чворести дървета с дълги остри листа. Клара се включва с това, което е учила за типичните за региона растения, и той разбира защо е

намирал за толкова покоряващ високопарния ѝ начин на изразяване в Италия.

Скоро пристигат и той усеща как нервността му бързо започва да се връща. Той, който е имал толкова много жени в живота си, който винаги е знаел какво да каже и какво да направи, който следваше плана си за покоряване с направо плашеща прецизност, изведнъж не знае как да продължи. Досегашният му опит не работи тук, просто не може да го използва. Тук има нещо, което не разбира, и чувства, че е неразбираемо. Исква да задържи всеки един от моментите, да не ги пусне да си отидат. Това са моментите, пред които по-късно слагаш едно пък-и-знаеш-ли. В Пунтагорда изведнъж се умълчават и двамата. Всички думи, които в последните часове така спокойно се бяха излегнали помежду им, се стопяват. Карат безмълвно през градчето, което не е кой знае колко красиво и стои като отцепено от заобикалящия пейзаж. Оставят последните къщи зад себе си. Слизат надолу, през маслинова горичка, по някое време свиват надясно в нещо като черен път. Дупките принуждават Щефан да намали скоростта.

Най-накрая пред тях се появява входна алея и той обявява:

— Вече сме тук. — Гласът му прозвучава по-дрезгаво от обикновено.

Погледът ѝ се насочва към кипарисите и увлича със себе си мислите, сякаш за да могат заедно да постоят за малко горе. Да постоят преди това, което предстои.

Откакто тази сутрин се качи в самолета, всичките ѝ системи бяха в аварийно състояние. Малко преди чекирането пред нея внезапно се появи Карин, момичето от общежитието на Изабел, заедно с едно глуповато усмихващо се момче.

— Охоо, ще пътувате за Ла Палма? — Какво трябваше да каже? „Не, всъщност ще пътувам за Рим, само че, без да искам, съм застанала на това гише. И моля те, не казвай на Изабел, че си ме видяла...“ Не каза абсолютно нищо, само пожела приятно пътуване. А на себе си — да се махне по-скоро от това летище.

По пътя не можа да хапне нищо от предложеното от стюардесата на малката пластмасова масичка пред нея. Остави всичко, пи само вода. Сега ѝ стана лошо на стомаха. Пристигането на летището на острова, страхът да мине през стъклената врата, неукротимата буря в стомаха ѝ, щом го видя. Усети, че той е не по-малко развълнуван от нея, и това по странен начин я поуспокои.

Разговорите в колата: той екскурзоводът, тя чужденката, която я развеждат. Говореха за маловажни неща като на филмов преглед. Филмов преглед, който няма нищо общо с филма. Между тях погледи, усмивки, първи опити — после изведнъж ръката му на коляното ѝ, като токов удар, който задейства желанията, късо съединение на желания.

„Вече сме тук.“ Неговите дрезгави три думи отново я приземяват, мислите ѝ скачат от кипариса на земята.

Тя слиза от колата, попротяга се и се оглежда. Първото, което забелязва, е градината. Смокинови, бадемови, маслинови и портокалови дървета, храсти розмарин, стрелиции, бугенвиллии,

олеандър, рози... Басейн, до който са сложени два шезлонга под чадър. После вижда къщата от кафяв естествен камък, със сини прозоречни капаци и врати, тераса, на която има четири стола около дървена маса. И изглед към морето, което далече, далече долу блести в синьо.

Направо ѝ иде да се оципе по ръката. Да, всичко това не е сън. Действителност е. „Стоя тук, докато мъжът, когото мислех, че съм загубила преди повече от двайсет години, носи чантата ми към вратата.“

Тя тръгва след него. Усеща колко са стръмни стъпалата, които водят към къщата. Усеща и че се усмихва, когато той се спъва. Вътре е приятно хладно. По пода теракота, модерни картини по стените, вази с цветя от градината. Щефан отново си връща дар словото. Това било дневната — помещение с изглед към морето, голяма камина, светли мебели, много книги. А това тук били кухнята и трапезарията — стара маса, модерни столове, много камък и дърво, хайтек уреди, дизайнерски лампи. Скъпо, подсказва ѝ чувството, доста скъпо.

Щефан се изкачва по стълба. Взема чантата ѝ, която е оставил до външната врата. Тя го следва с три стъпала надолу.

Банята — две мивки, душ, вана, огромна. Мозаични плочки в кафяво и синьо, кафяви и сини кърпи, хавлиени халати.

А тук е спалнята. Той отваря вратата — и първото, което вижда, е леглото. Едно легло.

— Има ли...? — Тя преглъща.

Той веднага разбира.

— Не, това е единствената спалня. — Той се покашля. — Има само още един кабинет с диван в него. — Заприличва ѝ на дете, което е сгазило лука.

Изведнъж ѝ става смешно. Всичко в нея се смее. Вече не може да се спре. Все едно с този смях изведнъж сваля от себе си трупалото се през последните седмици, последните дни, последните часове.

— Окей — изрича накрая тя и се мъчи да овладее гласа си. — Заклучи ме на този остров, а аз си мислех, че ще си живеем отделно в симпатичен, малък хотел. Пробно, така да се каже, за да видим дали... А ето ни в тази смахната къща и този изглед, и тази градина, и това легло, само ние двамата. Трябва да призная, че... ами доста е смело от твоя страна.

Той се усмихва и тя отново вижда пред себе си загорялото от слънцето момче с дълга коса, което седи под чадъра и пуши, а и улавя нейните дръзки погледи.

— Сърдиш ли се?

— Още се чудя. — Тя посочва голям гардероб. — Може ли да си подредя нещата?

Той кимва.

— Дясната страна е свободна.

Тя отваря чантата си.

— А сега бих искала да си взема душ. И да събуя тези неща. — Посочва туристическите си обувки.

Той се обръща към вратата, а на нея ѝ иде да го прегърне и да го помоли никога повече да не я пуска. Смехът я зарежда с дързост. Дързост в изобилие и тя внезапно усеща, че от години не е изпитвала такава лекота.

Тя се къпе дълго, оставя водата да се стича по тялото и косата ѝ. Увива се в една от сините кърпи и оглежда нещата му, които са на рафта под огледалото. Пяна за бръснене, четка, самобръсначка. Хваща нещата едно по едно, прокарва пръсти по тях. Афършейв, дезодорант, тоалетна вода. Завърта капачките, мирише ги, не са сладникави. Още в колата усети аромата. Йохан си пада по по-сладникавите... Не, няма да мисли за Йохан, не сега, Йохан е далече, цял океан ги дели. Четка за зъби, паста за зъби, конец. Започва да вади своите неща и да ги слага до неговите. Крем, лосион за тяло, дезодорант, парфюм, руж, сенки, спирала, червило. И още веднъж четка за зъби, паста за зъби, конец.

„Намирам се с чужд мъж в чужда къща на чужд остров“ — казва си тя, докато бърше мократа си коса и се оглежда за сешоар. Явно косата ще трябва да изсъхне и така. Леко я понавива с пръсти. После си слага малко парфюм, лек летен аромат, който сама си е купила. Йохан не е мъж, който ще подари парфюм на жена си.

Връща се в спалнята, подрежда си нещата в гардероба, посяга към различни рокли и накрая се спира на тъмносиня на бели точки. След цял ден в тежките туристически обувки краката ѝ най-после се наслаждават на леките сандали. Сяда на ръба на леглото да закопчее каишките. Едната възглавница е вече намачкана, другата е съвсем

гладка. Тя се усмихва, докато пригладва с пръсти гънките. Взема усмивката със себе си и слиза по стълбата.

Той стои в кухнята, стои там в своя светъл панталон и сивата си риза с навити ръкави. Тя вижда това, което видя още в колата — загорели от слънцето ръце с тъмни косми по тях, които сега слагат миксер до дъска, на която има домати, лук, чесън и подправки. Мащерка и розмарин.

— Предположих, че си гладна — подхвърля той.

Тя кимва и усеща как очите му я обгръщат. Знае, че изглежда добре в роклята.

— Обичаш ли риба?

— Дори много.

— Тук продават само малки пъстри костури, *viéjas* им казват, и са страшно вкусни.

— Да помогна ли?

— Не, ще стане бързо. — Той си бърше ръцете в кухненска кърпа. — Вино?

— О, да, вино, чудесно.

Той отива до хладилника и вади бутилка бяло вино. Тя го наблюдава как маха обвивката и после с няколко движения дръпва корковата тапа. Има здрави ръце. Днес в колата коляното ѝ отново го почувства.

Той налива виното в две чаши и ѝ подава едната. „Следобед е“, мисли си тя. С Йохан никога не са пили следобед.

— За всичко, което предстои. — Той чуква чашата си в нейната. При това ръцете им се докосват, съвсем за кратко, но достатъчно дълго и кожата по ръката на Клара настръхва.

Виното е студено и сухо. Тя отпива голяма глътка, после веднага още една. Сеща се, че нищо не е хапвала днес. Вижда и че погледът му вече не се откъсва от нея. „Искам да го целуна“, мисли си тя.

— Да сложа ли масата? — вместо това пита тя.

Ъгълчетата на устата му трепват.

— Да, ще ядем навън. — Той ѝ показва къде са съдовете и приборите и докато тя слага всичко на таблата, той нарязва зеленчуците на ситно и с подправките ги обърква в тава. Вади от

хладилника две пъстри с преливащи се цветове риби и ги измива на течаша вода. После ги подсушава, слага ги в тавата и пъхва всичко във фурната. Нарязва бял хляб и го слага в панер. Салатата разделя в две купи и поръсва с оцет, зехтин, сол и черен пипер.

Тя взема таблата и я изнася на терасата. Късен следобед е, но все пак още е топло. Няколко гущера уплашено се шмугват в пукнатините на зида. Масата е на сянка. Тя слага всичко на мястото му така, сякаш никога в живота си не е правила нещо друго. Отвън внезапно се дочува музика. Ян Гарбарек — „Дванайсет луни“. Тя се усмихва, харесва този диск. Това е музика, която никога не е слушала с Йохан, а винаги сама.

Рибата ѝ е вкусна така, както никога в живота ѝ. Тя си капва пресен зехтин върху бялото месо.

— Къде си се научил да готвиш така добре?

Той се смее.

— Това е кухня тип „бързо хранене“. Най-важни са подправките и времето за печене, всичко друго се получава от само себе си.

Тя се обляга назад.

— Какво прави тук две седмици?

— Преглеждах курсови работи, разхождах се, вечер излизах с компания извън района на по едно вино... — долива на двамата — ... мислех за теб.

— Какво мислеше?

— Мислех дали ще дойдеш.

— Сега се радвам, че съм тук.

— Сега?

— Ти хубаво ме пришпори с твоята картичка и самолетен билет.

Той отчупва хляб и си топва в чинията. „Йохан никога няма да направи такова нещо, минава ѝ през ума. Той винаги ползва нож и вилица.“

— Наложил ли ти се да измисляш гадни лъжи? — пита той и пъхва залька в устата си.

— Ами сега мъжът ми е в Щатите. Казах му, че ще летя със стара приятелка за Рим.

— Приятелката ти знае ли?

— Разбира се. Казах същото и на Изабел.

Той става сериозен.

— Как е Изабел?

— Когато се върнах, се чухме за кратко по телефона. Звучеше унило, потиснато, съвсем различно от обикновено.

Той кимва. Не казва нищо.

— Мисля, че доста се е... — Тя не довършва изречението.

— Знам — отвърща той, — но от друга страна, ако не беше тя, сега двамата нямаше да седим тук.

Тя поглежда към морето, което образува бели гриви далече под тях. Леко се долавя шумът му.

— В един момент ще трябва всичко да изясним — казва тя.

— Сега не мисли за бъдещето.

— Прав си. — Тя сплита ръце на тила си, косата ѝ е още мокра. — Нека първо се потопим в миналото.

Той се смее.

— Да прибавим ли и малко настояще?

— В него изобщо не мога да се позная.

Той сбърчва чело.

— Мисля си, че играя главната роля във филм, чийто сценарий ми се губи. Седя си тук и вече не знам какво да кажа, толкова съм... о, Щефан, толкова съм...

— ... развълнувана?

— Да. — Пръстите ѝ потупват роклята, пригладват я. Сякаш с жеста се надява да изглади и последната гънка на мислите си. — Но какво правим ние тук?

— Наистина ли се чудиш? — Той взема бутилката от шампаниерата и налива на нея и на себе си.

Тя се усмихва и поема дълбоко въздух. Въздишката достига и до него, изпратена от нея над масата, на която сега лежат два рибешки гръбнака.

Той побутва леко чашата си напред-назад.

— Може би не трябва да прием твърде много преди това.

— Преди кое? — Треперенето пронизва въпроса ѝ.

Погледът му не оставя място за повече компромиси.

Докосва я там, където от десетилетия никой мъж не е прониквал. Той се изправя и заобикаля масата. Сърцето ѝ започва да препуска. Сърцето ѝ не може вече да се спре в устрема си да завладее територия, която толкова дълго е била Ничия земя.

Тя се оставя да бъде издърпана като в обектив на времето. Той взема ръцете ѝ в своите и започва леко да прокарва палци по кокалчетата на пръстите ѝ. Тя притихва, дишането ѝ следва такта на ласките му. Скланя глава и усеща брадичката му на темето си. Усеща я как бавно се рови в косата ѝ. Ръцете ѝ се измъкват от неговите и отстъпват място на раменете, врата, гърба, който сега се увива в кръста под твърдия натиск и поема на свой ред пътешествие по неговото тяло. Втвърдени, те докосват гърдите, хълбоците, трапчинката на дупето му. Тя не иска вече да се откъсне от тях, да се отлепи, да направи пауза. Поднася му лицето си и изхвърля всички мисли от главата си. Предлага му само воднистосиньото си. Кани го да потъне в него и да плуват заедно. Там, където времето и пространството вече нямат фиксирани очертания.

Почти едновременно затварят очи, сякаш за да се насладят на това, което виждат, което са видели отново, да се насладят на известно забавяне, преди устните им да направят това, което вече няма да може да се спре. Неговите са топли и малко твърди. Езикът ѝ бавно минава през малкия отвор, погалва неравностите, стига до зъбите, намира отново малката пролука, която още тогава придаваше на усмивката му нещо несъвършено. Той ѝ се предава, оставя я да направи проучването си и тя поема това, което той ѝ предлага, поема все повече и повече. Накрая стига до езика му, който посреща нейния, първо леко, а после с интензивност, която изведнъж превръща всичко досега в прелюдия.

„Сега ли искам, още днес?“ — пита се ужасено тя, докато пръстите му навлизат в колебанието ѝ под подгъва на роклята, под синия плат на бели точки, и намират бедрата ѝ. Тя поема въздух през зъби. Това е достатъчен знак за ръката му да се насочи към вътрешната страна на бедрата ѝ и в миг да сломи всичките ѝ съпротиви.

— Да отидем горе. — Гласът му трепери, а тя е в състояние единствено да кимне на страстта, която вече не търпи отлагане. Тя тръгва след поканата му, минава след него през трапезарията, през кухнята, нагоре по стълбата. Оставя се да я заведе до леглото. Същото легло, на което бе седяла преди два часа и бе прокарала пръсти по него. Вижда как той широко отваря прозореца, за да пусне морето отдолу. Вижда как тръгва към нея и ѝ подхвърля трепване на ъгълчето на устата. Трепване, което се кани да се превърне в усмивка. Усмивка,

която сканира трепкането на сърцето ѝ, без да пропусне нито един удар.

Той погалва презрамките на роклята ѝ и платът пада от раменете ѝ на пода. Купчинка бяло-синьо, което сега лежи в краката ѝ, а тя стои гола до кръста пред него. Погледът му се вдига до зърната на гърдите ѝ и тя започва да разкопчава ризата му. Най-последно! Откога не се бяха занимавали пръстите ѝ с това? Очакване, копче по копче... Тя оголва гърдите му, при което забелязва, че са по-космати отпреди. Ръката ѝ се плъзва надолу към корема и стига до пъпа. Той изстенва, гърлено умолителен звук, който се прекъсва, докато тя разтваря ципа на панталона. И усеща. Усеща как е спряла да усеща годините. Копнеж, който избуява.

Той пъхва ръце под бикините ѝ, плъзва ги по цепнатината на дупето, където се е овлажнило, проучва с показалец и среден пръст възбуденото място и с лек натиск я поваля на леглото. Отстраняват последните остатъци от плат по себе си, когато падат на възглавниците, и взаимно се предават на голотата си. Голота, която не е толкова съвършена както някога. Все пак голотата носи отпечатъка на годините. И с доста учуден поглед по остарелите си тела те изведнъж откриват какво са намерили в тях преди толкова време. Отново започват играта на тази освободеност, която отнема всякаква тежест.

Клара сяда със смях върху него, усеща как той бавно превзема всеки ъгъл от нея, усеща твърдите му тласъци, усеща ръцете му на хълбоците си, на дупето си. Тя се предава на тези ръце, докато мощно влиза в ритъма, който все повече и повече се засилва. Членът му реагира и на най-лекото ѝ движение. Те се сливат, Ти и Аз се разтварят едно в друго, превръщат се в Ние. Тя отмята глава назад, когато настъпва първият оргазъм. Секунди по-късно получава и втори. Навежда се над Шефан, обгръща лицето му с косата си, чува собствените си стонове, чува неговите и усеща как той най-последно се освобождава от това, за което и двамата вече нямат търпение.

Главата ѝ се отпуска на гърдите му и остава там под неговите ласки. Тя вдишва мириса му, който ѝ е още непознат, готова да съхрани всеки нюанс. И да не го изпуска повече...

Той повдига косата ѝ, духва на тила ѝ и заравя лице в него.

— Още си е тук — прошепва той.

— Кое?

— Мъхът по врата ти. Още тогава се влюбих в тези косъмчета.

Тя се смее и се търкулва до него.

— А аз се влюбих в къдриците ти.

Той се хваща за косата.

— Е, малко са се поскъсили.

— Но все още ги има и са черни. — „Като на Изабел“ — мисли си тя. Светкавична мисъл, но на него не му убягва.

— Има малко сиво тук-там.

— О, стига, толкова ли си суетен?

— Малко.

— Откривам съвсем нови страни у теб. — Тя подпира глава на ръката си, поглежда през прозореца, където слънцето тъкмо се търкаля към морето, готово да падне в него.

— Нормално е, минали са повече от двайсет години.

Той проследява погледа ѝ. И тя знае, че той си мисли същото като нея. Нейното „Искам отново да гледам с теб морето.“ Неговото „Ще го гледаме!“ Вече четири седмици, откакто тези думи дадоха първото обещание. Генерална репетиция на чувствата, която с радостно очакване се настройваше за премиерата. Премиера, която отново ги изпрати на сцената — след толкова продължително отсъствие от репертоара.

Устните му се плъзват по гърба ѝ, оставят целувка между плешките.

— Толкова е хубаво, че още го има всичко, че отново те има теб, че отново си тук, Клара.

В отговор кожата ѝ настръхва.

— Розе Ауслендер казва: „Кое е зад нас, не е останало зад нас. То расте в твоите клетки...“

— „... като дърво, поникнало от сълзи или от някогашно щастие“ — допълва тя.

— Знаеш това стихотворение?

Тя кимва.

— Когато си нещастен, търсиш в книгите думи, от които да се почувстваш разбран.

Той гали косата ѝ.

— Много ли беше нещастна?

— Бях безумно тъжна, наранена, гневна, самотна, понякога дори уплашена...

— Уплашена?

— Да, страхувах се, че всичко това само съм си го въобразила. Страх, че няма да бъда за теб нещо повече от неангажираща ваканционна авантюра.

Той въздъхва.

— И да пропилеем цели десетилетия от живота си.

— Десетилетия, че и цялото си бъдеще. Десетилетия без бръчки и дефекти. — Тя се усмихва, без той да види.

— Какви бръчки и дефекти?

Тя се смее и му показва очила за четене върху купа книги на нощното ѝ шкафче.

— Може би трябва да си ги сложиш, за да ме видиш.

Той се обръща към нея така, че лицето му е съвсем близко до нейното.

— Искам да те прочета, Клара, всяко изречение, всяка дума, всяка буква искам да разбера, но за това не ми трябва очила.

Целувката му спира всякакви възражения. И тя усеща как той ѝ дава това, което дълго напразно е търсила. Ласки, които достигат не само кожата, но и душата ѝ. Тя усеща как движението им я увлича, как чувствата ѝ минават на по-висока скорост. Липсва ми педалът на спирачката — мисли тя и мисълта по странен начин я изпълва с лекота. И докато обвива ръце около него, се чувства щастлива. Щастлива, че е на този остров. Седем дни сама с него, заобиколени от дълбоко море, в което има достатъчно място за всички задръжки. Поне за първата.

По-късно той донася вино от терасата, оставя шампаниерата и двете чаши до леглото. От време на време се чукат за наздравица. И си говорят. Говорят си, сякаш няма да има утре. Все едно още днес трябва да разкажат половината си живот. Клара разпитва за Южна Америка и Щефан ѝ разказва за пътуванията си с Макс. Пътувания с най-добрия му приятел, които правел с такова удоволствие. Тя го вижда седнал на Пирамидата на Луната в Юкатан, придружава го в раздрънкания междуградски автобус до Коста Рика, отива с него на плажа в Кахуита

да плува, с него е, когато се напива в една бodega в Сан Хосе, защото някакво момиче на име Клара просто не му давало мира.

И докато думите му я пренасят в онази кръчма, тя скришом допълва и мислите си. По онова време трябва да е била някъде в петия месец. Беше избягала от дома си, прекъснала следването и си търсеше работа като учителка. Живееше при приятели и вечер в леглото се държеше за корема. Този леко закръглен корем, от който по едно време детето му даде първите сигнали. Сега, тук, не му казва нищо за това. Само разпитва и научава, че е бил в Перу, когато се е родила Изабел. Гореве на Мачу Пикчу, когато дъщеря му проплаква за първи път в Хамбург-Епендорф. Клара събира спомените, без да му показва парчетата от пъзела си. Още не. Още е твърде рано. Спомня си как навремето взе ръчичката на Изабел в своята и усети, че държи мъничка частица от него. Сега хваща ръката му, прокарва плахо ръка по облите му нокти. И тях е наследила Изабел, открива смаяно тя.

Бяха изправили възглавниците зад гърбовете си и се бяха облегли на тях, така че и двамата да виждат водата, която сега е потъмняла. Над нея пада небето, на небосвода се появяват звезди и Клара е смаяна колко са много.

— В някоя от следващите вечери ще се изкачим на Роке де Лос Мучачос — казва Щефан.

Тя го поглежда въпросително.

— Най-високата планина тук, близо две хиляди и петстотин метра. Ненаправно са направили обсерватория там. Често съм си мечтал да отида с някого и да гледам звездите...

— Никога ли не си бил с жена тук?

Той поклаща глава.

— Много ли жени си имал?

Той се усмихва и отпива глътка вино.

— Няколко.

— Млади? — пита тя. — Като Изабел.

— Да, и млади.

— Хм, педагогическа еротика...

— Знам, знам...

— Извинявай, но е адски изтъркано клише. Професор и студентка... Поне доставяше ли ти удоволствие?

— Невинаги. Всъщност... Всъщност винаги беше едно и също. В началото ласкае егото ти, но после ти скапва психиката. По едно време започнах да не се понасям. — Той посяга към цигарите на нощното си шкафче, запалва една и вдишва дима. — Искаш ли? — Подава ѝ запалената цигара.

Тя си дръпва.

— Ти си първата, която водя тук — поема отново нишката той.

— Но защо го правеше?

— Суета. — Бегло се изсмива. — Може би не исках да се обвързвам.

Тя повдига вежди.

— Класически случай на неспособност за обвързване, предполагам — пояснява той.

— Никога ли не си имал по-дълга връзка?

— О, имах. Казваше се Сузана. Навремето в Леванто дори ти разказвах за нея.

— Тази, която не ти пасвала в живота ли? Която мислела за сватби, общ дом и деца?

— Точно тя, да.

— Значи пак сте се събрали?

— Тя ме чакаше цяла година, докато бях в Южна Америка. Теб те нямаше, а тя беше тук, когато се върнах с пълна раница разбити илюзии.

— Дълго ли останахте заедно?

— Няколко години. После ѝ писна от мен и аферите ми и ми би шута.

— Звучи като да си много ценен от жените.

Той я привлича към себе си и я целува по челото.

— Ще бъде ли твърде банално, ако кажа, че никоя не беше като теб?

— О, безспорно. Макар че — тя отпива от виното — аз съм имунизирана срещу такива комплименти.

— Аз съм щастлив, Клара. — Сега тя усеща ръцете му по голото си тяло. Още през онова италианско лято той умееше да я обезоръжава. — Толкова съм щастлив, че дойде.

— Не се ли разколеба в някакъв момент? Ама честно.

Той поклаща глава.

— Боях се да не се разколебая, да, но винаги съм знаел, че онова тогава не беше просто една седмица. Ти беше обсебила мислите ми през всичките тези години. Винаги у мен е съществувало едно място на име Клара и никой не е имал достъп до него.

— Пак цитат, а?

Той я поглежда смаяно.

— „Споменът е куче, което се настанява, където си иска.“

— Харесва ми. От кого е?

— Нотебом.

— Умна Клара както винаги.

— Но никога нямаше да се съберем, ако...

— ... не се беше намесила съдбата, така е.

— Вярваш ли в тези неща?

— Вярвам, че някой ни свързва още повече.

— Имаш предвид кукловода на картичката?

— Той е метафора, да.

Тя се обляга назад.

— Обичам метафорите, навсякъде се оглеждам за картини, насоки и скрити значения.

— В това отношение много си приличаме.

Той взема чашата ѝ и я слага до своята на пода. Ляга внимателно в скута ѝ и обгръща хълбоците ѝ. Тя разтваря крака и едновременно с това затваря очи. Знае какво предстои. Желаете предстоящото. Остава се на устата му, на ръцете му да отворят това, което им предлага. Чувства как страстта му търси мястото, намира го, взема го. Чува себе си, чува него, не чува нищо повече.

Когато най-после заспиват, е късно след полунощ.

— Днес няма Мадона, която да ни пази — промърморва тя.

Той се усмихва. После и двамата отнасят в съня си една баня с розови плочки и малко сгъваемо легло.

В просъница той потупва мястото до себе си. Празно е. Омачканите възглавници са хладни. „Да не би всичко да ми се е присънило? — минава му през ума. — Нейният смях, топлината ѝ, уханието ѝ? Да не би всичко да е било плод на въображението ми и да е оживяло в съня?“ Той съглежда двете винени чаши и празната бутилка до леглото. Внимателно събира спомените от вечерта. Прозорецът все още е широко отворен, слънцето е ниско. Осем часът, досеща се той.

В банята прокарва ръце по косата си и се поглежда в огледалото. Вижда, че в чертите му се е върнало нещо, което дълго не беше забелязвал. Нещо, което е изтрило целия цинизъм и е сложило на негово място ведрост. Той взема от закачалката хавлиения халат и забелязва, че другия го няма. Неговия го няма, тя е взела неговия.

Той се усмихва. Още докато с любопитство разглежда кутийките ѝ с кремове и гримове на полицата, чува от градината шума на вода. Поглежда през прозореца. Отишла е да плува. С бързи, спокойни движения тя прекосява басейна. Той си дава сметка, че и това е един от моментите, които иска да съхрани. Желаете да ги застопори и занаяпред да не изпусне безценните секунди, в които жадно се вкопчваш, защото твърде рядко те спохождат.

Клара влиза с хавлията си от градината в кухнята, където той вече е сложил масата. Хляб, шунка, сирене, яйца, кисело мляко, мед, мармалад, малко мащерка, прясно изцеден портокалов сок, папая, кафе, горещо мляко.

— Не беше честно да ме оставяш горе сам — поздравява я той.

Тя увива ръце около него.

— Ти още спеше дълбоко. Не исках да те будя.

Той леко я целува, лека целувка по носа за „добро утро“.

— Хубаво ли беше?

— И още питаш.

Той се смее.

— Говоря за плуването.

— О, да, и плуването беше хубаво — добавя тя със смях.

— Значи ставаш с петлите.

— Винаги е било така. Нали в Италия...?

— Да, да. Ти и тогава в седем беше будна и искаше да закусваме някъде на плажа.

Тя сяда на масата.

— Помня онзи малък бар, където имаше капучино и бадемови бисквити...

— ... и една дебела бабичка зад бара, която се мъчеше да отгатне каква ли нощ сме прекарали.

— Искаше ми се да мога да прегърна целия свят.

— Аз и тази сутрин го искам. — Той сяда до нея и взема каничката с кафе. — Искаш ли?

Тя кимва.

— Мляко? Захар?

— Само мляко. — Очите ѝ обикалят масата. — Каква великолепна закуска!

— Надявам се да имаш апетит?!

— Апетит е слаба дума. Зверски гладна съм.

— Значи папаята и мащерката са от градината. През есента имаме и смокини и бадеми, но за жалост сега не са узрели. Тук на острова има козе кисело мляко, както и мед. Дори само затова си заслужава да се идва тук.

Тя си взема от всичко. Опитва, дъвче, пие. А той я гледа, още не може да осъзнае, че е тук, при него, и ѝ харесва всичко, което той е набрал и купил за двамата.

— Знаеш ли, че за първи път от години някой прави закуска за мен? — пита тя, докато пъхва парче папая в устата си.

— Твоят мъж обича ли...? — Той не довършва изречението и инстинктивно спира пред въпросителната.

Тя хваща ръката му.

— Всяка сутрин моят мъж сяда на масата, изяжда три препечени филийки, нито повече, нито по-малко, и се скрива зад вестника си.

— Звучи някак... класически. — Той прокарва пръстите на лявата си ръка под ръкава на нейния, неговия халат. Кожата ѝ е свежа. Освежена от водата в басейна.

— Да — кимва тя. — Винаги съм си мислела, че е някакъв фарс. Да се отдаваш на размишления, скрит за половин час зад вестника си.

— Какъв е бракът ви?

Тя си взема от шунката.

— Ти със сланинката по края ли я ядеш? — пита тя.

Той реагира объркано.

— Да, разбира се.

Тя разкъсва шунката и пъхва по едно парче в своята и в неговата уста.

— Нашият брак е без сланинка по края — отвърща тя. — Той все ми напомня да я изрязвам. Било нездравословно. Накрая така се получава, че ни липсва вкусното. Движим се, така да се каже, по сухо месо. Винаги когато се възпротивя, той само поклаща глава. Аз съм неразумна, гласи стандартното му изречение. — Тя се усмихва. — Сам си направи изводите какъв е бил съвместният ни живот.

Той ѝ сипва кафе.

— Изабел каза, че баща ѝ ти дава малко храна. Той... да... тя каза, че той те държи гладна.

— Дъщеря ми е много наблюдателна.

— Като майка си.

Тя се усмихва.

— Изневерявала ли си му някога?

Сега тя си налива кафе. Налива си, за да спечели време.

— Беше мимолетна афера. История без бъдеще.

— Мъжът ти знае ли?

Тя поклаща глава.

В този момент внезапно го обзема страх. Студен, непознат досега страх, че всичко тук ще се превърне само в една забегка. Във временна история. Нищо повече от мигване в един дълъг семеен живот.

Тя сякаш мигом забелязва това, защото оставя чашата си и взема лицето му в двете си ръце. Ръцете ѝ са хладни. Хладни и нежни.

— Това с нас е друго — казва тя. — Съвсем друго.

— Ти да не четеш мисли?

Тя го гали по косата.

— След тази нощ с теб вече няма да се предам, Щефан. Само си мисля, че ще бъде доста сложно.

— Не виждам нищо сложно тук.

Тя прехапва устни. Това ѝ придава нещо неустойимо момичешко, смята той.

— Да, прав си — отвърща тя. — Най-добре да оставим всичко, което предстои в Мюнхен, за много, много по-късно.

— Стратегията на Скарлет?

— Ей, само не казвай, че великият професор по литература тайно чете не само „Любовна история“, а и „Отнесени от вихъра“.

— Само съм гледал филма един-два пъти.

— Голям кич.

— Аз си падам по кича.

Тя се усмихва.

Той я наблюдава как гребва с лъжица от меда, после и от киселото мляко и накрая я облизва. „Хубава е — мисли си той. — Без грим, няколко бръчки около воднистосините очи и на челото, луничките, пръснати по малкия нос, червеникаворусата, леко навита коса, прибрана на кок за плуването, небрежно загърнатият хавлиен халат, под него гола.“ Тя е доста над четирийсет, безспорно има бръчки и дефекти, за които говореше снощи, и въпреки това е много по-красива от младите жени, с които сутрин сядаше на закуска и тайно се надяваше час по-скоро да си съберат багажа и да си тръгнат.

— Искаш ли да разглеждаме забележителности? — пита той. — Можем да отскочим до Лос Ланос да пием кафе, после ще ти покажа южната част на острова. Ще си вземем хавлии. Плажовете тук не са нещо особено, но като за разходка стават.

Тя кимва.

— Звучи добре.

След два часа те седят в сянката на огромни индийски дафинови дървета на площад, който се казва като всеки втори в Испания: Plaza de Espana.

Купуват от пазарчето в Лос Ланос зеленчуци, скариди и риба тон и всичко наместват в хладилната кутия в колата. Щефан възторжено

наблюдава как Клара се пазари на испански с търговците и получава одобрителните им погледи. Тя жестикулира с ръце, докато обяснява какво иска. Получава всичко на малко по-ниска цена от обичайната.

Той я прегръща, а тя се сгущва в него и тази близост сякаш се предполага от само себе си. „Ние отново сме двойка — мисли си той. — Двойка!“ Думата му звучи чуждо и той още не се решава да я използва. Скътва я търпеливо за себе си и се наслаждава на тишината на всички обещания, които този звук разтваря у него.

Plaza de Espana е центърът на провинциалния град, а гвоздеят на този център е дървената осмоъгълна будка, в която има постоянно работеща кафемашина. Тук идват всички, както местни, така и туристи. Семейства, приятелки, колеги сядат по масите, нахвърляни безразборно по почистения до блясък паваж. Тук разговарят, смеят се, спорят, четат вестник или просто замислено бъркат кафето си.

Щефан поръчва две кортадо.

— Късо, черно, с дебел слой сладко кондензирано мляко — обяснява той. — По-хубаво не може да се намери в цяла Испания.

Клара се съгласява с него, след като отпива първата глътка.

— Иначе сам ли си седиш тук?

— Да, обичам да гледам хората. Междувременно и чета.

— Навсякъде ли ходиш с книга?

— Без книга съм като половин човек.

— Какво четеш в момента?

— „Тендър бар“.

— Охоо, темата за пословичния алкохолик...

Той се смее.

— Признавам, че без бутилка уиски до мен удоволствието от този роман е само наполовина. А ти? Какво...?

— О, засега само кримколийки.

Той сбърчва чело.

— Така наричам кримките едnodневки — отвърща весело тя. — Понякога имам нужда от малко напрежение за кратките разстояния в живота си.

— А за дългите?

— Виж, за тях е друго. Наскоро препрочетох Джонатан Франзен.

— Значи си опряла до американците? — Той се покашля, за да направи преход към следващия си въпрос. — Мъжът ти обича ли... и той ли чете с такова удоволствие като теб?

— Професионална литература. Чете научни изследвания.

— А литература?

Тя поклаща глава.

— Разбирам. — Той кимва. Макар нищо да не разбира или да разбира все по-малко. По телевизията беше гледал в едно научно предаване изследователя на мозъка Йохан Вайднер. Възрастен мъж, с посивяла коса и вратовръзка, който добре формулираше изреченията си. Правилни изречения, без ъгли и ръбове, изречени с тих глас, който не признава отклонения нагоре и надолу. — Той добър баща ли беше? — пита Щефан.

Тя рязко извързва поглед, сякаш нещо е паднало до нея.

— Да — отвърща тихо, — да, той е добър баща.

Той забелязва, че гласът ѝ трепери, докато казва това, и не смее да разпитва повече.

— Изабел спомена, че обичаш да се караш — сменя бързо темата той.

Тя се усмихва.

— Да, но на Йохан не можеш и да се скараш. Той смята, че кавгата не е решение. Не е решение или не води до нищо смислено... Постоянно ми противопоставя разума си. Изабел усети това и все се спасяваше при него. О, не, невинаги съм била добра майка... Я ми кажи, какво още си говорехте за мен?

— Разни работи.

— Трябва ли да се тревожа?

Той си играе с дръжката на чашката и поклаща глава.

— Ние... ние би трябвало да сме честни един с друг, да не крием нищо.

Тя преглъща. Това не му убягва. Винаги е бил подчертано наблюдателен. Сузана му беше казала, че е в състояние да чуе кашлянето на бълхите.

— Има много неща, които искам да ти разкажа — изрича внимателно Клара. — Но... дай ми време.

— Имаме цяла седмица.

До тях се настанява семейство с три хленчещи деца.

Мъжът казва троснато на жената да ги усмири. Тя гледа изнервено и трескаво маха на персонала.

— Предлагам да отидем на по-спокойно място — предлага Шефан и слага евро и петдесет цента на масата. — А, между другото, тук наблизно има магазин, в който видях една рокля. Прилича малко на онази, с която често се обличаше в Италия.

— Синята с бродериите?

— Точно така. Искаш ли да ти я покажа?

Той ѝ подарява роклята и настоява да не я съблича. Връщат се към колата и той я хваща за ръка, после залюляват хванатите си ръце, както правеха на младини. Отново се озовават в своята палавост, която иска да отърси, да изхвърли натежалото през годините. И изведнъж се спират. Просто се спират на улицата, за да се целунат, ей така, сред хората, които минават покрай тях с пазарски чанти и детски колички. Целуват се, сякаш са само двамата, само тя и той, ненаситно, жадно, непринудено. Най-после се откъсват един от друг и се засмиват. И на него му се струва, че никога досега не е бил с жена, с която толкова често да се смеят, както с Клара. Освободен смях, смях, който те пуска по въжето, за да отскочиш и да се преметнеш.

Този следобед обикалят много. Той ѝ показва вулканите и солниците в южния край на острова, чиято трепкаща в бяло и розово сол се намира в черните корита на вкаменена лава. Отиват да се изкъпят в един от малките заливи. Той я предупреждава да не се отдалечава много от брега. Тя махва с ръка, за да отклони тирадата му за опасните течения. После се връщат на брега, за да се изсушат на слънце върху черния горещ пясък. Тя нежно чертае с показалец кръгове върху пъпа му, където е останала малко солена вода, и той забелязва възторженото трепване на ъгълчето на устата ѝ при вида на недвусмисленото повдигане на банския му.

По-късно в малък мизерен бар пият леденостудена бира и ядат пържени сардини. На връщане вече нямат сили да гледат каквото им се предлага навън. Пейзажът е само завеса пред това, което намира у тях.

Той току я поглежда отстрани. Тя в повечето случаи е със затворени очи, тихичко си тананика, а ръката ѝ е поставена на бедрото му — сякаш е намерила мястото си в света.

„Възможно ли е двама души да се сближат толкова много само за един-единствен ден?“, пита се той. Усеща, че му е трудно да отговори на въпроса. Никога оттогава не се е отпуснал така без „ако“ и „но“. Винаги се е стремил да си създаде вътрешна защита, която да го предпазва от евентуални сантименталности. Нерядко намираще убежище в цинизма. Цинизъм, който Макс често коментираше, поклащайки глава. „Абсолютно нищо ли не значат за теб всички тези жени?“, беше го попитал преди няколко години приятелят му, когато Щефан разкара млада асистентка от института и едва след седмица преспа с друга. Не се били различавали съществено една от друга, беше отвърнал със свиване на рамене той и същата вечер препи с уиски.

А сега? Сега изведнъж се оказва, че друг диктува нещата вместо него. Някой, който е живял по-рано у него и е причинил ужасно объркване. Един обичлив и същевременно неразгадаем тип, който презглава се втурва в своя добре подреден зрял живот, сложил в багажа си само празни приказки.

Тя продължава да си тананика, когато той я погалва по бузата и тихо казва същото, което каза и вчера по това време.

— Ние сме тук.

Тя отваря очи и го дарява с усмивка, с която гаси и последната искра от разума му.

Започват още на прага. Той затваря с крак вратата след себе си, вдига Клара и я понася към трапезарията на дивана. Съблича роклята ѝ през главата и смъква бикините ѝ, докато тя разкопчава колана и панталона му. Вече няма предпазливи докосвания, а само удължавано нетърпение. Правят бърз секс. Концентриран секс. Секс, който не може да чака, който не може да бъде удържан от прелюдии. Целият следобед беше любовната игра, сега направо вадят жадувания момент, скрит в погледите, мълчаливите паузи, думите и само чакащ да бъде освободен.

— Искаш ли джин с тоник? — пита после той.

Тя кимва.

— Мисля, че джинът с тоник е идеалната напитка след добър секс.

— Още не съм я изпробвала — отвърща тя.

— Твоят мъж...? — Той прехапва устна. — Извинявай...

— Всичко е наред. Той никога не пие алкохол преди осем вечерта. — Тя се смее. Смее се по много начини. Този смях звучи така, сякаш някой ѝ е сипал нещо горчиво.

— Оу! — Той не казва нищо повече, само това. Започва да подрежда мъжа, който ѝ е съпруг, като съперник в собствената си вътрешна координатна система. Никаква милост, не. Той няма да разбере този Йохан, с чиято жена току-що бе открил щастието.

— Никакви принципи ли нямаш? — пита тя, докато той отива към хладилника, за да донесе лед, джин и тоник.

— Аз съм на принципа живея за мига. — Той пълни двете чаши, разрязва един лайм и слага по една осминка от него във всяка чаша.

— Можеш ли да си верен?

Той ѝ подава питието.

— Честно ли?

— Мога да го понеса.

— Никога не съм пробвал. — Той чука чашата си в нейната. — Навремето, когато те загубих, не бях на себе си. Може да се каже, че съм бил верен, за всеки случай цяла година не погледнах момиче в Южна Америка. Но после...

Тя отпива глътка.

— О, прекрасно е! — Ледчетата затракуват едно в друго. — После животът си продължи, нали?

— Да, станах бройкаджия. Като момче, което иска да изпробва колкото се може повече играчки.

— Аха, психоанализа.

Вертикалната бръчка между веждите му става по-дълбока.

— Майтапиш ли се с мен?

— Само се опитвам да разбера що за човек е мъжът, заради когото преобърнах с главата надолу така подредения си живот.

— И?

— Още навремето се канех да захвърля всичко, следването, съветите на родителите си... Сега пак объркваш всичко.

— Може би такава е мисията ми. Да се появя след двайсет години и да създам хаос. — Той взема ръката ѝ. — Хайде, ела да излезем. По това време е идеално за басейн.

— Само да си сложа банския.

Той я проследява как изтичва нагоре по стълбите. После взема двете чаши и ги изнася на терасата.

След около петнайсет минути тя застава до шезлонга му. Във всяка ръка държи по една кукла. Две порцеланови кукли, жена в червена рокля и мъж в костюм, на когото папийонката на бели точици придава нещо празнично.

— Търсех горе в кабинета молив и хартия — обяснява тя и мига енергично, за да задържи онова, което заплашва да се отрони от очите ѝ. — И аз имам... Взел си я? — Тя вдига малката жена.

Той се изправя и взема от нея малкия мъж.

— И ти него?

— Мислех...

— И аз мислех... — Той чувства как и неговите очи се овлажняват. Той, който иначе стои над нещата, у когото самоиронията се е превърнала във втора природа, стои тук с някаква кукла в ръка и се опитва да потисне сълзите, които сякаш с години са чакали да се появят.

Тя първа се съвзема и нейното хлипане отваря шлюзовете и в него. Сега и двамата плачат. Няколко минути стоят там, до басейна, пускат цялата вода, която се отприщва в тях, докато циркулационната помпа си върши неуморно работата на дъното на лазурносиньото корито.

— Трябва да им потърсим някое добро място! — казва тя, когато успява да си поеме въздух. — Някое, което да ги компенсира за това, че години наред са били разделени.

— Спалнята на прозореца — отвръща той, — оттам ще могат постоянно да виждат морето.

Тя прокарва пръсти по мокрото му лице.

— Те, ние отново сме заедно, Щефан. Най-последно отново заедно... Никога не съм мислила, че...

— Още е твърде рано за обещания, нали?

— Да, рано е за решения. — Тя поглежда нагоре. — Мисля, че днес и аз съм настроена да живея за мига.

Той отново сяда на шезлонга и я придърпва към

— Тогава предлагам най-напред да си изпием джина с тоник и после ще видим.

Когато се чукват, кубчетата лед вече са се стопили. В този момент той не копнее за нищо повече от това. Никога да не напускат този остров.

— Обичам те. — Той казва това изречение четири дни по-късно. Казва го, когато Клара му подава клонче мента. — „Помириши, расте тук, в градината.“ — Той поглежда първо ментата в ръката ѝ, после към нея. И изрича изречението с глас, топъл като въздуха, който трепка наоколо. Сякаш иска да напасне тези думи към температурата.

През изминалите четири дни те не пропуснаха нищо. Дадоха си всичко. Със стонове събираха каквото животът изведнъж бе разстлал пред тях. Той ѝ показва своя остров, изкатери се с нея на вулкана, разхождаха се из гъстите дафинови гори и големите дерета. Вечер лежах с часове на терасата и той ѝ четеше както някога. Тя се зарадва, когато откри късите разкази на Хемингуей в библиотеката му. Главата ѝ лежеше на скута на Щефан и тя слушаше дрезгавия му глас. Най-много ѝ харесваше „Нещо свърши“, история за влюбената двойка Ник и Марджъри, на които им е отнета любовта. История, в която безмълвието на двамата намира в пестеливите думи на Хемингуей своя най-верен израз.

— При нас по-скоро нещо започва — установява Щефан, след като свърши разказът.

Клара усети как при тези думи коремът му започна малко побързо да се издига и отпуска. И изведнъж всичко ѝ се стори като мечта. Мечта, която изглеждаше забравена, а след десетилетен сън отново се появяваше.

Тези дни изреченията им по-често започваха с „Пък и знаеш ли...“ В тях се усещаха връзките, обтегнатите нишки през две десетилетия към настоящето. За бъдеще още не споменаваха. Вместо това взаимно се разпитваха за миналото си, искаха да разберат, да запълнят каквото времето бе оставило незапълнено. Клара забеляза, че той упорито се хваща за темите, свързани с брака ѝ, дъщеря ѝ — и знаеше, че скоро ще трябва да изрече думите, които щяха да заличат

всички други. Не искаше да има лъжи, но същевременно искаше безгрижие. Желаше да изпита удоволствието, от което толкова дълго е била лишена. Те често спяха заедно, понякога се събуждаха нощем, прегръщаха се и си даряваха необходимото. Тя не можеше да се насити на тялото му, което имаше вкус на слънце и море. То беше толкова нежно, но и неудържимо страстно. Той я докосваше там, където никой мъж не бе имал достъп. Където едно младо момче в средата на двайсетте някога беше почукало, за да може после да остане само с всичките си копнежи.

Понякога в мислите ѝ се прокрадваше Йохан. Неговото делово, тромаво сношение, кратките му стенания, празнотата, която изливаше в нея, по-лоша от всичко останало. Тя потръпваше от мисълта. Усещаше това, което Изабел бе нарекла глад. Глад, който бе неин дългогодишен спътник. Брактът ѝ беше диетична храна, емоционално еднообразна каша, постоянно претопляна. Никога не гореща, а само леко затоплена. Тя го осъзна с такава остра яснота, че сама се ужаси.

— С мъжа ти правите ли още секс? — попита вчера Щефан.

Тя беше под душа и той ѝ държеше кърпата, когато излезе.

— Да, може да се каже — отвърна му сухо и зарови лице в меката хавлия. Той я привлече към себе си и ръцете му в миг отметнаха в мократа ѝ коса това, което искаше да застане между тях.

По-късно той предложи да се разходят до Рока, островната планина, която била толкова близо до небето. Беше вечер и те си взеха вълнени одеяла и бутилка червено вино. Колата с усилие пъшкаше нагоре по серпантините и скоро Клара спря да брои завоите. Най-напред минаха през безкрайна борова гора, която от слънцето през деня миришеше на сауна. По някое време стигнаха края на дърветата, белостволите, чворести гъсталаци причудливо се открояваха на вечерното небе. Между тях тук-там цъфтяха жълти цветя. А над тях вече имаше само скали, искрящо червени скали, образуващи тук дълбок над две хиляди метра кратер. Клара пребледня, когато внезапно се озоваха пред главозамайващата пропаст. А Щефан се засмя.

— Погледни нагоре, ей сега ще се появят първите звезди.

Бяха спрели колата и изминаха последните метри до върха пеша, обгърнати от сребристобелите, блестящи куполи на обсерваторията,

слънчевата кула и огромните параболични огледала, които създаваха впечатлението, че тук горе живеят същества от чужд свят.

Между скалите най-после намериха дупка. Оттам можеха да погледнат кратера надолу, към отсрещната стена, която сега бе обагрена от последните слънчеви лъчи в червени, жълти и зелени тонове, и далеч зад нея към морето. Само няколко ефирни облака засенчваха гледката, нищо друго. Те се увиха във вълнените одеяла и започнаха да пият виното от бутилката.

Смрачи се и се появиха звездите. Посипваха се по вече наситено синьото небе, толкова много, сякаш нямаха край. Клара и Щефан търсеха картини, фигури, знаци, проследяваха с поглед Млечния път. Пращаха желаниа нагоре, тихи желаниа, които в нашарената нощна чернота държаха в ръце, за да не ги изгубят.

Клара разказваше как навремето с Изабел са гледали звездите. Говореше за четиригодишното момиче, което стоеше, хванало майка си за ръка, в градината на баба си, търсеше Малката и Голямата мечка и си представяше Млечния път като нещо подобно на бяла река.

— Изабел си мислеше, че на всяка звезда живеят хора, които пият много мляко, а нощем си включват големи джобни фенерчета.

— Сигурно е странно като възрастен да можеш да видиш още веднъж света през очите на детето — отвърна той.

Тя кимна.

— Никога ли не си искал деца? — Въпросът беше повдигнат много внимателно.

Той я придърпа още към себе си.

— Не съм се замислял.

Сега, помисли си тя. Сега трябваше да действа. Щеше да действа. Пое дълбоко въздух...

— Ето. — Той ѝ подаде бутилката.

Тя отпи голяма глътка. Отправи поглед към напръсканото с хиляди звезди небе, сякаш търсеше помощ от него.

— Щефан?

Той я погледна смаяно.

„Вече долавя нюансите на всяко нещо, което кажа — мина ѝ през ума. — Дисонансите, които понякога се прокрадват между думите.“

— Какво, Клара?

— Трябва да ти кажа нещо.

— Ей, плашиш ме. — Той се усмихна и тя долови леката неувереност, която той се опита да скрие зад усмивката.

— Не е нещо страшно... Само е... — Тя се панира, стъписа се пред собствените си думи, които се бяха строили на езика ѝ, готови да излязат навън. — Изабел е твоя дъщеря, Шефан. — Излязоха, стояха в звездното пространство, чисти като нощен въздух.

Той не каза нищо. Дълго нищо не каза. Секунди или минути? На нея ѝ се стори цяла вечност. По някое време той се покашля.

— Как...? — Гласът му се прекърши.

— Когато се върнах от Екс ан Прованс, разбрах, че съм бременна. И... да, исках това дете. Тогава то беше единствената ми възможност да остана свързана с теб.

Той посегна към цигарите в джоба на якето си. Запали една и тя забеляза как ръката му трепери.

— Искаш ли и ти? — попита той.

Тя кимна. Вдиша дълбоко и бавно изпусна дима.

— През цялото време исках да ти го кажа — изтърси накрая колебливо тя, — но после се изплаших да не разваля всичко. Не можех веднага...

— Тя знае ли?

— Не. Само знае, че е осиновена, но не знае кой е истинският ѝ баща.

— Боже мой! — Той поклати глава. — За малко да спя със собствената си дъщеря...

— ...нямаше как да знаеш — контрира го веднага тя.

— Кога... кога точно се роди?

— На двацет и осми март. По това време ти трябва да си бил в Перу. Аз... аз лежах там в болницата, сред всичките майки, посещавани от мъжете им. Лежах там с малкото си момиче и галех черната му коса. Твоята черна коса, която е наследила до днес...

Тогава той започна да задава въпроси. Все повече и повече. Не можеше да спре да пита. Как е разбрала, че е бременна. Къде е била по това време. Как се е почувствала. Как са реагирали родителите ѝ... Той не можеше да спре да говори и тя му беше благодарна. Нейните отговори го разприказваха още повече. Казваше и важното, и маловажното, вече не подбираще. Всичко бе еднакво значимо: първият плач, първият зъб, първата крачка...

— Сигурно си се чувствала безкрайно самотна — въздъхна по някое време той.

Тя беше опряла глава на рамото му, уповавайки се на топлия, вече с познат мирис пристан, останал неприветлив за всеки друг.

— Винаги съм се питала дали щяхме да останем заедно. Тогава ти искаше да пътуваш, едно евентуално дете никак не се вписваше в плановете ти. Може би щяхме да се скараме и да се разделим и...

— ... и да погубим любовта си. Това ли си мислеше?

— Все пак не е изключено...

— ... но предвид тогавашните ми чувства, доста малко вероятно. Щях да ходя навсякъде с теб. Не само в Южна Америка.

— Щяхме да живеем в кутийка, без пари, с ревящо бебе — доста любов щеше да е нужна.

— Опитът щеше да си струва.

Тя бавно кимна.

— Ако не беше острият апандисит, ако бях ти научил фамилията, ако ти имах телефонния номер, животът ми щеше да протече съвсем иначе.

— Моят също.

— Колко беше голяма Изабел, когато се запознахте с мъжа ти?

— На две. Тя го обикна, той я обикна. А аз... аз се радвах, че някой се грижи за нас.

— Заради нея ли прекъсна следването си?

— Да. Преди малко ти казах, че на нас щяха да ни трябват пари. Истината е, че на мен ми трябваха пари. Също и за ученето.

— Йохан веднага ли осинови дъщеря ти... дъщеря ни?

Тя кимна.

— Той така поиска. Аз, разбира се, му разказах за теб. За него това си беше банална история, история без значение. Ваканционна любов без последствия, каквато често се случва...

— ... и той е могъл да се изживее като големия спасител.

— Не, никога не е гледал на себе си така. Не е такъв човек.

— Значи е безкористен?

— В известен смисъл да. Нашият брак е... как да го определя? В него от самото начало нямаше чувства. Големи чувства, имам предвид. Но Йохан притежава забележителен интелект, добър е, умен... И чудесен баща... да, това също.

— Какво разказа на Изабел за мен? Някога изобщо разказвала ли си й за мен?

— Когато беше малка, й обяснихме, че Йохан е неин осиновител. По-късно, на шестнайсет, тя започна да ме разпитва. Разказах й за един студент, който е потънал вдън земя. Това, че съм те обичала така, както никога баща й, й го спестих.

— И какво ще правим сега? — Беше елементарен въпрос, но предполагаше далеч не елементарен отговор. И тя го знаеше.

— Като начало нека погледаме звездите.

Той се усмихна плахо.

— Мислиш ли, че те ще ни упътят?

— Тук поне има място, пространство за размишления.

Те пиха вино, пушиха и по някое време заспаха. Прегърнати. Събудиха ги първите слънчеви лъчи. Те отметнаха одеялото. Върнаха се бавно към колата. Не говореха много. Той намести нещата в багажника, прокара ръце по косата си и й се усмихна за „добро утро“. Тя разбра, че тази нощ животът й е претърпял обрат. Звездите в нея щяха да продължат да светят, макар и небето да ги скриваше под дневното си синьо.

Това беше сутринта. Сега тя е клекнала пред храст дъхава мента. Стиснала е здраво клончето, което Щефан току-що й е подал, докато думите му търсят място у нея. „Обичам те.“ Тези думи витаеха през целия ден като ехолот, който търси къде да хвърли котвата. Изследваха подводните течения и плитчини, за да поемат курс към сърцето на Клара. Щефан е станал необичайно мълчалив. Малките жестове и погледи изпращат до нея вълни, съдържащи информация за това, което току-що бе изрекъл.

„Възможно ли е силата на пет дни наистина да помете граденото цял живот?“ — пита се тя, докато клончето в нейната ръка й дава последна илюзия за контрол. Тя се предава и на мига отронва отговора, който вече не може да бъде задържан:

— И аз те обичам. — В гласа й няма запъване и тя сама на себе си се чуди с каква лекота подхвърля изтърканото в своята непретенциозност изречение, което занапред ще моделира живота й.

Той се навежда, кляка до нея.

— За какво ти е ментата?

Тя се смее. Усеща как с въпроса си той отнема цялата тежест на ситуацията.

— Вчера следобед накуснах нахут — отвърща тя. — Мислех да направя салата от него.

— Ще ти помогна.

Заедно набират букет. В кухнята той изважда от хладилника отворена бутилка бяло вино. Отпива първата глътка и усмивката му се закачва за нейната.

— Няма да е лесно — казва тя, докато слага тенджерата на котлона, пуска вътре два дафинови листа и затваря капака.

Той нарежда пред тях домати, лук, чесън, две дъски за рязане и два ножа.

— Имам още една кутия превъзходна риба тон. Искаш ли в твоята салата?

Тя кимва.

— Варени яйца?

Отново кимва.

След две минути слага още една тенджера с яйца до първата на печката.

— Този достатъчно добър ли е? — пита той и ѝ подава един нож.

— За рязане на домати?

Той се усмихва. Отново обезоръжаващата усмивка, с която в деня на нейното пристигане ѝ показа спалнята.

Физиономията на малко момче, готово да ѝ даде всичко.

— Ако изкормваш така умело живота си като тези домати, няма от какво да се притесняваме.

— Започвам малко да се страхувам...

— Страхуваш се да не се порежеш?

Тя отмята кичур от челото си.

— Мисля, че няма да се размине без рани.

— Аз съм тук, Клара. — Той намества кичура зад ухото ѝ.

След около час нахутът е уврял, салатата — готова. Сервират на терасата. Наслаждават се на близостта, която започва да се настанява и в ежедневието им. Вече боравят с „ние“. Тя му подава мелничката за

черен пипер, от която с няколко завъртания той поръсва върху топлото ястие. Побутва към нея шишето със зехтин, от което тя си капва няколко капки на хляба.

— Кога за последен път каза „обичам те“ на някоя жена?

Той се замисля.

— Мисля, че Сузана на няколко пъти го изтръгна от мен.

Тя сбърчва чело.

— Е — засмива се той, — тя държеше да знае дали я обичам и нямаше как да се измъкна.

— Не бих го нарекла романтично.

— То и не беше. Тя... да, тя ме обичаше. По своя си начин. Нещо обаче все ме караше да се измъквам от нея. В нейния стремеж към близост имаше нещо твърде обсебващо.

— Оттам и аферите?

— Може би да.

— Обичал ли си тези млади жени?

— Не.

— Нито една от тях?

— Всеки път предварително се застраховах. Усетех ли погледа „искам нещо повече“, веднага търсех изход за бягство.

Тя отпива от виното.

— И мислиш, че с мен ще бъде различно?

— Не искам да ти давам никакви обещания, Клара. Не знам дали мога да се променя от днес за утре. Но да... щом ме питаш... да, мисля, че с теб ще бъде различно. Просто защото и сега е различно.

Тя хваща ръката му през масата.

— Хубаво ми е да те обичам. И да съм обичана от теб.

Пръстите му веднага й отговарят.

— Имаш ли албуми със снимки на Изабел като малка? — изтърсва неочаквано той.

— Да.

— Ще ми ги покажеш ли някой път?

— Разбира се, когато кажеш.

— Приличаше ли на мен?

— Тя все още прилича на теб.

— Извинявай, но досега винаги съм гледал на нея по друг начин.

Двамата се смеят. Смеят се нервно на всичко, което предстои. Като буря, известяваща приближаването си с първата гръмотевица.

Той изведнъж става отново сериозен.

— Още ми се струва толкова невероятно всичко. В края на четирийсетте изведнъж да се окажа баща на пораснала дъщеря, това е...

Тя погалва пръстите му.

— Има формата на твоите нокти. И същата упорита брадичка. И малкият рожден белег на шията, точно където започва косата.

— Аз рожден белег ли имам?

— Да.

— Никога.

— Обикновено човек не си гледа тила.

— А ти...? — Той се колебае. — Ще й кажеш ли веднага всичко?

— Вероятно да. Но... кога точно, още не знам. Да си призная, нямам представа как да й кажа.

— Днес цял ден се питам какво ли би било, ако я срещна пак. Изведнъж всичко стана толкова различно. Щях да правя секс с това момиче, много внимателно го обмислях...

— ... но ти нямаше представа, че ти е дъщеря.

— Да, да, и въпреки това тя събуди нещо у мен. Видях в нея теб, без да съм го знаел. Заради очите й, Клара. Твоите очи. Когато Изабел дойде при мен в онази аудитория след лекцията и по-късно седяхме в кабинета ми, усетих някаква необяснима близост. Някаква свързаност. Но тогава я отдадох на „кризата на средната възраст“ и ловния инстинкт.

— Възможно ли е... — тя се поколебава — възможно ли е да си се влюбил?

Той прехапва устни.

— И да, и не — признава си накрая той. — Представях си го като мимолетна афера. Като всички предишни. И все пак у Изабел имаше нещо, което беше извън шаблона. Нещо, което ме привлече към нея.

— Как се чувстваш днес, имам предвид, след като вече знаеш всичко?

— Чувствам се още по-близък с теб. Ние имаме дете, Клара. Толкова е невероятно, че чак не мога да го осъзная. Същевременно се страхувам, че детето ще застане между нас.

— Това ще зависи единствено от нас.

Той погалва безимения ѝ пръст и спира на мястото, на което е останала светла ивица от халката.

— Нека оставим и днес всичко...

— ... за утре?

Той кимва с облекчение. Облекчение, съчетано с надежда.

Десет часът е, когато започва да вали. Силен дъжд, не необичаен за острова, твърди Щефан. Най-често е кратък и пороен. Той складира в дневната малко дърва за камината, слага отгоре им клони и ги запалва. После донася дебели одеяла и ги разстила пред нея.

— Някога правила ли си секс до огъня? — пита той.

Тя поклаща глава и гледа в пламъците.

— Много кичозно.

— Нали знаеш, че...

— ... си падаш по кича, да, да...

Той започва да разкопчава роклята ѝ, напипва закопчалката на сутиена и с две движения я разкопчава. „Притежава опит в тези неща“ — отбелязва си тя, все още с известно учудване. Ръцете му се озовават на гърдите ѝ и тя се отказва от всякаква съпротива. Дават си време за освобождаване от дрехите, искат да се насладят на взаимното разсъбличане. Едва когато са съвсем голи, той я прегръща.

— Обичам те. — Гласът му звучи по-дрезгаво от обикновено, сякаш отново и отново произнася тези думи, които днес двамата си бяха разкрили един на друг. И вземат само тези думи, докато пропадат все по-дълбоко и по-дълбоко. Не се държат за нищо, само един за друг.

Остават легнали един до друг и се наслаждават на топлината на огъня.

— Започвам да разбирам прехласването ти по кича — прошепва Клара.

Той се смее.

— Да си направим ли още един?

Тя повдига вежди.

С едно движение той се изправя и отива до сиди плейъра.

— На тръгване си намерих „Блу“ на Джони Мичъл. Вкъщи я имам само на грамофонна плоча. Мисля, че случаят е идеален за тази

песен.

Прозвучават първите тактове и те отново се пренасят на плажа в Леванто. Гласът на певицата се извива, като изравнява високите и ниските тонове. Те виждат всичко пред себе си — малкия бар, мъжа зад тезгяха, който им поднася чашите грапа, и двама младежи, които пият и си говорят, а по някое време си дават първата целувка — и стават все по-палави.

Малко преди полунощ е, когато телефонът на Клара извънпява от кухненската маса. Тя поглежда изненадано, отскубва се от прегръдката на Щефан и отива към телефона. Едва не се препъва в малкия килим. Все още е гола.

Йохан. Йохан е. Вижда името му да свети на дисплея. Сяда на един от столовете около масата и докато вдига с дясната си ръка телефона, с лявата прикрива голотата си.

— Ало? — Мъчи се да придаде твърдост на гласа си и усеща как сричките ѝ се олюляват.

— Аз съм. — Познатият тон. Кратко, стегнато, делово. Звучи така не на мястото си тук, в тази къща, приютила дрезгавата гальовност на Щефан, неговия смях.

— Да?

— Къде си?

— В Рим — казва на пресекулки тя. Усеща как се изчервява. —
Защо?

— Изабел претърпя злополука.

— О, боже. — Тя се изпъва на стола като свещ, сякаш за да спре по този начин треперенето, което внезапно обхваща тялото ѝ.

Щефан се появява на вратата и тя му прави знак да се върне и да намали музиката. След секунди настъпва тишина.

— Какво се е случило, Йохан? — Зъбите ѝ затракат.

— Минала е на червено с колелото и една кола я е отнесла.

— А тя...? — Не успява да довърши.

— Имала е късмет и само си е счупила крака. Не е нещо сериозно, Кристиан току-що я изпрати при главния хирург в неговата клиника. Утре сутринта ще я оперират. — Съобщеното звучи делово. Като някой от докладите му.

— Боли ли я?

— Дадоха й доста силни лекарства.

— Ти беше ли при нея?

— Разбира се.

— Кога се върна?

— Тази сутрин. — Той въздъхва дълбоко. Въздишка, събрала в себе си онова, което се кани да изригне, без да може да бъде спряно. — Клара, къде си?

— Нали ти казах...

— Не ме лъжи!

Тя се сепва.

— Какво... какво искаш да кажеш?

— Съквартирантката на Изабел й казала, че те е видяла на гишетото за чекиране на летището. И сега дъщеря ни плаче и говори някакви неща за Ла Палма и за онзи неин професор... Какво означава всичко това, Клара?

Тя прокарва показалец по масата пред себе си, забива пръст в един улей, сякаш за да получи защита от него срещу гласа от слушалката. От гласа на мъжа си.

— Аз... аз всичко ще ти обясня — запелтечва тя. Сама съзнава колко жалко звучи. Евтино изречение от третокласен роман.

— Това е най-малкото, което очаквам от теб. Кога се прибиращ?

— Вдругиден. Вдругиден следобед.

— Предполагам, че първо ще отидеш в болницата?

— Да, естествено... — Гласът й се губи по ръбовете, все едно иска да се разтвори, подобно на недобре фиксирана снимка, която внезапно са изложили на дневна светлина.

— Значи ще се видим вечерта. Вкъщи — добавя с натъртване той и затваря. Просто така, без да се сбогува. Остава я сама, сама с неизреченото му подозрение. С подозрението, което изскачаше от всяка негова фраза. С подозрението, което тя трябва да потвърди. Афера. Изневяра. Съсипване на брака. Грозни думи, които внезапно лягат върху това, което ги свързва с Щефан. Думи, които искат да омърсят съществуващото между тях.

„Няма как да се размине без рани.“ Изречението изведнъж като че ли добива предметно измерение. Също като рязането на домати. Все

едно с Щефан бяха разиграли това, което сега се материализира с цялата си сериозност.

Тя дълго остава седнала на стола, втренчена в черния и онемял телефон пред себе си. По някое време Щефан идва и покрива раменете ѝ с одеяло. Тя се опитва да се усмихне. Остава си с опита. Одеялото е топло, затоплено от огъня в камината.

Тази нощ той спи малко. Постоянно се буди. Не спира да го гложди въпросът: тя ще остане ли при него? Или ще се върне при мъжа си? Да изглади това, което забърка тук? Мислите са объркани, такива, каквито могат да бъдат само родените в мрака. Разработват заплашителни сценарии, на които разумът не е в състояние да се противопостави, защото е твърде уморен и слаб.

Снощи, когато си легна, Клара започна да трепери. Нищо не ѝ се говореше, нищо не ѝ се обясняваше. Каза му само, че Изабел е претърпяла злополука и днес ще я оперират.

— Прегърни ме силно — каза му тя, когато той угаси лампата. И той не я пусна повече. Досега.

Тя още спи. Клепачите ѝ трепкат. Устата ѝ е леко отворена. Няколко кичура са паднали на челото ѝ, леко запотени. Той плахо я целува, усеща топлата ѝ, леко солена пот на устните си. Тя се размърдва, затваря за малко уста, а после отново я отваря. „Не искам да те загубя отново“ — мисли си той. Мисли го, преди да може да ѝ го каже.

Той се опитва да прогони образа на мъжа, който с обаждането си вчера бе нахлул тук — образа на Йохан, съпруг на Клара и баща на неговата дъщеря. Който през всичките тези години е репетирал за съпруг и баща и се е записал като такъв. Достатъчно ли е съвестното изпълнение на дадена роля, за да придобие човек изключително право на ползване? И ще може ли Клара да му се изплъзне? Или ще се подхлъзне на семейните камъчета, които водата на времето хубавичко е заоблила и шлифовала? Докато той, Щефан, предлага насреща само едно щастие, което, макар и спиращо дъха, все още е грубо и ръбесто. Щастие, което може да нарани.

Остава още един ден. Последният ден с нея тук, на острова. Ден, в който предстои да съберат багажа си, защото утре по това време трябва да са на летището.

Тя отваря очи. Тяхното светлосиньо го изтръгва от мислите му.

Той неволно се усмихва.

— Добре ли спа?

— Да, но много сънувах — промърморва тя.

— По-добре да не питам...

Тя кимва и сгушва глава в рамото му. „Любимото ми място“, така го бе нарекла вчера. А после каза: „Толкова добре си пасваме един с друг.“

Той отмята косата ѝ от челото.

— Да поговорим по-късно, а?

— Иска ми се да остана тук, Щефан. И проблемите просто да си потънат в морето.

— Можем да оставим всичко да потъне и да го съградим наново.

Тя вдига поглед към него. В ъгълчетата на очите ѝ още има остатъци от съня.

— Това някакъв план ли е?

— Може и така да се каже.

— Окей, ще поговорим по-късно.

Погледът му се спира на двете кукли. Малкият мъж и малката жена са застанали на перваза на прозореца един до друг. Единни, сякаш нищо не би могло да ги раздели.

Клара улавя погледа му и синьото в очите ѝ става с един тон потъмно. Сякаш изплувало от най-дълбоките води.

Прекарват деня вкъщи. Щефан чува как Клара след закуска се обажда по телефона. Гласът ѝ звучи съкрушено — а после ядосано. Обадила се на една приятелка, обяснява по-късно тя. Добра приятелка. Приятелка, която имала информация, защото съпругът ѝ е лекар в болницата, в която днес щели да оперират Изабел. Попитала за дъщеря си и Ина, приятелката, искала да я успокои. Счупването на крака било най-малкият проблем. Но това не я успокоявало, ни най-малко. След този разговор тя пробва още веднъж да се свърже с Йохан, но се включваше само гласова поща.

Двамата с Щефан се опитват да се разсеят. Плуване, четене, дремене на слънце. На него не му убягва, че около Клара се е увило нещо, което досега го нямаше. Нещо, което увеличава дистанцията помежду им. Коленичил, я маже с плажно мляко.

— Моят свят отново е объл — опитва се да каже нещо той.

Тя се усмихва. Усмивка, която грейва за малко, и понеже е първата за този ден, той жадно я улавя.

Не говорят много. Искат да пропъдят всички „ако“, „но“ и „може би“, подобно на деца, които си играят на „дама“ и се надяват да не стъпят по погрешка на тъмните полета.

Настъпва вечерта и те си опаковат багажа — той своя голям куфар, тя пътната си чанта. Събират багажа мълчаливо.

— Резервирал съм маса за днес — казва той, след като приключват. — В едно от планинските села тук в района има много хубав ресторант. Терасата и гледката отгоре са великолепни.

Тя кимва облекчено. Къщата вече дъхти на раздяла, а една вечеря далеч оттук би създала илюзията, че отпуската продължава. Последна илюзия. И двамата са наясно.

Тя е облякла роклята, която той ѝ беше подарил, и той намира, че в нея тя прилича на ангел. Неговият ангел. Със загоряла кожа, с коса, по-блестяща от обикновено и пусната свободно по раменете. Той вижда, че е използвала спирала и червило. Усеща парфюма ѝ, този лек, малко плодов аромат, който вече му е така познат.

Минават по една отсечка от главната улица в посока север, покрай бараките, сред които се бяха разхождали миналата седмица, и старите драконови дървета, чиито бодливи листа пробождат вечерното небе. По едно време Щефан завива надясно в малка улица, която стръмно се вие нагоре по планината. Пътят е обточен от множество бадемове дървета. Той си представя как един ден с Клара ще се дивят на розовото море, в което тъне планината през февруари.

Стигат до селце и спират пред синя сграда, разположена най-горе на един склон. На терасата вече е сервирана маса за тях. Щефан знае, че не е кой знае какво. Хубавото на мястото е гледката над бадемовата гора към искрящото сребристосиньо море — както за местните, така и за туристите — и резервациите тук често се правят предварително. Днес отново всички маси са заети.

— Как е? — пита той, след като заемат местата си.

Клара кимва.

Още докато четат менюто, им сервират две студени напитки.

— Да се чукнем за новото начало, което поставихме тази седмица тук — казва той.

Ъгълчетата на устата ѝ трепват. Вече му е известно как трепването нерядко се превръща в усмивка. Но сега няма усмивка, отказана му е. Тя чуква чашата си с неговата. Не казва нищо.

Той поръчва салатата от сепия, а за основно агнешко печено. Избира и бутилка вино. После връщат листа с менюто на младата жена, която ги обслужва.

— Йохан е разбрал, че не съм в Рим — започва направо Клара.

— И как?

— Приятелка на Изабел ме видя на летището, когато се чекирах за Ла Палма. Надявах се да бъде дискретна. А ти казвал ли си на Изабел къде ще ходиш, когато е била при теб?

Той се замисля.

— Да — отвръща след малко. — Тя видя куфара в дневната и тогава не ми се стори нередно да ѝ кажа...

— То не е и било нередно. Кой да предположи... Хм, и сега Изабел е събрала две и две. Лежи разплакана в болницата и говори на Йохан разни работи за Ла Палма, мен и нейния професор.

— Гадост.

Тя внезапно се засмива. Истеричен смях.

— Нацели точната дума.

— И сега?

— Ами сега ще трябва да кажа истината на мъжа си и на дъщеря си. Мислех да изчакам на спокойствие подходящия момент. Сега обаче нямам избор. — Тя отпива голяма глътка.

— Какво още каза вчера мъжът ти?

— Не говори много. Нарече ме лъжкиня, за което, между другото, е прав. И когато му казах, че всичко ще му обясня, ми отговори, че това е най-малкото, което очаквал от мен. Предполагал, че първо ще отида в болницата и после ще се прибера. Вкъщи сме щели да видим какво да правим. И след това просто затвори — без да се сбогува.

Щефан върти чашата между пръстите си.

— И? Какво ще правиш?

— Ти как мислиш? Първо ще отида при Изабел, побърквам се от притеснение. Божичко, само си представи, ако беше...

— Тя само си е счупила крака, Клара — опитва се да я успокои той. — Неприятно е, но не е... не е животоопасно.

Тя шумно въздъхва.

— Да, прав си, само... — Гласът ѝ трепва.

— Ще говориш ли с нея?

— Да, разбира се. Ще се опитам да ѝ кажа всичко.

— Всичко?

— Още не знам. Мисля да решавам на момента. Може да е още твърде слаба, за да понесе разни признания.

— А мъжът ти?

— На него ще му обясня как стоят нещата. Фактите. Йохан винаги се е интересувал единствено от фактите... — Нещо проблясва в очите ѝ. Сълзи, това са сълзи, които тя почти машинално избърсва. Спиралата ѝ се размазва.

— Без лъжи?

— Твърде късно е за лъжи. Лъжите са мечти, от които грубо биваш изтръгнат, бях прочела някъде. Хубаво изречение и много подходящо. — Засмива се горчиво. — Поне вчера вечерта бях изтръгната. Искаше ми се да имам още малко време за мечти, повярвай ми.

Той кимва.

— Сякаш някой внезапно запалва лампите в киното по време на хубав филм.

Клара боцва частичка от сепията, която току-що са ѝ сервирали, и отмества чинията.

— Да, да, жалка действителност вместо хепиенд.

— Кой казва, че краят няма да е добър...

— Още е дяволски рано, Щефан. *Твърде* рано е. Може би нашият кукловод малко ни припира да вземаме решения.

В този момент сервитьорката донася червеното вино. Щефан поглежда етикета. Тя му сипва малко, той опитва и кимва. След като напълва двете чаши, тя се отдалечава.

— Аз... — той се поколебава — искам да съм с теб, Клара. Искам да кажа, *наистина* да съм с теб. Да живеем заедно.

Тя оставя вилицата до чинията. Сепията е недокосната.

— Но възможно ли е да се зачеркне цял един живот, един брак, едно семейство заради една-единствена седмица? Според мотото, хм,

току-виж, съм си променила решението, тогава...

— Не говори така.

— Извинявай, много съм объркана.

— Искаш ли да останеш при мъжа си?

Тя се поколебава.

— Не знам — отвърща накрая, а после поклаща глава, сякаш този жест може да посмекчи нерешителността ѝ.

Той усеща как нещо в него се свива. Засяда в гърдите му и го притиска. Страх, признава си веднага. Страх, който заплашва да го обхване целия. Той се навежда напред.

— Страхуваш ли се от тази стъпка?

— Малко.

— Любовта е животоопасна...

— Аха, Кестнер според интерпретацията на Лехман? — За кратко се връщат непринудеността и лекотата ѝ от предишните дни. И той я обича затова. Толкова я обича, та чак го боли.

— Е, аз животоопасното го разбирам малко по-иначе — усмихва се той. — Но сериозно, това, което ти предлагам, е нещо като гмурване в неизвестното, съвсем наясно съм. За такова нещо човек никога не е сигурен дали ще се приземи на меко и няма да си счупи врата.

— Звучи доста дръзко.

— Но каква е алтернативата?

Тя се поколебава.

— Бъдеще на автопилот — казва накрая тя. — Аз ще си бутам съдбата на неудовлетворена съпруга, а ти ще се оставиш твоите студентки да ти гаят слепоочията. — Думите ѝ звучат цинично. Тонът ѝ му е непознат.

— Страхотна перспектива. — Той си отчупва залък хляб и енергично го потопява в чинията си. — Писна ми от всичко това. Искам да сме *заедно*, Клара. Ти и аз — единственото, което искам. Искан го още тогава и това не се е променило през всичките тези години. Божичко, ние сме почти на по петдесет, крайно време е да заживеем така, както *наистина* желаем.

Тя посяга към цигарите му, които са на масата, и си вади една от пакета. Той ѝ подава огънче. Тя изпуска дима и поглежда към морето.

— Хубаво е тук — мълви тя. — И за това си прав... както и за другото, което каза току-що.

— Това значи ли...?

— Още абсолютно нищо не значи. Фактът, че тази вечер си говорим тук, е измамен.

— Измамен?

— Да, островът, въздухът, ресторантът. Виното и още много, много фантазии. Възрастни хора сме ти и аз. И все пак настояваме да повярваме на красивата приказка. Не ме гледай така, Щефан. Разбира се, че ще помисля дали да се спусна презглава в бездната. В известен смисъл ние вече сме се надвесили над нея. Само леко да се отпуснем и... — Тя смачква цигарата си. — Мисля, че утре ще е най-тежкият ден в живота ми. Всъщност кога трябва да станем? — Тя изведнъж прозвучава прозаично. Прозаично и делово.

— В пет и половина. В ранния следобед се приземяваме в Мюнхен.

— Искам още малко вино. Или по-добре много вино. — Подава му чашата си.

Тази вечер тя почти не хапва. Току свива рамене, когато той ѝ каже нещо, сякаш долавя изреченото от много далеч. От място, до което той няма достъп. Усеща, че смехът ѝ е вял. Не иска да му разваля последните часове и това му е ясно. Мислите ѝ обаче са напуснали острова, вече летят напред, с тежкия багаж.

На връщане към къщата тя внезапно казва:

— Следващия път ще отидем да хапнем горе още първата вечер. — Бъдеще, пъхнато в изречение. Може ли той да се хване за него? Протяга надясно ръка и намира коляното ѝ. Усеща го топло, топло и заоблено.

Всичко става толкова бързо. Заключение на къщата, пътуването до летището, чекирането, краткият престой в чакалнята — уединение — и накрая последен поглед към острова.

— Има формата на сърце — забелязва Клара, когато поглежда през прозореца малко след излитането.

Щефан взема от лентата в Мюнхен багажа ѝ и казва:

— Ще те закарам до болницата. — И при вида на ужасеното ѝ лице добавя: — Спокойно. Няма да влизам.

Познатите улици в кола, която ѝ е чужда. Стара спортна кола, черна, марката не я помни. Ръката на Щефан току докосва бузата ѝ, сякаш за да може с жеста да притъпи тишината, настанила се помежду им. А и за какво ли да си говорят? Наясно са, че освен баналностите всичко друго е казано.

Той спира на стотина метра от входа на клиниката, слиза, отваря багажника, изважда пътната чанта.

— Успех. — Гласът му преминава в покашляне.

Тя кимва.

— Ще ми се обадиш ли?

— Да. Но може малко да се забавя. Сега ми трябва време... за всичко случило се.

— Окей. — Той прехапва устни.

Последната им прегръдка е кратка. Тя вдишва дълбоко, за да поеме от гърдите му аромата.

„Обичам го“ — мисли си тя, когато той се качва в колата и я поглежда още веднъж. Рязко преглъща буцата в гърлото си. После взема чантата си и бавно поема към входа на болницата.

Пита дали да обяви багажа си на рецепцията. Пита и къде е настанена дъщеря ѝ Изабел Вайднер. Хирургична частна болница,

казва портиерът, след като поглежда в компютъра си, и назовава номера на стаята ѝ.

След пет минути тя стои пред голяма, боядисана в жълто врата, с ръка на бравата. Медицинска сестра минава покрай нея и я поглежда въпросително.

— Мога ли да ви помогна?

— Не, не, благодаря. — Сама отваря вратата.

Малко помещение, светложълти стени, светложълти пердета, маса с покривка на цветя, два стола, „Слънчогледите“ на Ван Гог като евтина репродукция на стената срещу леглото. „Защо винаги слагат «Слънчогледи»-те в болничните стаи?“ — пита се тя и поглежда през прозореца, който извежда на нещо като тераса, а отвъд нея — морава, няколко дървета, пейки.

Изабел спи. Десният ѝ крак е бинтован и е леко повдигнат. Над леглото има статив, от който виси триъгълна ръкохватка. А до него — система, от стъкления съд нещо бавно се влива в ръката на дъщеря ѝ.

Клара се приближава, взема един от столовете и предпазливо сяда до леглото.

Изабел е бледа, устните ѝ изглеждат напукани, леко отворени. Дребното лице е оброчено от черна коса. „Снежанка“ наричаше често Клара дъщеря си, когато беше малка. „Но ти не си лошата кралица, мамо!“ — отвърщаше момиченцето. При тази мисъл тя преглъща. Лоша ли е? Може ли една майка да направи това, което стори тя? Излъга ли дъщеря си? Предаде ли я? „Пази се!“ — беше ѝ казала в Амрум тя, като така я предпазваше и от себе си.

Тя сяда на стола и взема ръката на Изабел в своята. Усеща как хладината преминава в топлина. Почти се радва, радва се на тези минути, които ѝ дават последна опора, които ѝ помагат да си събере мислите. Вижда пред себе си Щефан, Щефан, който я гледа, качва се в колата си и тръгва. Фаровете на колата му поставят точка след тяхната съвместна седмица и я превръщат в спомен. Спомен, който сега, тук, до леглото на дъщеря ѝ, спира в нещо като промеждутък. Спомен, който още е спрял и няма да тръгне, колкото и да свети зелено на светофара. Кожата на Клара още носи следите от докосванията му. Помирише ли се, мирише ѝ на него. Пък и днес е облякла неговата рокля, синята рокля, цветята по която така приветливо греят, сякаш цветовете им могат да се изправят срещу всички трудности.

— Мамо?

Тя се сепва. Изабел я гледа с разширени очи. Големи, воднистосини очи.

— Как си? — Клара усеща гласа си като чужд.

Отговаря й уморена усмивка, която веднага угасва.

— Много добре. Тук ми дават доста силни лекарства.

— А операцията?

— Без усложнения, казват лекарите. След седмица ще ме изпишат, с гипс и патерици. — Повдига се с помощта на триъгълната ръкохватка. — Ще ми помогнеш ли с облегалката? Трябва да е някъде от тази страна на леглото.

Клара намира лост и нагласява леглото откъм главата две степени по-високо. Ръката ѝ трепери.

След като отново сяда, двете мълчат. Между тях пърхат секундите, изпълват помещението с напрежение, неприятно чувство, боязън.

— Искаш ли да поговорим? — пита майката предпазливо.

Погледът на Изабел внезапно става гневен.

— И още питаш?

Клара запазва спокойствие.

— Какво знаеш?

— Знам, че Щефан е бил на Ла Палма. Знам, защото преди три седмици бях при него и той тъкмо си събираше багажа. Той... той ми каза, че няма да пътува сам. Говореше за някаква жена, която познавал отдавна и която била на неговата възраст. И че сме можели да си останем *приятели*... — Произнася думата с истинско отвращение. — *Приятели!*

— Той наистина е много по-възрастен от теб — възразява Клара с отпаднал глас. — Още тогава ти казах, че тези неща рядко свършват добре.

— Но това далеч не му дава право да ме разкара ей така — тросва се Изабел. — Каза още, че сме щели да намерим компромисно решение. Ама че блудкаво изказване. А уж искаше да прави секс с мен...

Клара поема дълбоко въздух.

Дъщеря ѝ продължава, неспособна вече да спре.

— А после ми обяснява, че било само заради виното и доброто настроение. Боже мой! Трябваше да видиш колко се беше разгонил онази вечер, когато той и аз...

— Моля те...

— А после чух от Карин, че те е видяла на летището да се чекираш на гишето за Ла Палма. На нас с татко обяви, че ще ходиш с Анне в Рим. А сега ми кажи, че всичко това не е вярно. Кажи ми...

— Вярно е, Изабел.

Тя вижда как очите на дъщеря ѝ се напълват със сълзи. Вода, която заплашва да прелее от светлосиньото.

— Как... как можа? — Повече вик за помощ, отколкото въпрос. — И откога...? — Останалото се удавя в хлипане.

Тя неволно протяга ръка да погали Изабел по косата. Както винаги е правела преди, когато момиченцето ѝ имаше проблеми. Сега дъщерята отблъсва ръката ѝ.

Клара нищо не отговаря. Само седи на твърдия стол и търси думи. Думи, с които да обясни необяснимото. Такива думи рядко се намират. Дали да каже всичко сега? Да сложи истината тук, на белия чаршаф? Да рискува да...? Не довършва мисълта си. Остава я просто да се лута в хаоса на страховете ѝ. Вместо това търси алтернативи. Търси изход за бягство. Може да каже, че познава Щефан от по-рано, нещо такова... Но това би било само отлагане. Смехотворно, малодушно отлагане, а в крайна сметка ще се върне там, където истината вече не може да се скрие. Тогава защо да не е сега? Още сега?

Дъщеря ѝ се е извърнала и гледа втренчено през прозореца. Вирнала е инатливо брадичка, енергичната брадичка, която е наследила от Щефан. От баща си.

— Когато ти се появи на бял свят, лежах в една такава стая като тази — започва Клара. — На това място на стената пак бяха окачени „Слънчогледи“-те на Ван Гог. При мен имаше още две други жени. И трите гушкахме по едно бебе, но на мен ми се струваше, че ти си най-хубавото...

— Защо ми разказваш това? — тросва се Изабел.

— Другите ги посещаваха мъжете им. Получаваха цветя, също и от прекрасните кексчета от сладкарницата зад ъгъла. И днес си спомням вкуса на кексчетата, защото една от жените ме почерпи.

Шоколад с ванилов пълнеж. При мен никой не идваше. Две-три приятелки, да, но не и мъж... или родители. По онова време бяхме скарани с баба ти и дядо ти, защото се бях върнала от лятната си ваканция бременна. И защото исках да задържа детето. — Изабел се намръщва и между веждите ѝ се образува отвесна бръчка. От малка правеше така, когато нещо не разбираше. Избърсва очите си.

— Исках да те задържа, защото обичах баща ти повече от всичко на света — продължава невъзмутимо Клара. Сякаш внезапно някой е премахнал всички бариери в главата ѝ. Просто ги е махнал, за да може истината спокойно да се изкаже.

— Имаш предвид онзи студент, за когото си ми разказвала? — пита предпазливо Изабел.

— Да. Всичко се случи в малък курорт в Чинкуе Тере. На плажа. Тогава бях малко по-млада от теб сега и за първи път пътувах някъде сама. Там той даваше чадъри и шезлонги под наем. Беше нещо като любов от пръв поглед, но едва ли съзнавахме какво точно е любовта. Бяхме луди един по друг. И той като мен следваше литература...

Изабел притаява дъх.

— Четеше ми на глас Хемингуей. Говорехме си с часове. Щяхме да пътуваме за Южна Америка — просто така, да пропуснем два семестъра и да ни няма. После аз заминах за Екс ан Прованс. Той мислеше да дойде след няколко дни. Аз седях там и го чаках...

— И?

— Той не дойде.

— Защо?

— Остър апандисит. Трябвало е да остане в болница.

— Но е можел да ти се обади.

— Тогава нямаше мобилни телефони. А каквито бяхме глупави, не си бяхме разменили адреси. Не знаехме дори фамилията си. Единственото, което имах от него, беше една порцеланова кукла. Тогава си купихме две — един мъж и една жена. Когато се разделяхме на гарата в Италия, всеки отнесе със себе си по една кукла.

Изабел се отпуска на възглавниците. Лицето ѝ е бледо, по-бледо отпреди.

— Значи искаш да кажеш, че Щефан...

Клара мълчи.

— ... че Щефан е баща ми?

— Да. — Тя вижда как кратката дума изписва недоумение по лицето на дъщеря ѝ. Направо ѝ се приисква да я оттегли, но вече е на бял свят и няма как да се улови и да се изтегли като с въже.

— Знае ли... татко знае ли? — пита тихо Изабел.

— Не. С него ще се видя по-късно. Дойдох тук направо от летището.

— Как... как те намери Щефан?

— Ти си видяла куклата в дома му и си каза, че и майка ти има подобна. Той веднага намерил адреса ми и дойде в книжарницата.

— Значи когато сме били в Амрум, вие...?

Клара кимва.

— Пишихме си, да.

— Значи през цялото време си ме баламосвала? — отронва се от Изабел. — Дори се правеше, че ми съчувстваш, а същевременно...

— Никак не ми беше лесно, но какво можех да направя? Дори не знаех кое как ще се развие нататък.

— И не ти хрумна нищо по-добро от това, да заминеш с него за Ла Палма. — Гласът ѝ потреперва.

— Просто искахме да видим дали е останало нещо между нас и...

— И? Заслужаваше ли си поне?

Клара се поколебава.

— Ние се обичаме — изрича накрая тя.

Изабел поглежда през прозореца, сякаш за да намери някакво обяснение отвън. Обяснение на необяснимото.

— Говори ли с него... за мен? — пита тихо тя.

— Естествено.

— И?

— Той те харесва, Изабел. Наистина. И... беше не по-малко от теб потресен, че си негова дъщеря.

Отговорът отново идва от блясъка във воднистосините очи.

— Той не е мой баща — изтърсва измъчено Изабел — и никога няма да бъде.

— Никой не очаква от теб да...

— Аха, а какво всъщност очаквате? Да си спретнем едно хубаво семейство? — Тя енергично посяга към ръкохватката и леко изстенва, с поглед към крака си. — Божичко, за малко да се чукам с баща си.

— И той така каза. Нещо подобно...

— И? Добър ли е в леглото? Сигурно вече знаеш.

— Моля те, Изабел. Знам колко е болезнено за теб, но не говори така.

— И какво следва сега? Какво ще стане с татко?

— Това засяга само Йохан и мен. Няма да го лъжа...

— Ти вече го направи.

Клара се обляга назад и поглежда дъщеря си.

— Това си е *моят* живот, Изабел — казва спокойно тя.

— Ще напуснеш ли татко?

— Не знам. Възможно е да... — Не продължава.

Изабел я гледа ужасено.

— Това означава ли, че... ще си стегнеш багажа и ще се преместиш при своя... при младежката си забежка?

— Ще говоря с Йохан за всичко, но бракът ни... сама знаеш... о, той какво всъщност ти каза?

— Татко изглежда доста зле.

Клара вдига поглед.

— Кога го видя за последно?

— Тази сутрин. Беше тук преди около час. Каза, че ще ти се обади по телефона. В института каза, че е болен.

— Болен? — Клара сбърчва чело.

Йохан никога не казваше, че е болен. Ходеше на работа дори с висока температура.

— Какви ги вършиш, мамо? — Сега Изабел съвсем се разплаква.

Клара се изправя и сядна на ръба на леглото. Слага две ръце на бузите на дъщеря си и избърсва с палци сълзите ѝ. Усеща, че моментът изисква да си замълчи. Още думи до нищо не биха довели. Тя отпъжда вече предизвиканото. И Изабел я оставя да го прави, хлипайки, както хлипаше навремето, когато си удареше коляното.

В този момент вратата се отваря и влиза сестра с буркан физиологичен разтвор в ръка. Поглежда Клара с упрек.

— Какво правите тук?

— Извинете, аз съм Клара Вайднер, това — тя посочва към Изабел — е дъщеря ми.

— И какво сте ѝ направили?

— Семейни работи. Моля — тя понижава глас, — бихте ли й дали нещо за успокоение?

Сестрата поглежда към Изабел, която все още плаче.

— Да, разбира се, ей сега ще донеса нещо. — С няколко движения тя сменя разтвора, излиза от стаята и след малко се връща с хапче и чаша вода. — Моля, вземете това — казва тя и ги подава на Изабел, която ги грабва и веднага изпива хапчето.

Сестрата се отдалечава, поклаща глава и тихо затваря вратата.

— Върви си сега, мамо, моля те. Искам да остана сама. — Гласът на Изабел променя консистенцията си от течна в твърда.

— Дълго се чудех дали изобщо... — подема отново Клара. Прозвучава като вяло извинение.

— Не казвай нищо повече. Просто ме остави на спокойствие.

Клара кимва.

— Може ли утре да дойда пак?

— Не знам.

— Ще ми се обадиш ли?

Още едно „Не знам“. Тя затваря очи. Изключва майка си с едно мигване и я оставя сама.

След пет минути Клара стои с пътната си чанта пред болницата и се оглежда за такси. Иска й се само да заплаче, но няма сълзи.

Вместо Клара сега на седалката до шофьора седи страхът. Всеки километър, който се трупа между него и болницата, захранва този страх. Иде му да последва вътрешния си импулс, да натисне спирачката и да завърти волана. Да се върне при нея. При Клара. На мига съзнава, че не е редно. Налага се да чака. „Сега ми трябва време за всичко.“ Последното ѝ изречение е истинско изпитание за търпението му и подава още храна на страха. На него, който винаги си е мислил, че владее положението, че може да жонглира, изведнъж му се разбягват топките, просто се търкулват нанякъде под такъв ъгъл, та да не може да ги стигне.

Но какво очакваше? Още чува собствените си настоятелни молби от снощи. „Крайно време е да заживеем така, както наистина желаем.“ Думи, които си играят, показват мускули, парадират със сила. Нищо не са в състояние да сторят на противника, който сега е до него. Един повече от двайсетгодишен брак. И то никак нелош брак. Само дето е по-пестеливо изразяването на чувства в него, но пък така се е съхранил през годините.

Той дава мигач, за да мине в лентата за изпреварване. Не го изключва, макар колата пред него да е твърде близо. Натиска педала на газта, след което шофьорът най-после се оттегля вдясно.

Твърде рано било, му каза тя снощи в ресторанта и само се усмихна на идеята му за поставяне на ново начало. Усмивката не е обещание. Усмивката не може да бъде и маневра на разтакаване. Това ли иска тя? Да го разтакава? Още не знаела какво ще прави, беше казала, и така поне показва някаква честност. Честност, която сега го кара да погледне в огромна дупка. Наистина ли си мислеше той, че тя ей така ще каже „да“? Да каже „да“ на него и на неговия несигурен проект за бъдещето? Тя го обича, в това той не се съмнява, но може ли тази любов да промени нещо, което е хванало ръжда през годините? Може ли да размърда винтовете, които цяла вечност са стояли неподвижни?

Светофарът в края на магистралата светва червено. Той натиска спирачката, вади цигара от жабката и пали. Сега ще се успокои, ще замрази всички мисли за Клара, ще потисне натрапчивия страх. Така си говори той, докато си дръпва от цигарата, опитва да мисли за следващата стъпка, докато изчаква светофарът да се смени. Ще си отиде къщи, ще паркира колата в подземния гараж, ще занесе куфара си горе в апартамента и... да, какво всъщност? Усеща как няма никакви по-нататъшни планове за живота. Живот, който е проспал с години, живот, в който не са предвиждани никакви неприятности. Живот без Клара...

Някой му бибитка отзад. Той поглежда зелената светлина над себе си, превключва на скорост и дава газ. Много, много газ.

След половин час той отваря външната врата на апартамента си. Усеща типичната миризма на почистващия препарат — лимони и оцет. Явно Елена, чистачката, е минавала. Подът блести като металните части в кухнята му.

Възглавниците на стария му диван са опънати, големият прозорец към терасата вече не е на петна.

До печката има две найлонови торби. Купила е каквото ѝ е поръчал, преди да замине. В хладилника намира шише бяло вино, което беше оставил, преди да тръгне. Сега има и масло, малко шунка, сирене и салам. Елена е добавила и два буркана маслини, черни и зелени, както и накиснати в олио сушени домати. След повече от пет години тя е разбрала какво обича. Той вади от торбите хляб, малки хлебчета, кроасани, макарони, ягоди, кайсии, портокали, гъби, домати и връзка градински чай. Елена е купила всичко от списъка. Но какво си е въобразявал той? Че Клара ще дойде директно от летището у тях, за да прекара вечерта с него?

Той преглежда пощата, сложена на барплота. Няколко фактури, рекламни брошури и картичка от Макс от Франция. На нея е изобразен бар, пред който няколко хубави жени седят на слънце и пият кафе. „Семейството ми се занимава с обичайното. Но: французойките имат впечатляващи дупета. Щеше да се гордееш с мен... Нямам търпение да

пия вино с теб. Макс.“ Той се усмихва. Усмихва се на добрите си съвети отпреди четири седмици. „Поне се опитай да смениш посоката“, беше посъветвал приятеля си. А сега? Сега самият той бе сменил курса. Носи се към цел, която кой знае къде се намира.

На телефонния му секретар има шест съобщения. Една жена с писклив глас го пита за здравната му осигуровка. Секретарката му иска да знае дали ще обсъждат, както обикновено, срещите му три седмици преди началото на семестъра. Сузана, която пита малко остро как е, и му напомня, че след две седмици родителите ѝ ще празнуват златната си сватба. Скрито подканяне да ги поздрави, досеща се... Наемодателят му, който има въпрос относно приспадането на допълнителните разходи. Колега го кани на рожден ден. Макс пита дали виното е вече изстудено.

Той посяга към слушалката. Набира номера на редакцията на приятеля си. Иззвънява пет пъти. Секретарката го познава, свързва го веднага.

С Макс правят каквото винаги са правили. Питат се как са, говорят общи приказки, смеят се... Докато Макс внезапно се покашля.

— Какво има, Щефан?

Той прокарва ръка по косата си, все едно с жест ще спечели време. Приятелят му чака. Чака, без да казва нищо.

— Можеш ли да дойдеш? — Насрещен въпрос вместо отговор.

— Сега ли?

— Ако е възможно.

— Тъкмо сега приключвам с редакцията на един текст. След един час ще съм при теб.

— Гладен ли си?

— Познаваш ме...

— Обичаш ли спагети?

— Глупав въпрос.

Затваря. С благодарност. Няма да е сам днес. Няма да е сам с мислите си, които само се въртят около въпроса дали тя...

Той включва телефона на високоговорител, за да не пропусне някое съобщение от нея, и качва куфара си горе, да си прибере нещата. Разопакова порцелановата си кукла от туристическите чорапи и хлъцва. Малкият мъж с папийонката на точки му се усмихва. Преди тръгване с Клара си размениха куклите. „Искам да задържа това, което е било при теб през всичките тези години“, каза му тя. После го прегърна и пъкна жената с червената рокля в пътната си чанта. Сега той слага веселия мъж с празничния костюм на нощното шкафче до купчина книги.

Поглежда още веднъж към куклата и се скрива в банята, взема си бърз душ, облича си чиста риза и удобен ленен панталон.

Макс идва, когато спагетите вече са заврели. Той носи две бутилки червено вино.

Щефан го прегръща, държи го в прегръдките си по-дълго от обикновено.

— Хубаво е, че ти така спонтанно...

— Хайде, остави любезностите. Любопитен съм, това е всичко.

След петнайсет минути двамата седят на терасата, с две чинии и купа спагети с домати и гъби пред себе си. И червеното вино от Макс.

Говорят за семейната отпуска във Франция. Много караници с Корнелия, разказва приятелят, караници за възпитанието на децата и неговото така наречено скатаване. Като се прибави и една балдъза, която по всички въпроси заемала позицията срещу него, нещата ставали още по-зле. А баджанакът му? Правел това, което правел от години — играел с децата на криеница, бършел сополиви носове и надувал плувки, като на плажа не се отдалечавал от жена си извън позволеното разстояние.

— Двамата са приели нещо като негласно споразумение — въздъхва Макс. — Всеки си е хванал пътя. И ако все пак нещо си говорят, то е само неща от рода на дали има още корнфлейкс, или дали помпата за дюшеците е в колата. Май баджанакът е по-умен от мен.

— Защо?

— Той си живее под прикритие, а аз съм напълно разкрит пред жена си. И при нас една отпуска като тази се превръща в истинска битка.

— Но поне още има чувства.

— Възможно ли е това да е утеха?

— Обичаш ли още Корнелия?

Макс поглежда смаяно приятеля си.

— Какъв е този въпрос? От *теб*?

Щефан навърта няколко спагети на вилицата и ги пъха в устата си.

— Защо?

— Ами ти и любов...

— В Южна Америка...

— Това в Южна Америка беше преди повече от двайсет години.

— Макс си долива вино. — Я стига. Нали не си ме повикал, за да говорим за стотен път за моя нещастен брак? — Той отпива. — Дойде ли онази Клара при теб на Ла Палма?

— Да.

Макс се обляга назад.

— И?

— Обичам я.

Известно време двамата не казват нищо. После Макс се покашля.

— По-добре да не питам какво предстои.

Нямал представа, изтърсва внезапно Щефан. Вече нищо не знаел. В главата му всички координати били разместени. Щял да се опита да си съгради бъдещето и същевременно се страхувал, че основите на тази къща ще поддадат. Къща, в която стаите са мечти. И единственото, което Клара могла да му каже със сигурност, било, че й трябва време. Ваканционната им история отлетяла заради една тъпа случайност. Винаги се появяват тъпи случайности... И сега трябвало да говори с дъщеря си и с мъжа си... Той спира, сякаш усеща в себе си нещо, на което неволно слага спирачка.

Макс не казва нищо, само го гледа. Чака. Наясно е, че има още какво да чуе.

И Щефан продължава. И продължава. Говори така, сякаш някой е отвъртял кранче, което отрицва неконтролиран поток. Говори за Ла Палма и за онова местенце в Чинкуе Тере. За моментите, в които се е

чувствал така заситен и същевременно толкова лек. Моменти, които човек взема от миналото си, за да ги постави в настоящето, с надеждата, с копнежа, че ще се впишат добре в него. За смеха на Клара, за воднистосиния ѝ поглед, за мъха по тила ѝ. За небето, посипано със звезди. И накрая за една бременност. За момиченце, което се родило преди двайсет и четири години в Хамбург, в момента, в който той и Макс били решили на Мачу Пикчу да не пропускат нищо в този живот.

По някое време се появява онова чуждо, чепато, нереално „дъщеря ми“. Настанява се на парапета на терасата, там, където за първи път беше целунал слабото момиче с черната коса. Забелязва как приятелят му изпада в недоумение и на мига усеща, че и той самият вече е спрял да разбира. Кимаше на всичко, но не беше осъзнал напълно това, което Клара му разкри в онази звездна нощ.

Той посяга към цигарите си и пали една. Ръката му трепери. И ето че сега има един мъж, който е осиновил това дете и се е оженил за *неговата* Клара. С това евтино притежателно местоимение се опитва да задържи онова, което заплашва да му се изплъзне.

Макс поклаща глава, бавно, сякаш за да събере и подреди чутото.

— Божичко, в какво си се забъркал? Гръцката трагедия е нищо пред твоята.

Щефан свива рамене и посяга към втора бутилка вино, маха обвивката, завърта тирбушона и дръпва.

— Не знам какво ще стане — изрича тихо той, докато пълни двете чаши. — Казах ѝ, че искам да живея с нея, че... не желая да я загубя, Макс. Не искам да я загубя отново. Самата мисъл, че сега е при мъжа си и говори с него за нас, ме побърква.

— Трябва да бъдеш търпелив.

Той кимва.

— Най-лошото е, че нищо не мога да направя. Единствено трябва да седя тук и да чакам.

— Не се ли уговорихте нещо, кога...?

— Тя каза, че ще се обади. Дъщеря ѝ е в болницата със счупен крак, а мъжът ѝ задава неудобни въпроси.

— Доста тежка раница ѝ предстои да разопакова.

— Да, а дали ще захвърли всичко, което намери в нея... — Той въздъхва.

Приятелят му дълго го гледа, чертае с ръка кръгчета по страничната облегалка на стола, сякаш очаква движението да му помогне при размишленията.

— Искаш ли един съвет? — пита накрая той.

Щефан кимва.

— Оттегли се. Това е единственото, което можеш да направиш сега, малко преди началото на семестъра. Опитай да охладиш мислите си, свързани с Клара. И моля те, не притискай себе си, още по-малко пък нея.

— Знам, знам. Но... то е толкова... толкова е хубаво с нея, просто не ми излиза от главата. Тя притежава всичко, наистина всичко, което съм искал от една жена.

— А може би просто си малко влюбен в усещането да си влюбен?

Щефан го поглежда смаяно.

— Не разбирам.

— Би ли искал просто да захвърлиш досегашния си живот? Всичко тук? — Той прави широк жест с ръка. — Вярваш ли, че можеш да се промениш от днес за утре? Ти не си същият отпреди двайсет години. Много неща са се случили оттогава и не можеш да ги захвърлиш ей така.

Щефан гледа в чашата си. Съзира парченце корк да плува на повърхността.

— Бъди честен. Към нея и към себе си. Просто не предприемай нищо — продължава Макс.

— Да не искаш да кажеш, че с нея нямаме бъдеще?

— Не казвам абсолютно нищо. Освен едно: бъди внимателен. Животът не е романтично галапредставление...

— ... но не е и челна гара, от която релсите тръгват все в една и съща посока.

Макс въздъхва.

— Прав си. Адски много си прав.

Щефан го поглежда въпросително.

— Има и друго, нали?

— Не, не. Само някакво неопределено чувство, че нещо трябва да се промени. Другия месец съм в командировка. Една седмица във

Виетнам с цялата там дандания. Приятна програма, приятни хотели, приятни колеги...

— ... и колежки?

— Може би да.

— А Корнелия?

— Тя, естествено, се вкисна. Мисли, че само ей така се развявам.

Било против споразумението ни.

— Имате ли такава?

— Навремето й казах, че ще пращам в командировки по-младите в редакцията. Заради семейството, такива работи... — Той се заиграва с виното в чашата си, като го клатушка насам-натам. — Знаеш ли, във Франция се измъкнах един следобед, просто така, от хотела, и влязох в първия бар. Доста пастис изпих и да, направих това, което ти ме посъветва.

Щефан го гледа с любопитство и пали още една цигара. Не казва нищо.

— В бара имаше една симпатична жена, малко по-млада от мен. Също туристка, привлекателна, с червена коса и зелени очи. Била от Англия и съвсем наскоро се скарала с мъжа си. Хм, беше първият път, откакто... ох, вече не знам дали пак ще целуна някоя друга.

— Само целувка?

— Само целувка, да. Но се получи добре. Много добре. — И?

— Разделихме се малко след полунощ. Това беше.

— А адреси, имена?

Макс се смее.

— Така стана по-добре.

Щефан му предлага кутията си с цигари.

— Искаш ли и ти?

— От години не съм...

— Затова и те питам.

Двамата пушат и пият, а когато поглеждат към часовника, вече е малко преди два. Щефан поръчва такси на Макс. Слага ръка на рамото на приятеля си, докато го изпраща на вратата.

— Ще държим връзка, нали?

Макс кимва.

— Задължително. Обади се. И не прави глупости.

— Обещавам.

След петнайсет минути Щефан е в леглото си. Решава утре сутринта да се обади на секретарката си и да обсъди с нея какво предстои. Решава също да зачеркне името на Изабел от списъка с участниците в семинара му. Ще помоли колега да поеме ръководенето на дипломната ѝ работа. Да, тя трябва да пише по темата, която си е избрала. Той обаче не може просто да стои пред нея цял семестър и да говори за философията на Витгенщайн. Може и тя да не желае...

Но какво иска тя? Какво чувства? Ще говори с нея някога. Ще погледне момичето в лицето и ще потърси в него следи от себе си. Дали тя вече знае, че ѝ е баща? Дали Клара ѝ е казала всичко? Телефонът му цяла вечер не издаде и звук. Сега е на нощното му шкафче и мълчи с тъмния си дисплей.

Последното, което вижда, преди да загаси лампата, е малкият мъж от порцелан, който му се усмихва.

Таксито спира пред дома ѝ. Клара рови в чантата си за портмонето и докато подава на шофьора петдесет еурова банкнота, вижда старото волво, паркирано пред гаража. Йохан си е вкъщи. Стомахът ѝ се свива, изпраща аварийни сигнали. Аварийни сигнали, които сега се долавят и от най-дребното, защото в нея нещо друго е поело контрола. Нещо като собствена динамика, която нищо и никой вече не може да спре.

Таксиметровият шофьор вади тежката чанта от багажника. Пътната чанта, в която са напъхани туристическите ѝ обувки. И куклата, малката жена с червената рокля.

Мъжът оставя чантата на тротоара, пожелава ѝ „приятна вечер“ и отново се качва в колата.

Тя държи ключа в ръка и върви към старата къща. Къщата, която всъщност никога не е била нейна. Ключалката леко заяжда. Известно ѝ е, знае, че трябва малко да натисне, преди да се отвори.

Оставя чантата си в хола, хвърля кратък поглед към кухнята. Вижда винени бутилки. Много винени бутилки. Мръсни чаши, чинии, ножове, вилици. Прозорците са затворени, въздухът е спарен.

— Йохан?

Тя влиза в дневната. Вратата към градината е отворена.

Първото, което вижда, е главата му. Главата му е отпусната на възглавниците на шезлонга, сякаш някой го е съборил на него. Той просто лежи там, със затворени очи и леко отворена уста. До него на пода има чаша с остатък от червено вино. Късното слънце безмилостно го напича. Едва шест часът вечерта е. Доста по-рано от границата, която сам си е поставил. Доста по-рано от двайсет часа...

Усмивката идва без предупреждение. Идва просто така. Виждаш ли, казва тази усмивка, ето колко издържат всичките ти чудесни правила. Усеща как у нея се надига съжаление, но веднага го пропъжда. Няма място за такова. Случаят изисква друго.

— Йохан?

Той се изправя.

— Клара?

— Здравей. — Тя сяда на ръба на шезлонга му.

— Отдавна ли си тук?

— Горедолу — лъже тя.

— Извинявай, сигурно съм заспал. — Взема чашата си. Не знае какво да прави с нея.

Тя вдига вежди.

— Да ти донеса ли още?

Той иска да поклати глава, сякаш така да събере остатъка от принципите си, като паднала армия, която мобилизира последните си сили. Вместо да поклати глава, кимва. С кимването обявява капитулация.

Тя се връща в кухнята и донася оттам нова бутилка и чиста чаша. Налива на него и на себе си.

— Изабел каза, че си се обадил в института, че си болен — изрича тя след първата си глътка.

— Как е Изабел?

— Боли я, но мисля, че ѝ дават достатъчно болкоуспокояващи.

— При нея ли беше сега?

— Да, от летището отидох направо при нея.

Той поглежда чашата си.

— Наистина ли си болен, Йохан?

— Добре ми е... като те виждам, Клара. — Гласът му се търкулва встрани, все едно някой го е ритнал.

Тя преглъща. Не е предвиждала това.

Той се покашля. Жалък опит да се овладее.

— Малко в повече ми дойде — признава той.

Тя неволно хваща ръката му. Изненадва се, че той не я отблъсква веднага. Тази ръка остава в нейната, студена и влажна — като на жабите, които хващаше като дете, а те се вцепеняваха, неспособни да се измъкнат. Неспособни да върнат към живот тази задължителна своя част.

Той отпива голяма глътка вино и оставя погледа си да се рее над градината. Той, който винаги е апелирал за целенасочени действия, разпуска погледа си. Разрешава му да се зарови в лавандулата, да се опияни от хортензиите, да се набоде на розите.

Тя почти не смее да диша. Само седи, облечена в синята рокля от Шефан, и отнесено гали цветята по тънкия плат.

— Обичаш ли този мъж? — Въпросът му идва без предупреждение. Просто застава в пространството, в градината, в която пчелите бръмчат и се въртят, замаяни от лятото.

Тя го поглежда. Гледа очите му, с торбички под тях. Гледа брадата му, небръсната от поне три дни. Гледа малката му уста, която винаги ѝ дава пестеливи целувки. Нейното кимване прилича на предателство.

Той не казва нищо. Само бавно изпива чашата си. Глътка по глътка. Изпразва я пред очите на наблюдателката.

Тя му долива. Нищо повече не може да направи. Той не носи на много пиене, известно ѝ е.

— Добър ли е в леглото? — Сега малко завалва.

— Моля те, Йохан!

— Искам да знам дали е добър в леглото. — Гласът му се извива с непозната досега сила.

Тя се опитва да вземе чашата му. Той я отдръпва и така разлива малко вино. По ризата му остава тъмно петно.

— Трябва ли да повтарям въпроса си? — пита коварно той.

Тя става и си взема стол, който оставя до неговия.

— Наистина ли искаш да ти отговоря?

— Иначе нямаше да питам.

— Унизително е.

Той се изправя и я хваща за ръката.

— Унизително е това, което правиш ти.

Тя гневно се отскубва от хватката му.

— Е, добре. Да, правихме хубав секс. Невероятен секс. Той ми дава точно каквото желая. Самата мисъл за това...

— Престани!

— Нали ти поиска. Аз само...

— Моля те, Клара...

Тя не може да повярва на видяното: тъмнокафявите очи изведнъж започват да плуват, без задръжки, все едно някой им е отнел спасителните пояси. Преглъща. Всичко друго е очаквала, но не и това. Без малко от нея да се изтръгне едно евтино, лъжливо „Съжалявам“. В последния момент се овладява.

Той се изправя, прокарва ръка по петното от червеното вино, сякаш с жеста се надява да го заличи. Нещо, което е част от ризата и от живота му.

— Кой е той?

Тя го поглежда смаяно.

— Нали Изабел вече ти е казала?

— Значи е вярно? Доцентът по литература?

— Да.

— Би ли ми обяснила как така ти и този мъж...

— Познавам го — прекъсва го тя. — При това отдавна.

— Значи се виждате отдавна?

— Не. — Тя прехапва устна, като така забива зъби, че чак си причинява болка. — Видяхме се отново едва сега.

— И той така те е впечатлил, че ти просто ни излъга, мен и дъщеря ни, взе си багажа и хукна с него за Ла Палма?

— Трябваше да го направя.

— Но защо? Толкова ли си заслужаваше този тип, та да поставиш на карта брака си? — извиква внезапно той.

Досега никога не го е виждала такъв. Какво ли не беше правила, за да разбие равнодушието му? С надеждата да го изтръгне от вбесяващото му самообладание, което той демонстрираше, за да държи Клара на безопасно разстояние. Все гледаше да не изразява тихата си арогантност.

А сега? Само с един замах разрушава цялата сграда на живота си. Събаря всичките си приказки за разум и целенасочени действия. С такова удоволствие цитираната от него лимбична система, в която чувствата си имат своето място, се оказва без научно покритие. Хипокампусът и средният мозък, на които той така уверено се позоваваше в своите статии и доклади, изведнъж му показват какво наистина има по тях. При това не може да не е знаел или поне да е предполагал, че малкото момче, което някога е бил, онова разплакано момченце, намерило баща си мъртъв, не може да се изгуби и все някога ще си плати за равнодушно изгражданата през всичките тези години фасада.

Пръстите на Клара търсят изход за бягство в цветята по роклята ѝ.

— Не знам — прошепва тя.

— Това означава ли, че сериозно мислиш за развод? — Той се опитва да прогони сълзите, които мигом се противопоставят на опита.

Тя бавно кимва и съзнава как така предизвиква най-лошото.

Сега той плаче. За първи път в съвместния им живот той плаче. И това е нещо, което тя може само да наблюдава с недоумение. Неспособна е да каже нещо, нещо да направи. Има моменти, които за секунди те изпращат до място, на което всички мисли са блокирали, спрели са да дишат, изпаднали са в кома. Това е един такъв момент.

По някое време, може би след пет или след десет минути той изхлипва. Подава ѝ чашата си и тя взема оставената на пода бутилка, за да му долее. Внимава да не я препълни.

— Трябваше да го направиш по-рано — казва тихо тя.

— Кое?

— Да загубиш самообладание, да изревеш и... да заплачеш.

— Защо?

— Днес за първи път ми показваш някакви чувства. Имам предвид истински, силни чувства. Чувства, които просто те карат да ги излееш, макар после да ти иде да потънеш вдън земя от срам.

— Но аз винаги съм мислил...

— Знам какво си мислил. Казвал си ми го достатъчно често. И аз все трябваше да се приспособявам към твоята работна температура.

Той я гледа объркано.

— Само не се прави, че не разбираш за какво говоря — продължава тя. — Още в Амрум ми каза, че чувствата те отклонявали от същественото и фантазиите на никого не са донесли нещо добро. Аз... аз вече не усещам нищо край теб. И сега само не ми казвай, че никога не съм ти казвала и това.

Той се опитва да се изправи, шезлонгът изохква под него.

— Обичам те, Клара. И винаги е било така, знаеш. Без да съм ти го казвал всеки ден.

— Да, да, преди много години ти положи основите на нашия брак и не счете за нужно занапред да се грижиш за него. От емоционално саниране никога не си се интересувал. Предпочиташе да се занимаваш с мозъците си.

— Но ако не беше този мъж...

— ... тогава щяхме да си продължаваме така, вярно е. Но аз вече не съм щастлива с теб. Постоянно си повтарям, че още имам чувства

към теб. Но още след представянето ти в академията, когато на следващата сутрин на закуска ти казах, че те обичам, забелязах по твоята, а и по своята реакция колко блудкаво е станало всичко. Постоянно ми засяда буца в гърлото, като си спомня как нищо вече не е наред между нас.

— Съвсем нищо ли?

— Нищо, което да крепи брака.

— Но какво ти предлага той?

— Химери, несигурност, непостоянство...

— Звучи като отработен трик.

Тя се усмихва. И той се усмихва. Близост само за части от секундата, но се усеща. Чак до върха на пръстите се усеща.

— Знам колко откачено звучи всичко. Нямам представа и какво ще стане по-нататък, но...

— ... искаш да си него?

Кимването ѝ леко закъснява.

— За тази една седмица е трябвало да ти покаже целия си репертоар. — Струва ѝ се, че долавя лек сарказъм в гласа му.

— Не беше необходимо. Само натисна копчетата, които от години никой не забелязваше. — Тя поема дълбоко въздух. — Които *ти* не забелязваше.

— Какви копчета?

— Той мисли като мен, Йохан. Обича да говори, харесва същите книги, същата музика като мен. Може и да е непредсказуем, но го обичам.

— Той... не е ли женен?

Тя поклаща глава.

— Нали каза, че го познаваш отдавна.

Страхът ѝ дава сили. Зарежда я. Но има и нещо друго. Нещо, което я кара да се изправи с цялата си сила. И накрая да освободи това, което повече не може да бъде задържано.

— Той е бащата на Изабел.

Първо чува стенанието му. Стенание, изтръгнато от дъното на неговата душа. После вижда как от лицето му се изтрива и последният остатък от цвят. Очите му святкат, шарят из градината, с която слънцето отдавна се е сбогувало.

— Намерихме се отново благодарение на Изабел — опитва се да обясни тя. — Наречи го случайност, провидение, съдба.

— Не ни го причинявай, Клара.

Тя погалва рамото му, взема чашата от ръката му и я слага на пода до шезлонга.

— Тя си остава твоя дъщеря, Йохан.

Той я поглежда така, сякаш някой го е цапардосал.

— Тя знае ли?

— Да, казах й.

— А той? — Сега въпросът му е като придихание, сякаш целият живот е изстискан от гласа му.

— И той знае. Говорихме за това на Ла Палма.

Тя се мъчи да бъде твърда, да запази последния остатък от контрол над ситуацията. Изведнъж Йохан скача от шезлонга и с едно-единствено движение грабва думите, които висят помежду им. Олюлява се към вратата на терасата, препъва се в градинския маркуч и едва не пада. Изглежда безпомощен, но не пада. Тя го следва и вижда как в коридора посяга към ключовете за колата. Бърз е, но тя го настига, когато той се опитва в тъмното да отвори вратата на волвото.

— Йохан...

— Остави ме на мира!

— Ще те оставя, но дай ми, моля те, ключовете за колата.

— Трябва да се махна отгук. Да се махна от теб. Да се махна от всички тези... чудовищни неща. — Ръката му трепери, докато отваря вратата.

— Не сега. Пил си твърде много. — Тя го умолява, слага ръка върху неговата и усеща как го напускат силите, държали го досега. Той се сепва, хваща здраво дръжката на вратата на колата, докато коленете му омекват. Строполява се като камък върху чакъла на пътеката. Тя коленичи до него. Започва да го гали по косата, която е залепнала от пот по главата му.

— Имам ли... имам ли, имаме ли изобщо някакъв шанс? — пелтечи той.

— Остави въпросите, Йохан. — Тя преглъща сълзите, които пълнят очите й. — Не искам повече да те наранявам. Достатъчно за днес. Изглеждаш уморен, аз също. Нека се опитаме да поспим.

Той се оставя да го повдигне и тя забелязва колко е тежък.

— Не мисля, че мога да спя сега — мърмори той, докато се клатушка, подпрян на нея, към къщата.

— Горе в банята имаме още хапчета. Повярвай ми, така е по-добре. Ако продължим да си говорим сега, само ще се въртим в кръг.

Тя премества пътната си чанта в коридора. Решава утре да я разопакова и да разтреби кухнята. А след това да пусне есемес на Щефан. Днес вече не е в състояние. Днес иска само да затвори очи и да потъне в сън без сънища.

Донася на себе си и на Йохан по едно хапче и чаша вода. Съблича роклята от Щефан и я мята на стола в спалнята, когато сълзите изведнъж потичат по лицето ѝ. Наистина ли беше едва вчера, когато двамата седяха в ресторанта, гледаха морето и си правеха нещо като планове за бъдещето? А сега само за един следобед тя разби целия си живот, просто рухна всичко, крепило я досега. Една поддържана с годините опора, вярно, трошлива и умряла, но все пак нещо, на което можеше да се разчита. И не само това. Има още двама души, които стоят до нея и които с няколко думи загубват почва под краката си. Тя се втурва в някакво помещение, в което никога не е имало опори. В което само падаш и се препъваш, за да... може би... някога да... Да, какво всъщност? Възможно ли е изобщо връщане назад? Връщане на топката, след като веднъж вече се е търкулнала...

Тя не довършва мисълта си. Само отмята коса от лицето си. Усеца я лепкава. Лепкава и прашна.

Иска да си вземе завивките и да се пренесе на стария диван за гости в кабинета. Докато търси чаршафи в шкафа, чува Йохан да покашля зад нея.

— Остани при мен, Клара. Моля те. — Той повдига одеялото.

Тя не кимва. Не поклаща и глава. Само се пъхва в леглото до него.

Той я прегръща, а тя вече няма сили да се съпротивлява. Остава нещата да се случат.

21

— Онази студентка се обади и настоя да получи час за днес. — Секретарката разлиства календара си.

— Каква студентка? — Щефан я поглежда въпросително.

— Онази, която задраскахте от списъка с присъстващите на курса ви за Бахман. Вчера ѝ изпратих имейл, че съм я прехвърлила към семинара на професор Майнхард. Не беше никак просто да я вредя там. Всичко беше запълнено. Как се казваше? Изабел... — Тя поглежда към бележката. — ... Вайднер. Тя...

Той не чува остатъка от изречението. Чува само дишането си, което изведнъж се учестява, сърцето бие по-силно, кашлянето, с което инстинктивно се опитва да се овладее.

— А вие какво ѝ казахте? — изтърсва внезапно той.

— Ами че нямате свободни часове за днес. — Придружава съобщението си със свиване на рамене. Познава шефа си, знае, че не обича да се подреждат дните му без негово съгласие. — Сбърках ли? — В погледа ѝ внезапно се появява несигурност.

— Всичко е наред — запелтечва той. — Колко е часът сега?

Тя поглежда към часовника.

— Един и половина. Трябвам ли ви за още нещо?

Той поклаща глава.

— Не, не. Можете да си вървите. Ще се видим другата седмица, когато започне семестърът. — Той се опитва да възвърне обичайната твърдост на гласа си. Опитът не му се получава.

С леко сбърчване на чело тя започва да прибира нещата по бюрото си. Изключва компютъра и посяга към чантата си. Голяма, безформена, черна кожена чанта, поизтъркана по ръбовете. „Като своята собственичка“ — мисли си Щефан, докато пристъпва от крак на крак. Неговата секретарка приближава шейсетте и май започва да се запуска. Животът е оставил следите си по нея и тя отчаяно се опитва да прикрие това с боядисани в червено къдрици, крещящи бижута и тежък парфюм. Той я харесва точно защото така отчаяно се бори с

възрастта си. Не може да си я представи пенсионирана. Не на последно място и защото доста се е сраснала с неговия живот. Какви ли не приключения му е отбелязвала в календара с почерка си на момиченце. Нерядко е разчитал на нейната помощ, да го свърже с някого или да каже, че го няма, според случая. Резервирала е вечеря за двама в ресторант и хотелска стая за уикенда, без да забравя да поръча и студена бутилка шампанско. Навремето утешаваше Сузана и отстраняваше издйнически следи от кабинета му.

Сега го гледа загрижено.

— Наред ли е всичко?

— Да, да — отвръща бързо той и забелязва как се изпотява.

— Някоя нова история?

— По-скоро стара.

— О, това е нещо друго. — Тя става и отива до вратата. Натиска дръжката и му се усмихва. — Гор е главата. — И тя излиза със своето „до понеделник“ заедно с тежкия си парфюм.

Той прекосява кабинета си и отваря прозореца. Влиза спарен въздух. Днес бяха казали по новините, че по-късно ще прегърми. Типично баварско лято.

Той взема телефона, оставен на бюрото му, и цъква на телефонния указател. Запазил е нейния номер под името „И“. Колебае се дали да натисне бутона със зелената слушалка. Сега всичко в живота му е програмирано в режим на колебание.

Днес щеше да подрежда някои материали, после мислеше веднага да си тръгне и да си легне рано. Уморен е от рождения ден на колегата вчера. Имаше много двойки и тук-там по някой необвързан. Самият той все още се числеше към категорията на вторите. Бивша асистентка, с която преди три-четири години беше имал нещо, седна до него. Той забеляза желанието ѝ да продължат онова, което навремето бяха прекъснали. Забеляза и че това го ласкае. Тя беше хубава, дори много хубава, и той с удоволствие ѝ наля чаша вино. На тръгване тя прокара ръка по косата му и го погледна с очакване.

— По-добре да не се захващаме — каза той.

Разочарованият ѝ поглед не му убягна. И това го поласка. Той взе ръката ѝ и я поддържа за малко. Сякаш за да се опълчи на вътрешния

си порив. Назад към познатия терен, все едно искаше да каже това стискане на ръката, там, където отново поема управлението познатата лекота. Всичко искаше той, само не и това.

На път за вкъщи си беше пуснал в колата Джони Мичъл. Високо. За стотен път. Противно на логиката. Тази музика всеки път разчовъркваше раната, на която той ежедневно поставяше нова лепенка.

Минали са вече две седмици, откакто бе оставил Клара пред болницата. Две седмици, през които тя му беше писала няколко есемеса. Казала всичко на мъжа си. Била в особено състояние. Главата ѝ се мятала като във влакче на ужасите. Обичала го. Не можела сега да го види. Трябвало да бъдат разумни. Копнеела за него... Не ѝ беше до неговите чувства. Ами той? Той само отговаряше. Омекотяваше, успокояваше, ободряваше... и спеше лошо. По цели нощи лежеше буден и когато все пак се унесеше, тя окупираше сънищата му и той се будеше в омачкания, влажен чаршаф.

По-предния ден ѝ се беше обадил. В книжарницата. Това не влизаше в уговорките. Беше наясно, но не издържаше повече. Гласът ѝ прозвуча задъхано. Той напразно търсеше топлия, мек тон, специалния тон, който беше запазила на Ла Палма за него. Щяла да се премести да живее при сестрата на една приятелка, която щяла да ходи за няколко месеца в чужбина, обясни му тя. Не бивало да я притиска, скоро щели да се видят. Да, трябвало да се раздели с мъжа си, поне като начало. И не, Изабел говорела само за най-необходимото с нея. Била изписана от болницата и общувала единствено с баща си. С майка си се отнасяла като с въздух. На това място Клара преглътна. Може да е направила грешка, добави тихо тя, голяма грешка, но какво ли още ѝ предстои? Смехът ѝ прозвуча нервно, почти истерично. „Всичко е по-трудно, отколкото си мислех“ — добавя още тя. И накрая: „Хубаво, че се обади. Липсваш ми.“ Това бяха последните изречения, на които оттогава се крепяха надеждите му. Висяха оттогава като на въже и се мятаха безцелно от вятъра.

Сега натиска зелената слушалка. Звъни се три пъти и Изабел вдига.

— Ало? — Опитва се това „ало“ да прозвучи не толкова неуверено.

Той се покашля.

— Щефан е.

Тя не отговаря нищо.

— Секретарката ми каза, че си искала да говориш с мен.

— Тя направо ме отрязва.

— Не е могла да знае... Защо изобщо си звъняла в офиса, а не на мобилния ми?

— Може ли да се видим? — прекъсва го тя.

Той прокарва ръка по косата си.

— Да, да... разбира се. Кога?

— Сега?

— Къде си?

— Вкъщи. У дома в Туцинг.

— А майка ти? Искам да кажа, Клара?

— Тя се изнесе вчера.

— Но аз не мога току-така при теб...

— Не, не — побързва да каже тя, — знаеш ли я голямата градина на бирарията долу на езерото?

Той кимва бавно, преди да изстреля едно трескаво „да“.

— След един час?

— Добре. До скоро. — Затваря.

Тя го беше изпреварила. През последните две седмици той все се канеше да ѝ се обади, но така и не го направи. За да не създава проблеми на Клара? За да укроти смута в душата си? За да не даде възможност на страха да се настани у него? Или просто го спираше малодушието? Малодушието да се изправи отново пред дъщеря си и... да, какво всъщност? Той нямаше план за тази среща. Пък и какъв план? Това, което му се случило, не се случва всеки ден. Няма пример, който да следва. Няма как да се хванеш за нещо изпитано. Тук липсват стандартни изречения, които като плувки го съпътстваха в спокойния му досега живот.

Той съблича изпотената си риза и отива до гардероба, където винаги има на разположение резервна. Докато я закопчава, хвърля поглед към огледалото над мивката, което му отвръща със загоряло лице. Тъмните кръгове под очите едва се забелязват. Той наплисква с още студена вода лицето си, избърсва го и тръгва към вратата. Хваща бравата, по която има хлъзгави следи от крема за ръце на секретарката му. Натиска още веднъж и излиза в коридора.

След час паркира колата си пред жълтата бирария в градината. Идеално място, точно до езерото. Преди често идваше тук в неделя да закусва на голямата тераса, сънен, махмурлия, нередко с компания, но в мислите си винаги е бил сам. Никоя от жените не е искал да вземе със себе си в бъдещето, никоя от тях не беше като Клара.

По това време там има малко хора. По пейките и столовете са насядали майки с деца, неколцина пенсионери, група колоездачи. Слънцето се процежда лениво през старите кестени. По сиво-синята вода на езерото се клатушкат две платноходки. Днес училището по сърф е надонесло сума ти дъски. Има бриз. Бриз, който предвещава почти сигурна буря.

Щефан търсещо се оглежда. Още я няма. Отива до маса, разположена малко по-встрани. Маса на сянка. Сяда и чака. Чака и гледа как момиченце се опитва да храни дакел с парче геврек. Детето трябва да беше някъде на около три години. Никога не е обръщал внимание на децата. То е с тъмноруси къдрици и се смее, когато кучето се приближава с любопитство и яде от ръката му. Майката го вика, но момиченцето не реагира. Вместо това гали дакела, който веднага започва да маха с опашка.

— Отдавна ли чакаш?

Не я е чул да идва. Тя изведнъж се оказва там, опряна на патерици, с гипсиран до коляното десен крак. Облечена е в тъмнокафява, малко поомачкана пола, тясна бяла блузка и светлосиня жилетка отгоре. Твърде топло е за такава жилетка, минава му през ума. Бледа е. Кожата ѝ е почти прозрачна, черната коса е разпусната. Подстригала се е. Сега косата ѝ е някъде до раменете.

— Не, току-що дойдох — отвръща той и става да ѝ подаде стол.

Тя опира патериците на масата и той ѝ помага да седне. И двамата не обръщат внимание на краткото докосване.

Цяла минута никой нищо не казва, после той се покашля.

— Как ти е кракът?

Тя се усмихва, усмихва се за части от секундата.

— Вече е добре.

— Колко трябва още да си с това...? — Посочва патериците.

— Четири седмици някъде, но в болницата смятат, че мога полека-лека да натоварвам крака.

Той поглежда в земята, после отново към нея. Усеща, че тя не откъсва поглед от него.

— Ще пиеш ли нещо? — пита той.

— Ябълков сок.

Той става, отива при напитките и скоро се връща със сока и светла бира.

— Аз... все се канех да ти се обадя — започва той, след като отново сяда.

— И защо не го направи?

— Не се решавах.

Честен е и погледът ѝ моментално му показва, че тя е наясно. Междувременно се беше научил да разчита нюансите на воднистосиньото, защото както майка ѝ му предлагаше същата палитра от цветове.

— Защо ме изключи от семинара си? — пита накрая тя.

— Не съм те изключил. Но си мислех, че ще е по-добре, ако ти и аз... Искам да кажа, разбираш.

— Трябваше да ми кажеш.

Той кимва. Отърсва се от думите, които си е подготвил. Тя е права, толкова е просто.

Какво казва човек на дъщеря си, с която за малко да преспи и която сега го гледа с очакване?

— Започна ли вече да работиш по темата? — пита той.

— Да. Планът е почти готов. — Гласът ѝ леко трепва, когато обяснява.

Той разбира, че зад деловите фрази тя с мъка прикрива вълнението си.

— Казах на колегата, че ще му хвърля един поглед.

Тя прехапва устни.

— „Хомо Фабер“ май щеше да е по-подходящо като тема.

Той се изчервява.

— Изабел, аз не знаех...

— Така де. Валтер Фабер и Забет в романа също не са знаели. Но за разлика от нас, баща и дъщеря, наистина са го направили. Имам предвид, чукали са се. — На нея явно й доставя удоволствие да метне въпросната дума на масата. Като коз в игра на карти.

— Пък и теб не те е ухапала змия, не си паднала на главата си, нито си умряла — спасява се той, минавайки на литературен терен. Днес обаче той не му предлага кой знае каква защита.

— Да, аз си счупих само един крак. Но доколкото си спомням, майката и бившият й у Фриш успяха някак да се съберат. Почти като в реалния живот значи.

— Моля те, Изабел, твърде елементарно е.

— Охоо, сега ще го играеш татко и ще ми казваш кое е редно и нередно? — продължава тя.

— Не, дявол да го вземе. Ти искаше да говориш с мен, аз също исках, нека все пак да бъдем разумни.

— Да бъдем разумни? На мен пък това ми се струва доста елементарно.

Той въздъхва. Тя е права и той усеща как тънкият лед на възстановеното му самообладание се пропуква.

— Аз съм твой баща, най-малкото биологичен баща, да, но нямах никаква представа — обяснява внимателно той — също като теб. За мен ти си беше симпатична, млада жена, с която...

— ... която ти искаше да вкараш в леглото — прекъсва го тя.

— Да! Какво, да не е престъпление?

Тя мълчи.

— Това между нас свърши, *преди* да разбере, че си моя дъщеря. И ти знаеш защо.

— Да, защото изведнъж се появи майка ми и на теб не ти хрумна нищо по-добро от това да я *изчукаш*. — Тя произнесе думата с по-висок тон. — Без да те е грижа за мен, за баща ми...

Той се опитва да остане спокоен.

— С Клара имахме преди повече от двайсет години...

— О, не започвай сега и *ти* с онази сърцераздирателна италианска история. Писна ми да слушам шантави брътвежи за вас, за голямата ви любов и какво беше още. И за *вашата* възраст!

— Млъквай! — Тонът му внезапно става толкова рязък, че тя се сепва. — Това, което *ти* си мислиш, че е умно, *то* е шантаво. Разбирам чувствата ти — продължава по-меко той, — но няма да ти позволя да разиграваш майка си. Та тя те обича. И понася доста тежко, че я игнорираш. За какво всъщност я наказваш? За това, че е била честна с теб?

Тя преглъща, преглъща сълзите си.

— Съжалявам — прошепва Изабел. — Тя... тя съсипа всичко. Така добре си живееш с татко. А все едно е било кошмарно...

— Не е казала такова нещо. Просто иска *сега* да живее *по друг* начин. — „Наистина ли го иска Клара?“ — пита се той и същевременно отново усеща студения страх, който го вледенява отвътре и вече му е станал така познат.

— Но защо? — пита Изабел. — Как човек може да е сигурен след една-единствена седмица на някакъв остров?

Той свива рамене. Сам не знае отговора.

— Баща ти и майка ти... — започва той. — Та нали и ти ми каза преди, че той я държи гладна. Точно тази дума употреби — гладна.

Тя кимва и отмества от лицето си кичур, който мигом пак пада върху него.

— Но защо точно *ти*?

Той отпива от бирата. Става му топло. Не казва нищо.

— Обичаш ли я? — пита с отпаднал глас тя.

— Да.

Без обяснения. Само едно „да“. Достатъчно, трябва да бъде достатъчно.

Тя издърпва няколко нишки от жилетката си. „Моята дъщеря — мисли той, — това е моята дъщеря“ — докато я гледа как прави на масата купчинка от вълна. Забелязва заоблените ѝ нокти. Като неговите. И без да се замисля много, хваща ръката ѝ. Учудващо, но тя дори не трепва. Не мърда, седи смълчана и не го отблъсква. Сега няма галене както тогава, в кафето на Елизабетинския пазар. Само две ръце, които се докосват, една малка в една по-голяма. Само миг — и тя издърпва ръката си.

Повече не говорят този следобед. Сякаш свикват с присъствието на другия. Като при това оставят помежду си твърде тясно пространство, в което все пак има място за всички противоречиви чувства, които не могат нито да подредят, нито да назоват. Тези чувства първо трябва да се уталожат, за да може някой ден да се извадят на повърхността и да се разгледат по-внимателно. Още не знаят кога ще стане и дали изобщо ще стане. Единственото, което знаят, е, че в тази игра и двамата са наранени, а да се говори за бъдещето е още твърде рано. Усещат, че съзнаването на това ги свързва по един направо фаталистичен начин.

По някое време той я пита за приятеля ѝ. Тя му казва, че с Хенрик пак са се събрали. И той е изненадан колко много го облекчава това.

След два часа го моли да я закара до вкъщи и той я поглежда ужасено.

За първи път този следобед тя се засмива. Има нещо скрито в смеха ѝ, но той не може да определи какво.

— Спокойно, баща ми е на конгрес във Виена — добавя бързо тя. — Ще се върне чак утре. Аз... иначе ще трябва да си повикам такси. — Посочва крака си.

Той ѝ помага да се изправи и ѝ подава патериците. „Бързо се придвижва с тях“, забелязва той, докато върви до нея към колата.

Тя го упътва накъде да върви. От време на време той я поглежда отстрани. Поти се, усеща как ризата се овлажнява под митниците му. Изкачват се, правят няколко завоя наляво и надясно, после спират пред стара къща. Къща с прозоречни капаци и големи дървета в градината отпред.

— Тук живеем ние. — Тя натъртва на всяка дума.

Изведнъж той осъзнава какво е доловил в смеха ѝ.

Този смях се осмеляваше да застане като удивителна в края на това изречено напук изречение. Исква да му покаже какво е разрушил.

Той вижда как Клара влиза в тази къща всеки ден, всяка година. Къщата на свекър ѝ и свекърва ѝ, беше му казала тя една вечер на Ла Палма. Къща, в която не се чувствала като у дома си. Въпреки това е била *нейната* къща. Тук е живяла, седяла, спала, смяла се, плакала, карала се е. И накрая си е събрала багажа.

В този миг той се чувства като крадец. Защото ако беше преспал с дъщеря си, щеше да ѝ отнеме илюзията за отсъстващия, непознатия, истинския баща, каквато имат децата, които не знаят кои са им родителите.

На Клара пък отне съпруга, мъжа, заел мястото му на баща.

Той продължава да гледа след Изабел, която се придвижва към входната врата. Гледа крехкото момиче как решително се отдалечава.

Изабел не се обръща.

Телефонът му е в жабката. Той го вади, вади и цигарите. Първата, която пуши този следобед.

„Ела довечера при мен!“ Той набира номера на Клара и веднага ѝ изпраща есемеса. После включва на скорост и потегля. Кара по-бавно от обикновено.

Излиза на главната улица, когато телефонът му изпиука. Името ѝ на дисплея веднага се набива в очите му. С една ръка държи волана, а с другата натиска с палец „получено“.

„Ще дойда към осем.“

Навън гърми. Обещаната буря настъпва.

Тя метна някои неща в чантата си: четка за зъби, грим, бикини. Прибира всичко напосоки. Добавя и фотоалбум, стар, облицован с тъмнокафява кожа, поизтърган по краищата.

Преди да тръгне, затваря вратата към балкона. Още не е свикнала с жилището. Две стаи, кухня, баня, балкон. В Нойхаузен е, недалече от книжарницата ѝ. Ина беше казала на Клара, че сестра ѝ ще отсъства няколко месеца, и ѝ бе връчила ключовете. През последните дни Ина беше единственият човек, с когото Клара можеше да говори. Миналия ден се премести тук. С два куфара, които за начало ѝ бяха достатъчни.

Не каза на Йохан къде е. Последната вечер в Туцинг му каза, че ако има нещо, може да ѝ позвъни на мобилния или в книжарницата. Той само кимна уморен. Уморен от разговорите, които бяха водили. Винаги приключваха на мястото, откъдето всичко започваше да се влошава. „У теб вече няма нищо, с което да мога да живея“, беше му казала тя по време на една от разправииите им. И в същия момент ѝ се прииска да си върне думите назад. Това беше моментът, в който реши да си тръгне. Да си тръгне от тази къща. От този мъж. Но най-вече от това, което не е неин живот. А какъв е сега животът ѝ? Накъде е тръгнал? Имаше усещането, че е направила голям скок и сега се намира и с двата крака във въздуха, без да знае къде ще се приземи. Без контакт със земята. Докато днес не получи есемеса от Щефан със спешното „Ела тази вечер при мен!“. Съобщението беше много поясно от предишните му през изминалите две седмици. Искаше да ѝ даде време. Но и той страдаше. Когато ѝ се обади в книжарницата, гласът му трепереше така, че тя не можеше да го познае. Това беше страх, а тя съзря в него и собствения си страх. Страх, който с тревожното си „Истина-ли-е-всичко-това?“ се превръщаше в постоянен спътник.

Таксито вече чака долу. Тя казва адреса на шофьора. Още непознат адрес в Швабинг, написан на гърба на визитката на Щефан под „личен“.

Вали, капките мощно барабанят по запотените отвътре стъкла. Клара забърсва малко местенце и поглежда към познатите улици. Площад „Червен кръст“, улица „Леонрод“, улица „Елизабет“, улица „Римска“...

— Пристигнахме.

Тя тиква в ръката на шофьора десет евро и с едно „Задръжете рестото“ слиза от колата.

За краткия път до входа става вир-вода. Трябваше да си вземе чадър. Не се сети. Както и за много други неща през тези дни, в които сякаш напълно отсъстваше. Не се сещаше за елементарни неща ей така.

Търси звънец с неговото име, а дъждът се излива върху нея. Натиска бързо копчето. Не след дълго ѝ се отговаря с кратък стържещ звук.

Стълбището е старо, но е направен луксозен ремонт. Ръката ѝ се плъзга по парапета, докато, залитайки, стига до петия етаж. Сама се чуди, че още е в кондиция.

Той стои на вратата. Облечен е с джинси и сива риза. Не се е бръснал поне от два дни. През последните две седмици образът му постоянно беше пред очите ѝ. Опитваше се да си спомни всяка подробност. Все пак сега не е подготвена за това, което вижда. Не е подготвена за това познато и същевременно чуждо лице.

Той я прегръща и тя заравя глава в рамото му. Поема дълбоко въздух и отново отронва онова, което беше казала, щастлива, преди две седмици: „Толкова добре си пасваме“, тук, на прага на дома му. „Наистина ли е така?“ — пита се тя сега.

Остават една минута така. Да се помиришат, да се усетят. Макар и само хванали ръцете си, без да се галят, без да се търсят. Целувка в момента само би попречила. И двамата го чувстват.

Клара не казва нищо, когато пристъпва колебливо в дома му. Само се оглежда. Вижда това, което е видяла и дъщеря ѝ преди

седмици. Гледа през погледа на Изабел, докато мести стъпка след стъпка краката си.

Той затваря вратата след тях. Тя оставя чантата си на кухненския барплот. Прокарва ръка по дървото, в което различните ножове са оставили най-разнообразни резки. Той само я гледа, застанал на около половин метър от нея. Тя му е благодарна за спокойствието, което ѝ осигурява. Благодарна, че не нарушава тези мигове със смутена усмивка или недоизказани изречения.

Тя се обръща към огромния прозорец, който извежда на терасата, гледа дъжда, който вали с ненамаляваща сила.

Накрая тя нарушава мълчанието.

— Донесох снимките.

— Нещо за пиене? — пита той и посочва дивана. — Вино? Чай?

Тя сяда.

— Чай.

Той отива в кухнята, а тя проследява движенията му, в които личи някакво облекчение, че трябва да направи нещо. Той налива вода в стар емайлиран чайник и го слага на печката. Вади шарена кутия от шкафа и гребва от нея три лъжици, които сипва във филтъра. Изчаква водата да заври и я изсипва в малка синя кана. Слага на табла две чаши и захарница и налива чая.

Сяда до нея, а тя вече е сложила албума на масата. Отпива глътка чай и започва да разлиства, без увертюра, просто така. Дава му да види това, което тя прекрасно познава: бебе с жълти ританки, с гъста черна коса и сини очи, свити в юмручета ръчички. Момиченце с изпоцапан лигавник и омазана с каша уста. Момиче, което, хванало майка си за ръка, прави първите си стъпки. Ръката на младата жена, която царуваше в сънищата на Щефан през всичките тези години. Колело с помощни колелца, торта за рожден ден с голяма тройка отгоре, кукла с дълго було. Изабел с мрежест чорапогащник, сукман и лачени обувки на скута на Йохан, Йохан се смее. Момиче с дълга плитка, беззъба уста и ученическа чанта, а зад него — дъска с надпис „Моят първи учебен ден“. Макет на мозък от пластмаса, около който са се събрали петшест деца, а сред тях — Изабел, сияеща. Плажен кош, пред него — кофичка, лопатка и формички, в него — момиче в оранжево-червен хавлиен халат с качулка и бял колан. Йохан и Изабел на дюнците. Йохан и Изабел на диван, четат. Йохан и Изабел с раница, на перон. Клара и

Изабел пекал сладки, със зачервени бузи. Клара и Изабел по бански, легнали върху хавлиена кърпа на цветя, ядат ягоди. Клара и Изабел на парапета на кораб, с разрошени от вятъра коси, червеникаворуса и черна. Момиче, което вече не е малко момиченце — с китара и недорасъл тийнейджър до него, втренчил влюбен поглед в момичето. Празненства за рождени дни, Коледа — накрая абитуриентски бал. Пъпчасали пубери, момичета, изглеждащи по-възрастни, отколкото са, сред тях Изабел в светлосиня рокля на цветя.

Щефан прокарва показалец по снимката и спира на малкото прозрачно ъгълче, в което е втъкната.

— Тази рокля...

Клара кимва.

— Да, същата, с която бях облечена в Леванто. Изабел я е намерила в гардероба ми и... е, искаше непременно да е с нея.

Очите му ненадейно се навлажняват. Сълзите се стичат по бузите и капят върху албума, който Клара сега е сложила на коленете си. Тя го вижда да хлипа, да хлипа беззвучно. Само с тихо треперене на тялото. Внимателно слага ръка на рамото му.

— Ти... ти искаше да ги видиш — казва му по някое време.

Той кимва.

— Аз само...

— Знам.

— Струва ми се, че някой ми е откраднал живота и сега ми го хвърля в краката. Аз... аз щях да съм толкова щастлив с теб и Изабел...

Тя улавя с палци сълзите му, избърсва ги.

— Нищо не можем вече да променим, Щефан.

Той я поглежда.

— Днес бях при Изабел в Туцинг.

Тя мигом отдръпва ръката си. Пребледнява.

— Какво сте...?

— Искаше да си запише час в института. Секретарката ми каза, че се е обаждала. Аз ѝ се обадох и... се разбрахме да се видим.

— И?

— Говорихме. Говорихме и мълчахме. Клара, не ме гледай така с упрек. Това положение за мен е... и аз трябва да си изясня нещата.

— Можеше да се обадиш първо на мен.

— Моля те, не започвай пак. Не съм длъжен да ти давам обяснение.

Тя извърща глава, натам, където дъждовните капки удрят по стъклото. Като минутите, в които никой от тях не проговаря. Клара се обляга назад и затваря очи.

— И на теб ли ти беше толкова бясна? — пита тихо тя.

— Да, поне в началото.

— Тя е голям инат, Щефан. — Гласът ѝ отново се смекчава. — Водя я на лекар, помагам ѝ при пазаруването, карам я на рехабилитация. Опитам ли се обаче да говоря с нея, ме блокира. Просто разбивам главата си в мълчанието ѝ.

— Тя мисли, че сме егоисти.

— Такива ли сме?

— Да, но какво му е лошото?

Тя го поглежда смаяна.

— Ако сега не помислим за нас, ще направим огромна грешка — обяснява той. — Нормално е Изабел да е объркана. Ние също сме. Всичко тук... — той посочва към албума — тепърва трябва да свикнем с всичко това.

— Мислиш ли, че Изабел някога...?

— Не знам какво ще стане. Пък и как да знам? Тя недвусмислено ми показва къде съм се натресъл, когато я заках до тях...

— *Какво си направил?* — Клара го гледа неразбиращо.

— Тя ме помоли заради крака си. Но мисля, че беше, за да ми покаже дома, който съм съсипал.

— Ти нали не...?

— Не, не, разбира се, че не. Само я оставих пред тях и си тръгнах.

— А ти...?

— Вече няма да я избягвам, ако това имаш предвид. Всичко друго ще се нареди. Все пак вече не е малко дете.

— Тя каза ли нещо за Йохан?

— Мъчно ѝ е за него. Все пак ѝ е баща.

— И затова ме мрази?

Тя поклаща глава.

— Дай ѝ време, Клара. — Той взема чашата и отпива глътка чай.
— Как е всъщност Йохан? — пита ненадейно той.

Тя поема дълбоко въздух и веднага го издишва.

— Как така?

— Разбра ме.

— Е, добре, опитва се да ме задържи. Цели две седмици говорехме, обсъждахме, карахме се. Толкова много, колкото никога през целия ни брак.

— И... това ви сближи?

— Да — отвърща тя. — Странно, но да.

— Това значи ли...?

Тя поклаща глава.

— Не, това не значи абсолютно нищо. Аз... аз просто се чувствам дяволски неориентирана...

— Но нали съм тук.

Кимването ѝ идва с малко забавяне.

— Няма значение, Щефан. Досега сме имали само Леванто и Ла Палма. Две кратки седмици с много, много време между годините. Откъде да знам, дали ти няма...?

Той слага ръка на устните ѝ.

— Не казвай нищо повече.

Тя е наясно, че той е прав. Знае, че всички думи могат само да капитулират тук. За първи път тази вечер му се усмихва. Усмивката се появява изневиделица, измъква се от скривалището си. В този миг тя отново е младото момиче на плажа, което му кимва, когато той го пита дали иска да излезе с него. Което се държи здраво за него върху веспата, което употребява сложни думи в малкия ресторант в Монте Росо, и накрая в една топла лятна нощ на покривната тераса, сред червеното мушкато, се хвърля голо в прегръдките му и за момент се отделя от земята.

— Целуни ме. — Тя му поднася лицето си и той откликва на желанието ѝ. Прави го, без да се замисли.

Тя остава при него през нощта. Спи в леглото, в което толкова много жени са спали. И едва тук има усещането, че е станала част от живота му. Истинска част от неговия живот, в който през всичките разбъркани години няколко мисли са били заети с нея, първо повече, после по-малко. Живот, който иначе е бил отреден на друг. Леглото на

Ла Палма ги носеше и двамата, приемаше ги доброволно и им даряваше доста разточително надежда. Там можеха на воля да си играят на илюзии. Нямаше какво да губят. Всички пречки бяха притаили дъх и през тези дни те бяха потънали в безвремието.

А сега? Сега тя лежи тук, докато дъждът удря по покрива, и усеща пулсиране в стомаха си. И двамата искат да го направят. Тя го съзнава. И преди си повтаряха, не, направо се уверяваха взаимно, че се обичат. Скриваха думите под завивката, за да не им избягат. Но могат ли тези уверения да издържат по-дълго? Или копнежът им е изпратил мъгла, скриваща подмолните скали, които им готвеха сигурно корабокрушение?

Щефан се обръща до нея настрани. В просъница ръката му намира корема ѝ. Остава там, където преди всичко се втвърдяваше. Тялото ѝ е започнало да омеква на определени места. Щефан се бе изсмял на скептицизма ѝ, когато на Ла Палма беше повдигнала въпроса за това. Но ако наистина останеха заедно, това нямаше да му убегне. Те наистина си връщаха частица от младостта, но бяха заставени да пребивават в остаряването. Пред тях лежеше не точно бъдещето, което биха имали преди повече от двайсет години. Сега очертаващото се бъдеще щеше да изисква много повече от тях.

С Йохан тези неща не бяха от значение. Животът с него беше ясно разчертан, първо за трима, а после и за двама. Права улица без изненади, подобно на американска магистрала, скоростта се регулираше от автопилота на дребните им навици. Там нямаше специални пътувания, но целта си беше ясна, с ясно откроени етапи. И понякога забравяш да броиш годините.

Ръцете на Йохан докосваха тялото ѝ, но тя никога не усещаше истински неговия допир. Те не намираха местата, които Щефан откриваше с точността на сомнамбул и овладяваше. Но наистина ли иска той да остане там? Тя не желае да довърши мисълта си, иска да я изхвърли от това легло. Познава я обаче твърде добре — тази мисъл няма да я остави на мира. Ще се промъква навсякъде в съзнанието ѝ, колкото и да я пъди. През последните две седмици мисълта пося в сърцето ѝ недоверчивия въпрос: ще се откаже ли Щефан заради нея от своя безгрижен живот? И всеки път ѝ отговаряше съмнението.

„Възможно е някога и аз да остана сама — казва си тя, докато той гали корема ѝ. — Трябва да мога да спра — да захвърля един живот, за да поема друг, и навярно задълго да се задоволя с полурешение. Мога ли? Искам ли? Да остана сама?“ В момента, в който си задава въпроса, е наясно, че отговорът вече е даден.

Щефан отваря очи, опипва сънено в „сега“.

— Ти си будна?

— Размишлявам.

— За какво?

— За мен, за нас, за всичко.

— И?

— Нощем нещата изглеждат толкова... толкова сложни.

Той се повдига на лакът.

— Радвам се, че си тук, Клара. Понякога си мисля...

— Какво?

— Страхувам се да не останеш при него.

— Има моменти, в които и това не ми е чуждо като вариант.

— От това се страхувах.

— Но разбери, толкова много години, толкова много...

— ... общи неща?

— Дори така, ако щеш. Такава раздяла е тежка и за мен. Все пак той ми е съпруг, Щефан. Е, макар бракът ни да беше само упражнение по стратегия на отбягването.

— Но аз едно не мога да разбера...

— Какво?

— Защо отдавна не го напусна? Искам да кажа, преди да се появя аз.

— Защото се страхувах.

— Това не ти подхожда.

— Но беше така. От време на време се противопоставях, замерях го с какво ли не. Но накрая пак си сядяхме пред телевизора, слушахме музика или четяхме и пак всичко си изглеждаше окей. Опитвах се да си внуша, че така е с всички бракове. Пък и някак си го харесвах и такъв. — Тя прехапва устни. — Само дето никога не съм го обичала

истински. Навремето той подаде ръка на една самотна майка и детето ѝ. Аз я поех. Беше сделка.

— А сега...

— ... всичко е различно, да. Откакто ти се появи в книжарницата, целият ми свят се преобърна. — Усеща как очите ѝ се пълнят със сълзи.

— Какво има, Клара?

— Мисля, че ако не беше ти, щях просто да си продължавам така, щях да си седя в отворотелните фотьойли на Йохан с облегалки за глава, с вдигнати крака. Разбираш ли, това ме ужасява.

Той мълчи. Не я гледа.

— Заради някаква тъпа, тъпа случайност навремето ти не дойде в Екс — продължава тя — и пак заради също толкова тъпа случайност сега отново се търкулваш в живота ми. Всичко ли в живота ми ще зависи от случайности?

— Не бих се изразил така.

— Просто не знам дали да го правим, Шефан.

— Поне трябва да опитаме. Може да си направим синини, може дори да се нараним така, че наистина да ни заболи. И двамата носим доста тежки раници, Клара, невинаги всичко ще се напасва. Но, боже мой, достатъчно големи сме, за да предвидим и това. Важното е, че имаме чувства един към друг, и то не само на остров насред океана.

Тя кимва. Така ѝ се иска да вярва на думите му, но усеща, че нещо в нея ѝ пречи, нещо, което не иска да се махне от нея, като ластик, който все се връща.

— Колко е часът? — пита накрая тя.

Той поглежда будилника.

— Два и половина.

— Може би е най-добре просто да поспим.

Той се обръща и изключва нощната лампа. И Клара се учудва колко бързо се унася. По-бързо от обикновено.

Той си взема „довиждане“ със студентите си. Беше първата му лекция. Каква ирония на съдбата точно този семестър да преподава за Макс Фриш и неговите романи „Монтаук“, „Щилер“, „Хомо Фабер“. „Кой ги измисля случайностите?“, питаше се той, когато тази сутрин гледаше на бюрото си така перфектно построения триъгълник между Валтер Фабер, Забет и Хана. Романът винаги го е впечатлявал. Роман, който придоби съвсем различно значение. Изабел постави пръст право върху това, което обикновено се нарича инцест, кръвосмешение. Постоянно чува изречението ѝ отпреди две седмици в градината на бирарията на езерото: „За разлика от нас, баща и дъщеря наистина са го направили. Имам предвид, чукали са се.“ Той знае, че в онази нощ преди около два месеца не искаше нищо друго повече от това, да я изучука. Постоянно си внушаваше, че сега всичко е различно. Споменът за онази лятна нощ обаче постоянно му се хилеше злобно в лицето.

Вчера неговият колега му показва плана на Изабел. Веднага прочете какво е нахвърляла дъщеря му. Беше си направила труда старателно да съпостави Бахман и Витгенщайн и да оформи собствено мнение. В начина ѝ на мислене той откри Клара. Клара, с нейния неподкупен поглед върху нещата. Клара, която виждаше много по-ясно от него.

Той прави това, което винаги е правил. Избърсва дъската. С голямата жълта гъба изтрива разкривените си писаници. После прибира нещата си в тъмнокафявата чанта, в чантата на Сузана.

Забелязва мъжа на последния ред едва когато тръгва да излиза. Вижда го да седи сам, всички студенти са напуснали аудиторията.

Щефан забавя крачка. Нещо в него му подсказва за тревога, когато с ъгълчето на окото си събира елементите пред себе си. Сив костюм, вратовръзка на сиви и червени ивици, бяла риза. Сива, леко пооредяла коса, кафяви очи, уморен поглед. „Той е“, стрелва се през

ума му, и притиска чантата на Сузана по-плътно до себе си, все едно търси опора в нея. Усеща как закопчалките на чантата се притискат в корема му, сякаш искат да оставят следи. Усеща как неприятно чувство напират у него и заплашва да го задуши. Тук не може да се измъкне и самото съзнаване на факта го ритва в корема и му изкарва въздуха.

Мъжът се изправя и му подава ръка през реда столове.

— Йохан Вайднер. — Въздържа се от споменаването на титлите.

— Щефан Лехман. — Усеща подадената му ръка студена.

Йохан Вайднер само наподобява мъжа, когото той познава от телевизията. Смътно подобие. Изглежда по-нисък, по-набит... и още по-посивял. И не само косата, но и лицето му има някакъв пепеляв оттенък, който е в тон с косата.

Щефан търси опора с лявата си ръка по реда столове, чиито седалки са вдигнати, а с дясната все още стиска чантата. Мисли за дъщеря си, за тяхната дъщеря, която с появата си в аудиторията преди два месеца постави началото на една история. История, за която никой сега не знае как ще свърши.

— Какво искате от мен? — Гласът му звучи дрезгаво.

Йохан Вайднер го гледа.

— Искам да се запозная с мъжа, по когото моята жена буквално се побърка... — започва без заобикалки той. Слага едва забележим акцент върху „моята жена“.

Щефан изчаква.

— ... и заради когото моята дъщеря — отново лек нюанс на собственост — си счупи не само крака.

Последвалото мълчание е тягостно. Предвещава буря както толкова често през последните дни.

— Изглеждате по-добре, отколкото си мислех — казва внезапно Йохан и погледът му измерва Щефан от горе до долу — от разрошената коса над малко поомачканата риза до изтърканите джинси. Погледът му увисва на токата на колана и го закрепва с цинична усмивка. — Трябва да призная, че жена ми има вкус.

— Не става въпрос за това — подема Щефан.

— А за какво става въпрос?

— Мисля, че Клара вече ви е казала.

— Да, да, голямата любов. — Той буквално изплюва думата върху светлозеления балатум.

— Не разбирам...

— Знаете ли какво е да си женен повече от двайсет години?

— Не.

— Никога ли не сте се женили?

— Не.

— И нямате деца?

— Моля ви, за какво е всичко?

— Имате ли деца?

Щефан поема дълбоко въздух.

— Имам дъщеря, да.

Йохан Вайднер хвърля поглед на събеседника си, който кара последният неволно да се свие.

— Нямате представа — казва предизвикателно той.

— А откъде да имам? Преди пет седмици научих, че Изабел е мое дете. Как мога да...

— Вие едва не спяхте с нея.

— Престанете. Не желая да го обсъждам с вас. Това си е между Изабел и мен... и Клара.

Мъжът се сепва.

— Но разберете — омеква той, — аз няма да ви отнема дъщерята.

— Не бихте и могли. Знаете ли какво означава да отгледаш дете?

— Не. — Той преглъща болката от това. Отново вижда снимките от албума на Клара. Снимките, които разглежда всяка вечер. Снимките, в които едно момиченце преминава през един свят, в който него го няма.

— Знаете ли какво е да четеш на това дете приказки за „лека нощ“ — продължава Йохан Вайднер, — да му обясняваш света, да лекуваш удареното му коляно, да го учиш да кара колело, да му показваш азбуката и как да разпознава писъците на чайките. Знаете ли това?

— Не. Никога не съм...

— Не, никога не сте. Вие просто се натресохте след повече от двайсет години в живота ни и посегнахте на него.

— Вече ви казах...

— О, оставете. Не се правете на невинен.

— Не се правя, но няма и да ви направя услуга, като ви кажа, че съм виновен.

— Обичате ли жена ми?

Той хвърля кратък поглед към прозореца на аудиторията и вижда през него небето, вече обагрено в есенни цветове, а после отново се обръща към мъжа.

— Да, обичам Клара.

— А дъщеря ми?

— Не, разбира се, че не. Разберете, аз просто се запознах с една студентка и прекарах с нея една хубава вечер. А след като научих, че е дъщеря на Клара, всичко свърши...

— ... и й разбихте сърцето.

— Случва се. Но ние с Изабел ще...

— Изабел не иска да говори с вас.

— Извинете, но тя вече го направи.

Мъжът посяга назад за опора, напипва вдигната седалка и я сваля. Столът изскърцва.

— Кога? — прошепва Йохан Вайднер.

Щефан оставя чантата си на застопорените масички.

— Преди около две седмици. Тя искаше...

— Престанете. Вие... вие не се спирате пред нищо, нали?!

— Нямате право да ме притискате до стената.

— Всъщност наясно ли сте, че разбивате едно семейство?

— Не знам много за брака ви, а и това изобщо не ме засяга...

— Тук по изключение сте прав. — Йохан Вайднер се засмива.

Това е смях, зад който се крие жлъч, подобно на човек, облечен в костюм, който го показва такъв, какъвто не е.

— Искате ли да бъда откровен с вас? — пита Щефан.

Мъжът отсреща само кимва.

— Открих отново жената, с която винаги съм искал да бъда, и разбрах, че днес още го искам. Толкова е просто.

— И всичко друго е без значение за вас?

Щефан си играе с дръжките на чантата на Сузана.

— А вие какво очаквахте?

— Забравете.

— Защо сте тук сега...?

— Не знам. Аз... аз обичам жена си. — Последният шанс.

Щефан усеща как у него се надига съчувствие към този мъж, този бележит, прочут учен, който стиска ръкохватките на седалките.

— Казвали ли сте й го? — пита внимателно Щефан.

— Много рядко.

— Искате ли да пийнете нещо силно? Имам предвид горе в кабинета си мога да предложа бренди... — „Защо го правя?“ — пита се на мига.

За секунди на лицето на Йохан Вайднер се появява усмивка.

— Не, благодаря.

Щефан хваща чантата си, успокоен.

— Мога ли... мога ли да направя нещо за вас?

Йохан Вайднер го поглежда.

— Добре ли се чувствате като победител?

— Не мисля, че тук става въпрос за победа и падение.

— О, стига. Не бъдете толкова скромни.

— Цинизмът ви е излишен.

— Искате да кажете, че не ми подхожда, така ли? Хм, може би сте прав. — Рязко става и тръгва към вратата, през която тъкмо влиза чистачка с количка, пълна с кофи, метли, парцали и почистващи препарати.

Йохан Вайднер се обръща още веднъж.

— Поне да бяхте задник.

Щефан се сепва. Думата изжужава между тях като опасно насекомо, което не е за тук.

Мъжът се засмива и това прозвучава по-скоро като силно, неконтролирано изхлипване. После минава бързо покрай чистачката към голямата врата на аудиторията. Щефан го проследява с поглед, докато сивото на костюма му изчезва през изхода и остава да мига само бледочервеното „изход“ над касата на вратата. „Някой сигурно проверява контакта“ — мисли Щефан, докато взема чантата си и кимва на жената с количката.

Преди да пъхне ключа в ключалката, тя изпитва колебание. Ключът е нов и още лъскав. Виси на дебел ключодържател при останалите — ключовете от дома ѝ в Туцинг и тези на временното ѝ жилище. Така нарича апартамента на сестрата на Ина. От три седмици този неизползван досега ключ от дома на Щефан виси тук. Беше ѝ го връчил безмълвно и с усмивка. По-късно ѝ разказа за Йохан, за това, как мъжът ѝ просто се появил в аудиторията и поискал да говори с него. Предаде ѝ почти дословно разговора, при което не ѝ убягна вълнението в гласа му.

На следващия ден тя отиде при Йохан в Туцинг, за да обясни това, което той не можеше да разбере, което не искаше да разбере. Той я наруга така, както никога не го беше правил досега. Тя търпеливо навеждаше глава и поемаше ударите. Чувството за вина я парализираше, на моменти приспиваше всичките ѝ механизми за отбрана. После той отново се разплакваше, а тя се опитваше да го успокои. Но как? В случая всичко-ще-се-нареди не вършеше никаква работа.

И изведнъж дойде гневът, дойде със сила, която изплаши и нея. Гняв за това, че е бил дистанциран към нея през всичките тези години, а с дъщеря си се е държал като любимия татко, че се е затворил в себе си и е отблъсквал чувствата на Клара със свиване на рамене, че я е гледал отвисоко, сякаш е просякиня. А сега? Сега седи тук и вади от девет кладенеца вода, за да възстанови едно изхабено статукво.

— Твърде късно — изкрещява му по едно време тя. И: — Разбери, че всичко между нас е свършено. — И: — Винаги съм искала нещо друго. — Чувстваше се зле и същевременно облекчена да му изпраща тези куршуми. „Като в евтина семейна драма“ — мислеше си тя, докато сипеше в краката му изреченията си, наред с дневната, между фотьойлите му с облегалки за глава и шкафовете с витрини. — Нека просто сложим край — каза накрая тя изтощено и думите се измъкнаха с нея от къщата.

Тя трепереше, когато седна в колата. Седя там поне половин час, неспособна да включи двигателя, а в гърлото ѝ бяха заседнали напирашките сълзи и я задушаваша. Той още я искаше. Йохан още я искаше. И правеше това, на което никога не е мислела, че е способен: бореше се.

Бореше се за нея. Не се измъкваше от емоциите, които досега отблъскваше безстрастно.

„Може би трябваше да...“ Не довърши мисълта си, просто я отрязва, след което подкара колата и натисна газта. Докато караше покрай езерото, отвори двете странични стъкла, вдиша хладния въздух и изхвърли навън смущаващата мисъл. Но тя не се оставяше да бъде премахната току-така. Преследваше я, разбъркваше всичко, което през последните седмици така добре си беше подредила. Нищо не пасваше. Нищо вече не пасваше в живота ѝ.

И сега, докато се занимава с новите ключове, изведнъж се сеца за думите на Йохан по телефона тази сутрин. „Трябва да се видим, каза той, важно е.“ Беше казано с познатия ѝ тон. Познатият, делови тон, с който се съобщава само най-необходимото, лишен от каквито и да е чувствени акорди. След краткото си турне трептящата, умоляваща мелодия се беше изпарила.

Тя превърта ключа, отваря вратата и влиза.

— Щефан? — извиква предпазливо. Въпреки това той се сепва. Лежи на дивана, с книга на коленете и телефон до себе си.

— Клара? — По погледа му личи, че е изненадан да я види. Изненада, с лека нотка на неувереност, която не ѝ убягва. Той понечва да стане.

— Не ставай. — С няколко крачки тя се озовава при него, коленичи и слага глава на скута му. — Ти ми каза, че мога по всяко време да идвам с това — вдига ключа — и аз си помислих... — Спира, усеща от ръката му върху косата си някакво колебание. — Има ли нещо? — пита тя и веднага вдига глава.

— Не, не. — Той отговаря трескаво, твърде трескаво, намира тя.

— Преча ли?

— Не, наистина не. Аз...

Иззвъняването на телефона го прекъсва. Звъни три пъти, четири пъти, пет пъти...

— Няма ли да вдигнеш? — поглежда го тя изненадано.

— Да, да. — Той трескаво посяга към апарата и натиска зелената слушалка. — Ало?

Тя наблюдава израза на лицето му, докато той леко се обръща настрани и става. Обръща се към прозореца и гледа навън.

— Днес няма да стане — чува го да казва. И: — В момента имам гости. — Тонът му е свойски, свойски и извинителен. — Една много добра приятелка — допълва той. — Ами тогава до скоро. Ще ти се обадя. Чао. — Той затваря и пак се обръща.

— Кой беше? — Не искаше да зададе въпроса. Въпрос, съдържащ в себе си молба да я излъже и да ѝ обясни едновременно. Просто ѝ се изплъзна, доби форма и изпълни пространството между тях с обвинение.

Той прокарва ръка по косата си и хвърля телефона на масата.

— Ами стар познат.

Тя го поглежда гневно.

— Никога не постъпвай така с мен.

— Как?

— Не ме лъжи! Това там... — тя посочва към телефона — ... беше жена!

— Клара, аз...

Тя прехапва горната си устна, толкова, че чак я заболява.

— Това... това не означава нищо — обяснява той.

— Така ли? Дотам ли стигнахме?

— Какво искаш да кажеш?

— Много добре знаеш какво искам да кажа. Една седмица в Ла Палма, няколко любовни признания, няколко добри чукания и...

— Млъкни! — Той хваща раменете ѝ с две ръце и я разтърсва. — Не разваляй всичко!

Тя се отскубва и усеща как всичко добива собствена динамика, която вече не може да се управлява, също като металните фигурки, които, веднъж пуснати, тръгват най-невъзмутимо в една посока.

— Не забравяй, че аз се отказах от повече неща от теб — изтърсва тя.

Той я гледа гневно, брадичката му трепери. Съвсем друг израз на лицето, израз, който не ѝ бе показвал досега. Тя отстъпва крачка назад.

— Да не би да ме упрекваш, че съм виновен за всичко? — пита тихо той, предизвикателно.

— Нали ти искаше да ме имаш. И получи това, което поиска.

— А ти? *Ти* не беше ли част от това?

Тя не отговаря нищо, само гледа втренчено покрай него през прозореца, сякаш там са написани някакви отговори.

— Не се прави на жертва, Клара. Много е евтино. И ти го знаеш.

— Аз захвърлих всичко — гласът ѝ звучи по-високо от обикновено, направо остро, — нараних дъщеря си, поставих брака си на карта...

— Но не го направи *заради мен*, а защото *ти* така пожела.

— Щефан, кажи ми коя беше жената.

Той въздъхва.

— Бивша колежка, с която от време на време се виждаме на по питие.

— Имал ли си нещо с нея?

— Да, по дяволите, но беше отдавна. Вече не се интересувам по този начин от нея.

— И трябва да ти вярвам?

— Ти какво очакваш от мен? Че ще зарежа всичките си познати?

— Очаквам да бъдеш до мен...

— Но аз го правя.

— ... и да не ме лъжеш.

— Не исках... да те ядосам.

— О, така ли го наричаш ти? Аз на това му викам страхливост.

— Тя направо изплюва към него последната дума.

Той се тръшва на дивана и скръства ръце на тила.

— Така няма да стигнем далеч.

Тя грабва ключа, новия, лъскав ключ, и му го хвърля в краката. Знае, че прави грешка, но нещо в нея я подтиква да постъпва точно така.

— Абсолютно прав си — изрича ледено тя. — Така няма да се получи нищо.

Обръща се да си тръгне, а той затваря очи. За миг тя се надява, че ще ги отвори, ще стане, ще я прегърне и ще каже, че всичко ще бъде

наред. Както се успокоява дете, сънувало кошмар. Той обаче не помръдва, стиска клепачи и с нищо не ѝ подсказва да остане.

Тя бавно върви към входната врата, а ударите на сърцето ѝ придружават като заплашителен фон всяка нейна стъпка. „Кажми нещо“, простенва у нея, когато отваря вратата. Зад нея цари мълчание, мълчание, което направо я изтиква от стаята. Тя затваря вратата със затръшване след себе си. Не усеща как слиза по стълбите, по които само преди двайсет минути се е изкачвала.

Вече на улицата, не може да реши в коя посока да тръгне. Краката ѝ поемат инициативата, сякаш някой е махнал главата ѝ и е предал на тях управлението.

Два безкрайни часа обикаля из града. Часове, в които изпраща на Щефан четири есемеса — „Съжалявам.“ — „Пиши ми.“ — „Говори с мен.“ — „Моля те!“ — и не получава нито един отговор. Той, който обикновено ѝ отговаряше на минутата, беше превключил на друг режим, оставяше всичките ѝ думи в празното. Тя току поглежда към дисплея, но единствено за да установи, че има само едно съобщение за нея: „Нямате нови съобщения!“

Тя хвърля обърканите си чувства нагоре по стените и неспособна да ги улови, само ги гледа как падат на пода до нея.

За момент ѝ хрумва да откаже на Йохан, който я е поканил на ресторант, за да я види. Не каза за какво се отнася. Накрая реши все пак да отиде. Може би е добре да се срещне с него, мисли си тя. Онзи Йохан, който не иска току-така да се откаже от онова, което беше бракът им. Който е верен, невинаги любвеобилен, но верен. В добрите, както и в лошите дни... Дватамата се бяха усмихнали на тази формулировка в скучната служба по гражданско състояние в Хамбург преди повече от двайсет години. Тя не знае защо си го спомни точно сега. И неволно поглежда ръката си, където още се вижда малката бяла ивица. Там, където винаги е стояла брачната ѝ халка.

Влиза в ресторанта, а той вече е там. Най-обикновено заведение. Преди, когато живееха в Мюнхен, често се срещаха тук. Храната не е

нещо особено, но днес тези неща са без значение. Тя и без това няма апетит. Сервитьорът я пита какво ще поръча и тя отговаря:

— Една минерална вода.

Йохан я поглежда въпросително.

— Какво има?

— Нищо. Днес на обяд ядох — лъже го.

Той си поръчва свинско печено и бира.

Тя се усмихва съвсем кратко.

— Сега? В шест часа?

На свой ред и той се усмихва.

— Имаш предвид алкохола ли?

— Ами да...

— О, знаеш ли, вече не съм толкова пристрастен към принципите.

Тя с изненада установява, че той е в добро настроение.

— Още по-малко пристрастен, отколкото в последните дни?

— Без ирония, моля. — Той отпива глътка бира.

Изглежда по-добре, намира тя. И леката ирония, с която той откри срещата, ѝ харесва. Днес не носи костюм и вратовръзка. Облякъл се е с джинси, единствените, които има, леко широчки, но все пак тъмносиво поло, което го прави по-млад.

— Как си? — Тя пита, макар отговорът да е изписан на лицето му. След толкова много години тя познава езика на лицето му.

— Благодаря, оправям се.

Тя кимва.

— Йохан, съжалявам... толкова съжалявам за всичко.

Той се пресяга през масата и хваща ръката ѝ.

— Да не се връщаме назад. Би било, как да го кажа... някак неподходящо.

Пръстите ѝ отговарят на неговите почти инстинктивно.

— Какво искаш да кажеш?

— Винаги си била жена на ясните решения. — Той пуска ръката ѝ.

— Напоследък ти ги наприказвах какви ли не. Може би някои неща — тя поглежда нагоре и веднага след това забива поглед в масата — не бяха точно така.

— При раздяла винаги се стреля с по-острички муниции.

Тя кимва безмълвно.

— Не исках да те нараня.

— Ама аз ти вярвам.

— И въпреки това го направих. Може би... може би просто ти бях ядосана, че си ходил при Шефан в аудиторията.

— А може би съм искал просто да се видя със съперника си.

— Съперникът си?

— Сещаш ли се за по-подходяща дума?

— Той е... той е мой приятел. — „Такъв ли е наистина?“ — пита се в същия момент и мисли за смълчания телефон в чантата си.

— Извинявай, любов моя. Още не съм се ориентирал съвсем в новите правила на изразяване. — Ето го пак. Сарказмът на Йохан. Тя е наясно, че има само една възможност срещу това, когато е във форма. А днес не е във форма.

— Оправили си съня? — пита тя. Той обичаше да я вижда загрижена за него. Това ѝ се случваше доста рядко.

— О, не се тревожи за мен.

Тя го поглежда смаяно. Този тон ѝ е непознат.

Той се усмихва и сарказмът му също се усмихва.

— Ти ме нарани, разбира се, но не ме уби.

Тя застава нащрек.

— Йохан, какво става тук?

Той кимва към сервитьора, който му носи чиния с печено и кнедли.

— Делови разговор между съпруг и съпруга. Обсъждане на положението, така да се каже — обръща се отново към нея и хваща ножа и вилицата.

— Добър апетит.

— Благодаря.

Тя мълчи, гледа го как дъвче, издавайки леко мляскащия звук, който тя не понасяше, но странно как днес не я смущава. Днес я смущава нещо друго. Начинът, по който той излага мислите си.

— И как изглежда положението? — пита накрая внимателно тя.

— Искам да говорим за развода.

— Разводът? — повтаря беззвучно тя.

— Ами да, нали така обикновено правят съпрузите, когато решат да се разделят.

— Но — тя отпива глътка вода — но това... това не е нещо спешно.

— Защо да протакаме нещата, Клара? Ти каза, че всичко е свършено, че никога не си ме обичала.

— Знам какво съм казала. Въпреки това...

— Не въпреки това. Затова реших да наема адвокат. Съгласна ли си да си наемем общ?

Тя игнорира въпроса му.

— Мислех, че ти... ами че няма толкова бързо да се предадеш. Имам предвид, след всички тези години...

— Моля те. От три седмици ми разправяш, че винаги си искала нещо друго и аз да съм си направел изводите. Не мислиш ли и ти, че е малко странно учудването ти?

Тя идва на себе си. Усеща как това, което досега е било само игра — рискована игра, но все още по-скоро игра, — изведнъж става сериозно.

— Прав си — отвърща му дрезгаво, — но някак...

— Да не би да предвиждаше да имаш съпруг и любовник едновременно? — добавя той и пъхва парче печено в устата си.

Тя преглъща.

— Не, разбира се, не.

— Ами ето. И ако правилно съм разбрал твоя Щефан, той гледа на теб съвсем сериозно.

— А какво ще правиш ти? Имам предвид, така сам?

— О, още не съм обмислял в подробности бъдещето си. Може би най-после ще направя това, на което приписват лековити способности — ще се отдам на работата си.

В чантата на Клара изпиука телефонът. Веднъж. Есемес.

— Извинявай. — Тя го вади, отваря го. Вижда, че е от Щефан, натиска „прочети“:

„Сега не мога. Дай ми време. Поздрави, Щ.“

Сълзите идват ненадейно. Тя се опитва да ги задържи, но те са твърде много и напират.

Йохан я поглежда изплашено.

— Нещо лошо?

— Да, извинявай... ще мине. — Вади носна кърпичка и си издухва носа. — Така — казва тя, като се мъчи да възвърне твърдостта

на гласа си. — Нека да приключим всичко.

— Клара, аз не съм чудовище. Ако трябва да отговориш нещо — той посочва към телефона, — ще продължим някой друг път.

Сега тя не иска съжаление, още по-малко пък разбиране. Настоява единствено за яснота. Яснота, която да вдигне мъглата над всичко.

— Не, не, всичко е наред — изстрелва тя. — Значи искаш развод, така ли?

— Да, аз...

— Тогава да направим така, както каза. Имам предвид общия адвокат. Познаваш ли някого?

— Един мой колега.

— Добре. Ще запишеш ли час?

Той кимва.

— Ще чакам да ми се обадиш. — Тя вади портмонето от чантата си.

— Стига, ще ти платя минералната вода.

— Благодаря. — Прибира портмонето си, а след него и телефона. Когато става, става и той.

— Йохан?

— Да?

— Знам, че звучи доста безвкусно, но...

— Кажу.

— Можем ли да си останем нещо като приятели?

Той слага за малко ръка върху нейната.

— Не сме ли били винаги такива?

— Какво искаш да кажеш?

— По-скоро приятели, отколкото влюбени?

Тя забива поглед в земята.

— Толкова исках да те обичам повече.

— И кое ти пречеше?

— Ти. Ти не ми позволи.

— Понякога човек не хваща навреме правилния влак, Клара.

Тя преглъща.

— Защо по-рано не ми го каза?

— Просто защото не съм се сетил.

— А сега?

— Сега виждам само задните фарове на влака. Тичането вече няма да помогне.

— Мога да натисна аварийната спирачка.

— Не ставай глупава. Нали сама каза, че търсиш нещо друго.

Тя само свежда глава и се усмихва на малката му победа.

— И да се върна на въпроса ти, Клара — казва той след малко. — Да, мисля, че нашето приятелство е по-устойчиво от брака ни. Поне в дългосрочен план. Освен това... освен това си имаме и Изабел.

— Изабел е голяма.

— Да, така е, но си остава наше дете.

Тя кимва.

— Е, ами тогава ще се видим при адвоката.

— Добро последно изречение.

Вече на улицата, тя спира за малко и поглежда в клонака на огромен кестен, сякаш за да откъсне оттам някакви отговори на въпросите в душата си.

Две момичета минават на ролери покрай нея. Едното е с вързана коса на плитка, хваната с червени топчета, които навремето Изабел наричаше „черешки“. Изведнъж Клара вижда отново малката си дъщеря и чува леко пискливия ѝ глас: „Тати, виж, имам плодове в косата.“ И в този миг ѝ става ясно какво е загубила току-що в ресторанта. Мъжът, който повече от двайсет години ѝ беше давал сигурност, закрила и своята посвоему умерена любов, който беше до нея, когато никой друг не беше, който държеше дъщеря ѝ за ръка и я прегръщаше, който макар нередко да я отчайваше, беше неотлъчно до нея и винаги е можела да разчита на него — този мъж затвори вратата, за която тя си мислеше, че ще си остане открехната, така че без големи усилия да може да се върне в предишния си живот. Тази врата се затвори и Клара е наясно, че никакво почукване по нея няма да помогне.

Върви бавно към спирката на метрото и бърка в чантата си, за да види телефона, който така упорито мълчи. Чувства се сама и ускорява крачка с надеждата да пропъди усещането. Два кестена се търкулват на паважа пред нея. Те се пукват и при звука Клара неволно се сепва.

Джинът, който си сипа, ускори въздействието на виното, което беше изпил. Няколкото чаши му дойдоха много, но сега това не го интересува. Сега, когато ключът лежи пред него на масата, където Клара му го хвърли.

Той не знае колко време още е лежал, след като тя затвори вратата след себе си. Половин час? Един час? После пристигнаха от нея есемеси. Молбата за отговор. А той само гледаше втренчено дисплея. Понечи да ѝ пише, че всичко е наред, и просто да се върне при него. После обаче се намеси това „Сега не мога“, свързано с желанието тя да му даде време. Но време за какво? Да фокусира размазаното? Да уравни разместилите се теглилки?

По едно време посяга към телефона. Не, не за да се обади на Клара. Кликва на указателя си и преглежда имената на жените, минали през неговия живот и прекарвали няколко ноци в леглото му. Минава по всички с пръст върху бутона за изтриване. Накрая остават четири жени. Жени, които през годините са му станали нещо като приятелки. С тях Клара трябваше да може да живее.

На Макс му се включва гласовата поща. Не оставя съобщение. Исква да говори, но не с някакъв апарат. „Моля, след сигнала оставете съобщение!“ Днес това не е честотата, на която трябва да прати своите мисли.

Той вади бутилката вино от хладилника, сипва си в чаша и бързо я изпразва. Усеца как алкохолът мигом се свързва с безпокойството в душата му и се спуска направо утешаващо по гърлото. На момента решава да се напие. Отдавна не е правил това целенасочено хлътване под повърхността на съзнанието, в което след всяка чаша нещата заплашително изчезват, докато не останат едва забележимо да потрепват в мъглата. Поне в началото. За една нощ. Вече е сложил в сметката махмурлука на сутринта.

Джинът има силен вкус на хвойна и изгаря пътя до вътрешностите му. Шефан взема ключа и го върти между палеца и показалеца си, усеща лъскавите улейчета по него. Ще атакува още веднъж. Не утре, не вдругиден, но може би следващата седмица ще ѝ даде отново ключа. Той иска да ѝ осигури достъп до живота си. Тя да може да влезе и да се движи в него. И въпреки това: не всичко, оставяло следи повече от двайсет години, може да се изхвърли. Не всичко може да се елиминира с едно натискане на бутона за изтриване. Клара постоянно ще бъде наранявана край него, както и той край нея. И двамата трябва да го прибавят в сметките си.

Той отпива голяма глътка и с благодарност усеща как алкохолът по странен начин опростява нещата, заменя страха с еуфория. Той я обича и тя го обича. „Най-простото от всички уравнения“ — казва си той, когато в два сутринта оставя чашата си в мивката. Какво може да им се случи толкова? След два часа се стряска от неспокойния си сън. В просъница осъзнава какво може да се случи. В уравнението има неизвестно, което пречи на простото решение. Аритметиката на любовта разкрива и своята неприятна страна. А последствията от тази нощ са пронизващите болки в главата.

В пет часа Шефан става, олюлява се към банята и търси да напипа ключа за лампата. По лицето, което го поглежда от огледалото, с мъка може да се разпознае познатият образ. Косата е залепнала по челото, под очите са се образували тъмни кръгове, дори останалият слънчев загар не успява да ги прикрие. Под душа той завърта кранчето за студена вода и подлага изпотеното си тяло под ледената струя. После се избърсва, облича си чиста тениска и разтваря два аспирина в чаша вода. Отново си ляга и решава следващата седмица да не близва алкохол. Решава и още същия ден да се обади на Клара.

След цели десет часа той седи с нея на мостика в Амбах.

— Езерото Щарнбергер подходящо ли е за обяснения? — пита я той по телефона. — Или е само за семейни?

— Става — отвръща тя и той познава по гласа ѝ, че се усмихва. Усмивката се промъкна в ухото му и го успокоява.

Той я взе оттам, където тя живееше сега. Беше облечена с широка пола на цветя, с бяла блуза с навити ръкави. Конската ѝ опашка се заклати, когато се затича към колата. Миришеше на хубаво, но лицето ѝ изглеждаше уморено, воднистосиньото в очите ѝ беше оттеглило блясъка си някъде навътре и изглеждаше мрачно.

По пътя говориха малко. Няколко забележки за небето колко е бяло-синьо, прекрасната светлина на късното лято по езерото, дърветата, които тук-там са загубили зеленината си, за да може полака-лека да се обагрят в жълто и червено. Оставиха колата в началото на Амбах и два часа се разхождаха пеша. Следваха взаимно темпото си като на излетите на Ла Палма. След известно време той взе ръката ѝ. Пръстите ѝ бяха хладни, но се преплетоха с неговите. Започнаха да говорят и не се пуснаха. Той жестикулираше с дясната си ръка, тя — с лявата. Жестовете им слагаха препинателни знаци след казаното. Говореха, а всичко, което и без това вече знаеха — сякаш искаха още веднъж да се уверят, че всичко е истина. Отнасяха се внимателно един към друг. Плахо опипваха терена, който агресивността им от вчера беше напуснала. Внимателно обезвреждаха оставените мини или ги подминаваха.

— Искаш ли да прием кафе? — попита Шефан, когато преди половин час стигнаха до стара гостилница срещу мостика.

— Може би по-късно — отвърна Клара. — Искам да отскочим дотам. — Посочи мостика.

Сега той пали цигара.

— Искаш ли? — Подава ѝ кутията.

Тя поклаща глава.

— Не, ще си дръпна от своята.

Погледът ѝ се понася към езерото, клатушка се по вълните, които мощно се стоварват срещу дървените колове на мостика.

Те сядат на ръба и размахват крака над водата.

— Вчера се видях с Йохан — съобщава по някое време. — Той ме помоли.

— И?

— Иска развод.

Тя си дръпва от цигарата му и бавно изпуска дима.

— Логично следствие — продължава тя — и все пак... как да го кажа... изненада ме.

— По-скоро те изплаши, а?

Тя взема цигарата от ръката му и силно си дръпва от нея, преди да му я върне.

— И това също, да. Беше шок и освобождение едновременно. Снощи бях като парализирана, но днес си мисля, че за първи път от толкова дълго отново мога да дишам. От една страна, ми омекват коленете, а от друга...

— ... ти поникват криле.

— Да, точно така. Само дето не съм толкова сигурна дали ще могат и да ме носят.

— Ако не пробваш, никога няма да разбереш.

— Мислиш ли... — тя се поколебава — мислиш ли, че нашата любов ще издържи на всичко?

— Отговорът, който мога да ти дам, може би няма да е достатъчен, но за повече не съм в състояние.

Тя повдига въпросително вежди.

— Досега не съм преживявал нищо, което да е подобно на това с теб. Така че няма как да се позова на някакъв опит. Знам, че не звучи точно успокояващо, но такава е любовта, мисля аз. Не е непременно спокоен пристан.

— Като брака.

— Ти имаш повече опит. Но, сериозно, ако бракът е само *това*, то той не е нищо повече от прегоряло мляко и скука.

— Недей да започваш сега с Тухолски.

— Човекът има право. Свърже ли се любовта с рутината, това е съюз с дявола, който ти дава смъртта на вноски.

— За човек, който никога не е бил женен, имаш доста точни представи.

— Просто съм чел много. И съм наблюдавал приятели. Някой ден ще те запозная с Макс. Въплъщение на нещастен семеен мъж.

— И не иска ли да промени това?

— Работи по въпроса. С моя помощ. — Щефан се усмихва и хвърля цигарата. — Стига, Клара, не бъди толкова плаха. Не ти подхожда. — Той обгръща раменете ѝ.

Тази прегръдка я кара да се усмихне.

— Само не знам дали ще свикна с многобройните ти жени.

— Ревнуваш ли?

— В известен смисъл да.

— Не мога да зачеркна миналото си. А и не искам. Но ако това ще те успокои, вчера, след като ти си тръгна, изтрих повечето имена от телефона си.

— Повечето?

— Оставих четири. Истински приятелки. Можеш да се запознаеш с тях, ако искаш. Но можеш и да продължиш да ревнуваш от тях. Изборът си е твой. И преди да си ме попитала дали съм спал и с четирите, предпочитам направо да ти кажа. Отговорът е „да“.

Тя поема дълбоко въздух и шумно го издиша. Слага си маска на храброст и преди да обърне лице към него, той овладява трепкането на ъгълчето на устата си, за да не го види тя.

— Мислех си, че между нас всичко е свършено — казва тихо тя.

— Та ние едва сега започнахме.

— Е, ако трябва да сме точни, започнахме преди двайсет и пет години.

Той се приземява право в погледа ѝ. И се чуди дали плахото сияние се дължи на слънцето, което се оглежда в езерото и очите ѝ и отразява светлината си в нейното воднистосиньо, или ѝ идва отвътре. Решава, че е последното.

— Вече не ти ли се допи кафе? — пита той. — Сигурно продават и хубави сладкиши.

Тя кимва и се оставя той да я привлече към себе си. Той я целува по темето и заравя нос в затопления от слънцето аромат на косата ѝ.

Прегърнати, се връщат по мостика към брега. Зад тях се приближава кораб и заприиждат още повече вълни.

Малко преди да затвори, Хенрик внезапно се появява в книжарницата. С пакет под лявата ръка и разлистващ с дясната няколко кримки.

— Здравей. — Клара се радва да го види. За първи път от дните в Амрум. Струва ѝ се, че е минала цяла вечност оттогава.

Той вдига поглед и се усмихва.

— Тази кримка добра ли е? — Вдига книга на Арне Дал.

— На мен ми харесват скандинавците — отвърща тя. — Ако искаш, ще ти заема няколко.

— С удоволствие.

— Как си?

— По-добре.

— Чух, че ти и Изабел...

— Да, отново сме заедно.

— Щефан спомена нещо такова.

— Хм, професорът... — Той оставя кримката.

— Казах ти го още тогава.

— Е да, в Амрум си мислех, че с Изабел всичко е свършено. Ти се оказа по-умна от двама ни.

— Това шега ли е? — Тя се смее.

И той се смее.

— Радвам се, че си дошъл.

— Аз... исках да ти дам това. — Той ѝ подава пакета, увит в дебела опаковъчна хартия.

— За мен?

— Да.

Тя внимателно разопакова подаръка. Вижда какво е и преглъща. Черно-бяла фотография на тюленчето, което Хенрик беше снимал онази вечер на Оде в Амрум. Между светлосиво паспарту, в матирана алуминиева рамка. Очите на животното я гледат уплашено и безпомощно и тя си спомня как бяха минали тогава туристи, които не

трябваше да пречат на виенето на малкото, иначе майката щеше да го остави гладно.

— Благодаря, Хенрик. — Тя прегръща момчето. И то е кокалесто. „Като Изабел“, мисли си тя. — Снимката е прекрасна.

— Онази вечер спомена, че искаш да имаш такава за спомен.

— Да. Колко странно — тя поглажда стъклото, — изведнъж това придоби съвсем различно значение.

Той се изчервява.

— За това... за това изобщо не бях помислил. Честно, аз...

Тя се смее.

— Всичко е наред, Хенрик. Много се радвам. — Тя поглежда към ръчния си часовник. — Имаш ли малко време?

— Да.

— Разхожда ли ти се в парка? Затварям на обед, а днес е такъв хубав есенен ден. Ще е жалко да не подишаме малко въздух.

Той кимва и тя отнася снимката в малкото помещение отзад.

Връща се и взема връзката ключове. От по-миналата неделя ключът от апартамента на Шефан отново е у нея. Ключа от дома ѝ в Туцинг го няма. Клара го тикна в ръката на Йохан, след като бяха при адвокатата и обсъдиха необходимите подробности. Той безмълвно го взе.

— Да пийнем ли някъде кафе? — попита я той.

Тя само поклати глава.

— Трябва да взема Изабел от лечебната гимнастика — отвърна му.

Разделиха се по начина, по който бе протекъл и бракът им. Невпечатляващо. Пред голяма къща, която си беше на години, чиито белези ясно личаха по бетонната фасада. Йохан се опита да прегърне Клара, но тя се обърна и тръгна към колата си. Той така си и остана само с опита за някаква близост, но тя му беше благодарна и за този опит. На раздяла той ѝ кимна. В този миг тя осъзна: това беше.

Малко по-късно Изабел се качи в старото ѝ волво.

— Искаш ли да отидем на сладолед? — попита тя дъщеря си.

Изабел се усмихна.

— Навремето все ме канеше на сладолед, когато искаше да оправяш някоя своя каша.

— Може би и сега целя именно това. — Клара потърси свободно място и паркира на задна.

Поръчаха си ванилов сладолед със сметана, шоколад и фъстъци.

— Ще живееш ли с него? — попита ненадейно Изабел и гребна лъжичка от зеленото на фъстъчения сладолед.

Клара отби отговора с енергично поклащане на глава.

— В момента няма как — отвърна тя.

— Но защо?

— Това разпит ли е?

— Наречи го както искаш.

— Ами добре. — Тя остави лъжицата до чашата със сладоледа и се облегна назад. — С Щефан нямаме конкретни планове.

— Внимавай, мамо.

Клара вдига поглед.

— Какво искаш да кажеш?

Изабел отново гребва от сладоледа и сметаната.

— Знаеш ли как съм си представяла цял живот баща си? Тоест истинския си баща.

Секундите мълчание кръжаха над масата, докато сладоледът бавно се топеше в чашите.

— Е, не мислех, че някога ще се появи, но знаех, че е някъде и ме чака — продължава Изабел. — Мъж, който разбира от нещата. Мъж, тип „разбирам същественото“. И изведнъж се появява Щефан, а аз се влюбвам в него, и то не малко, а истински.

Клара вижда сълзите, които посоляват шоколада.

— Мамо, разбери, че това е съществено, а не мимолетно удоволствие.

Какво да отговори? Вместо отговор пъха сладолед в устата си.

— Това, което искам да кажа — Изабел потапя воднистосиния си поглед в същия отсреща, — е, че търсех баща си, откакто се помня.

— Ами Йохан?

— Той си ми беше татко, да. И въпреки това винаги е имало друг герой в мечтите ми. Такъв, който хваща малката си принцеса за ръка и... е, да, сещаш се. — Тя разбърка шоколадовия сладолед със сметаната, докато в чашата не се образува светлокафява течност. — Че този герой ще се опита да си пъхне члена си в мен, определено не фигурираше в мечтите ми.

— Но той не е можел да знае... — изрича Клара с глух глас.

— Разбира се, че не е можел. Но, така или иначе, развали всичко.

— Той ти е баща, Изабел.

— Знам, но не го чувствам така. Него го привличат млади жени, мамо.

Тя вдигна поглед.

— Какво искаш да кажеш?

— Опитва се да вкара в леглото жени, които са на половината на твоите години.

— Той... той... той си има минало, което...

— ... сега е зад гърба му? Откъде можеш да го знаеш?

— Няма нищо сигурно в този живот.

— При татко имаше.

— Знам, но... но там липсваше друго. Нещо много важно...

— ... и ти мислиш, че ще го получиш при Щефан? Човек, който, без да му мигне окото, успя да ни скара?

— Някога ще ми простиш ли?

— Не съм сигурна дали мога да простя на него. Обичам го, мамо, още го обичам, но като мъж, не като баща. Аз изгубих мечтите си за татко и той никога няма да ми даде това, което цял живот съм търсила.

— Вие наскоро се срещнахте и...

— Да, аз му се обадох. Аз поисках да говоря с него.

— И как се почувства?

— Особено. Има близост между нас, но тази близост трябва да е на друго ниво. Дали ще го постигнем, знам точно толкова малко, колкото и той. А, да, той каза, че те обича, но...

— Но?

— Не искам някога да те нарани. Така, както нарани мен.

— Любовта винаги е малко рулетка. Никога не знаеш черното ли ще спечели, или червеното.

— Може накрая да се окажеш сама, мамо.

Изабел бръкна право в страховете на Клара. Само с едно изречение отключи съмненията, които от седмици задържахше на стендбай, и сега светнаха всички едновременно. Тя инстинктивно сложи ръка на очите си.

— Тогава сигурно ще загубя играта — отвръща тихо, — но поне няма да се упреквам, че не съм опитала.

— Абсолютен риск.

Клара ѝ праща усмивка над масата.

— Може и така да се каже.

Изабел я улови.

— Тогава по-добре да се оттегля от ринга.

Тя не разбираше съвсем какво иска да каже дъщеря ѝ. Но вече не се и питаше. „Достатъчно за днес“ — помисли си, когато сервитьорът им донесе сметката.

— Какво има, Клара? — Хенрик я гледа въпросително.

Тя се сепва и поглежда ключа в ръката си.

— А, нищо, бях се замислила — бърза да отговори. — Да тръгваме.

Те тръгват покрай канала Нимфенбургер. Червеният покрив на замъка блести на обедното слънце и когато стигат парка, установяват, че не са единствените възползвали се от хубавото есенно време.

— Да отидем до езерото — предлага Клара и завива вляво от централната алея. — Там има по-малко хора.

Говорят си за работата на Хенрик, а по едно време — и за „онзи въпрос“. Така наричат историята, която през последните месеци толкова промени всичко. Клара разказва на хубавото момче за мъжа, в когото то виждаше свой голям съперник. Вади спомени като стари, вече по-избледнели снимки и ги слага до най-новите преживявания. Тя не прави разлика между начало и край, а смесва всичко, така както ѝ идва в главата. Остава на него сам да подреди хронологията. Сама не знаела защо е толкова открита. Знаела само колко е хубаво да си имаш в този есенен ден слушател като него. И тя се сеща за дъщеря си при вида на две патици, които се боричкат за няколко трошички.

— Все още ли мислиш, че Изабел може да се радва, задето има майка като мен? — пита тя, когато седат на една пейка.

Той се замисля.

— Определено мисля — отвърща ѝ накрая. — Макар в Амрум да имах друго предвид...

— Знам — прекъсва го тя.

— ... но ти си честна — продължава той. — И последователна. И държиш на чувствата си.

— Вижда се докъде ме доведе това. — Двете патици минават с крясъци покрай пейката им. — Изабел знае ли...? Искам да кажа за това със снимката...

— Казах й, да. — Той се поколебава. — Вчера тя почти се скара с Йохан — казва накрая той.

Клара го поглежда смаяно.

— Как така?

— Той поиска от нея... ами да вземе страна. Това я вбеси.

— Нормално е. Той се страхува да не загуби и нея.

— Не иска да я пусне.

Клара сбърчва чело.

— Може би скоро ще заминем за една година в Ню Йорк — обяснява Хенрик — и той направо откачи, когато тя му съобщи.

— С Изабел ще ходите в Щатите?

— Да, там бих могъл да си намеря хубава работа, а когато Изабел приключи с изпитите, ще дойде и тя.

— Щефан ми каза, че дипломната й работа върви добре.

Хенрик се усмихва.

— Не съм и очаквал друго, при нейната амбиция.

— На мен ми харесва — казва тихо тя — това с Ню Йорк. Навремето и ние щяхме, имам предвид Щефан и аз... щяхме да ходим в Южна Америка.

— Все още можете.

Сега едната от двете патици е изкълвала всички трохи и литва победоносно над езерото. Другата остава на брега и само плясва няколко пъти с криле.

Клара се усмихва и усмивката й прераства в нещо като план. План с още неясни контури, но с ясна представа.

— Днес научих нещо — казва Хенрик, докато гледа към патицата, която лети над езерото.

— И какво е то?

— Това с нюансите на сивото. Помниш ли какво ми каза онази вечер на брега за черното и бялото?

Тя продължава да се усмихва.

— Тогавата ми се стори леко патетично, но ти беше права. Искам да кажа, животът е съвкупност от нюанси.

— Да — почти извиква тя и рязко се изправя. — Хайде, да тръгваме.

На объркването му отговаря с усмивка.

По-късно Клара прибира в чантата си снимката на тюленчето и усеща облекчение. „Изабел ще се окаже права“ — казва си тя. А тя? Вече не носи отговорност, свободна е. И за първи път разбира смисъла на това необикновено състояние.

Взема телефона и набира номера в кабинета на Щефан. Обаждат се секретарката му. Клара си казва името и усеща любопитството в гласа от другата страна на линията. Любопитство, скрито зад професионална сдържаност.

— Момент, моля, ще проверя дали мога да го безпокоя.

Клара чертае с показалец малки кръгове на масата, върху която има кафемашина и новите каталози на издателствата.

— Клара? — Той звучи задъхано.

— Извинявай, ако те...

— Няма проблем, секретарката ми е малко строга.

— Свикнала е да държи жените на разстояние от теб. Права ли съм?

Той се смее.

— С правилните винаги ме свързва.

Той е в настроение и тя решава да зададе въпроса си.

— Щефан, можеш ли... искам да кажа, възможно ли е...

— Какво, Клара?

— Би ли дошъл утре с мен до Леванто, а после и до Екс ла Прованс и Париж? С влака, Щефан, както някога. Само за няколко дни, но... мисля, че трябва... — Тя се препъва в мълчанието му.

Известно време никой от тях не казва нищо. После тя чува как той пали цигара и издишва дима.

— Ей сега ще си подам молбата за отпуск. — Не е нужно да изрича нещо повече, за да й покаже, че е разбрал.

Октомври 2007 г.

Барът си е още там. Обзавеждането е малко по-различно, по-светло, не толкова изтъркано, но барът си е още тук. И все още може да се гледа през големите прозорци към улицата и към големия часовник над входа на гарата.

И сега Клара си е поръчала червено вино, и сега то е евтино и с кисел вкус, каквито са всички червени вина в подобни барове във Франция.

С Щефан тръгнаха с нощния влак за Флоренция и оттам с експреса направо продължиха към брега.

Гарата на Леванто се е вписала в настоящето. Все още ги има двата коловоза, както и кафенето, но без стаята за прослушване на грамофонни плочи. Такова нещо няма в днешно време.

Отидоха право на плажа, вляво от главната улица са построени нови хотели и нови магазини, както и нови ресторанти за бързо хранене. Въздухът е топъл въпреки сезона, сякаш не иска да пусне лятото да си отиде. Чадърите и шезлонгите вече са прибрани. Тук-там има курортисти, излезли на разходка край морето. Можеш да си събуеш обувките и чорапите, пясъкът е запазил последния остатък от топлина.

Не успяха да намерят дървото, под което навремето Щефан я беше наблюдавал от стола си. Неговата наблюдателница „Клара“ била изчезнала, каза той и в смеха им се прокрадна малко тъга. Опитаха да я пропъдят, като хукнаха ръка за ръка към водата и потопиха краката си във вълните, които днес не правеха пенливи гребенчета. Той си спомни за нейния бански на розови и бели квадратчета, а тя — за неговите сини шорти и за това, че го бе взела за италианец. Той каза, че нейните воднистосини очи все още носят в себе си това море, и тя пусна погледа си да се затича към хоризонта, който в този ден образуваше леко наъбена линия, сякаш искаше да размие границата.

Дълго седяха на топлия пясък и целувките им опитваха отново да си обещаят бъдеще. Усещаха смелостта, с която се бяха върнали в началото.

По-късно намериха къщата, в която през това лято преди толкова години бяха прекарвали първата си нощ заедно. Стори им се по-малка

от тогава. Мазилката се беше откъртила от фасадата, а зелените прозоречни капаци висяха разкривени на пантите си. В няколко стари консервни кутии някой бе насадил мушкато и го бе оставил пред входната врата. Червено мушкато.

Bar Tabacchi още си го имаше. Alimentari, на което тогава му липсваше „m“-то и от което Клара си беше купила червеното вино, се бе превърнало в модерен супермаркет.

Вечерта пиха грапа в бар на плажа. Беше друг бар и не пееше Джони Мичъл, а бяха пуснали някакво модерно парче, което не им бе познато. Пиеха и разговаряха, докато мъжът зад бара не ги погледна и не попита дали може вече да затваря. Те му казаха как са се запознали тук преди повече от двайсет години, а той им поднесе още две чаши и им пожела щастие. Те само кимнаха.

На следващата сутрин се качиха на влака за Франция и им се стори като промяна на маршрута това, че днес заедно си купиха билет. Влакът вече нямаше за всяко купе отделен вход, нямаше и пердета на вратите с дебелите, тежки дръжки. Беше от тези модерните, изглеждащи еднакво влакове, каквито днес кръстосваха из цяла Европа.

Клара отпива глътка от киселото червено вино и поглежда към улицата. От сградата на гарата излизат неколцина пътници. Тя знае, че и той ще дойде.

— Изчакай тук — казва ѝ той и отива да погледне набързо кои влакове заминават утре за Париж.

След малко тя го вижда. Вижда го под големия часовник, чиято стрелка сега е малко след шест. Гледа го как прокарва лявата ръка по косата си, докато изчаква преминаващите коли. Вижда как пресича улицата и върви право към нея. Тя оставя три евро на масата и тръгва насреща му. По пешеходната пътека са нападали листа. Листа, които нашепват за есен.

— Знаеш ли, че съм чакала този миг повече от двайсет години?
— Очите ѝ се овлажняват, докато пита.

Неговото „И аз“ се отнася от воя на една преминаваща линейка.

Издание:

Автор: Анете Хоберг

Заглавие: Нашето лято

Преводач: Людмила Костова

Година на превод: 2015

Език, от който е преведено: немски

Издание: първо

Издател: Ентусиаст; Enthusiast

Град на издателя: София

Година на издаване: 2015

Тип: роман

Националност: немска

Печатница: ФолиАрт

Редактор: Велислава Вълканова

Художник: Фиделия Косева

Коректор: Людмила Стефанова

ISBN: 978-619-164-177-2

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/2139>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.